

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

PLENUMVERGADERING

SÉANCE PLÉNIÈRE

Woensdag

25-04-2018

Namiddag

Mercredi

25-04-2018

Après-midi

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	centre démocrate Humaniste
VB	Vlaams Belang
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PTB-GO!	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture!
Vuye&Wouters	Vuye&Wouters
PP	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 54 0000/000	Parlementair stuk van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beige kleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be	www.lachambre.be
e-mail : publicaties@dekamer.be	e-mail : publications@lachambre.be

INHOUD

SOMMAIRE

Berichten van verhindering	1	Excusés	1
VERSLAG	1	RAPPORT	1
Verslag van de parlementaire onderzoekscommissie die ermee wordt belast onderzoek te voeren naar de omstandigheden die hebben geleid tot de aanneming en de toepassing van de wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, voor wat de minnelijke schikking in strafzaken betreft (2179/7)	1	Rapport de la commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur les circonstances ayant conduit à l'adoption et l'application de la loi du 14 avril 2011 portant des dispositions diverses, en ce qui concerne la transaction pénale (2179/7)	1
<i>Bespreking</i>	1	<i>Discussion</i>	1
<i>Sprekers:</i> David Clarinval , rapporteur, Sonja Becq , rapporteur, Vincent Van Quickenborne , rapporteur, Éric Massin , rapporteur, Koenraad Degroote , Sophie De Wit , Marco Van Hees , Georges Gilkinet		<i>Orateurs:</i> David Clarinval , rapporteur, Sonja Becq , rapporteur, Vincent Van Quickenborne , rapporteur, Éric Massin , rapporteur, Koenraad Degroote , Sophie De Wit , Marco Van Hees , Georges Gilkinet	

PLENUMVERGADERING

van

WOENSDAG 25 APRIL 2018

Namiddag

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

MERCREDI 25 AVRIL 2018

Après-midi

De vergadering wordt geopend om 14.19 uur en voorgezeten door de heer Siegfried Bracke.

Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering: geen.

Berichten van verhindering

Gezondheidsredenen: Philippe Blanchart, Maya Detiège, Vanessa Matz, Evita Willaert
Zwangerschapsverlof: Katja Gabriëls

Federale regering

Didier Reynders, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen: OVN (*New York*)

Verslag

01 Verslag van de parlementaire onderzoekscommissie die ermee wordt belast onderzoek te voeren naar de omstandigheden die hebben geleid tot de aanneming en de toepassing van de wet van 14 april 2011 houdende diverse bepalingen, voor wat de minnelijke schikking in strafzaken betreft (2179/7)

Bespreking

De **voorzitter**: De rapporteurs zijn de heren Massin en Clarinval, mevrouw Becq en de heer Van Quickenborne.

01.01 **David Clarinval**, rapporteur: Ik stel u het eerste luik van het verslag voor. De commissie heeft 16 maanden gewerkt en 177 getuigen gehoord om opheldering te krijgen over de manier waarop de heer Chodiev en de heer Ibragimov de Belgische nationaliteit hebben verkregen, over de

La séance est ouverte à 14 h 19 par M. Siegfried Bracke, président.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance: aucun.

Excusés

Raisons de santé: Philippe Blanchart, Maya Detiège, Vanessa Matz, Evita Willaert
Congé de maternité: Katja Gabriëls

Gouvernement fédéral

Didier Reynders, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et européennes, chargé de Beliris et des Institutions culturelles fédérales: ONU (*New York*)

Rapport

01 Rapport de la commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur les circonstances ayant conduit à l'adoption et l'application de la loi du 14 avril 2011 portant des dispositions diverses, en ce qui concerne la transaction pénale (2179/7)

Discussion

Le **président**: Les rapporteurs sont MM. Massin et Clarinval, Mme Becq et M. Van Quickenborne.

01.01 **David Clarinval**, rapporteur: Je vous présente le premier volet du rapport. La commission a travaillé 16 mois et auditionné 177 témoins pour éclaircir la façon dont Messieurs Chodiev et Ibragimov ont acquis la nationalité belge, les circonstances de l'adoption de la loi élargissant la

omstandigheden waarin de wet tot verruiming van de minnelijke schikking werd aangenomen en over de toepassing ervan in twee specifieke dossiers.

Collega Delpérée heeft de inleidende opmerkingen opgesteld, die betrekking hebben op de context van tijd en ruimte, het onderscheid tussen de taken van de commissie en die van het gerecht, de rol van de pers, het collegiale karakter van de werkzaamheden en de verwijzing naar *black public relations* in de onderzoekscommissies.

De heer Chodiev heeft de Belgische nationaliteit door naturalisatie verkregen, de heer Ibragimov door een nationaliteitsverklaring voor een ambtenaar van de burgerlijke stand. In het verslag wordt de op dat moment vigerende wetgeving beschreven.

Voor de naturalisatie moest de Kamer de adviezen inwinnen van de Dienst Vreemdelingenzaken, de Veiligheid van de Staat, het parket en de lokale politie.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake was van disfuncties. Informatie van de Veiligheid van de Staat werd niet doorgespeeld. Het parket van Nijvel is niet nagegaan of de heer Chodiev verwickeld was in een gerechtelijk dossier buiten zijn arrondissement, wat wel het geval was. De Kamer heeft de naturalisatie toegekend op grond van onvolledige informatie.

De commissie heeft het Comité P gevraagd twee tegenstrijdige pv's van de politie van Waterloo te onderzoeken. Het onderzoek wees uit dat de authenticiteit van de pv's dubieus was.

Brieven zoals die van de heren Kubla en Eerdekenis kwamen destijds wel vaker voor. Aangezien de vier vereiste adviezen voor een naturalisatie gunstig waren, werd de naturalisatie – conform de rechtspraak van toen – ambtshalve toegekend. De dienst Naturalisaties had al een gunstig advies uitgebracht nog voor de brief van de heer Kubla verstuurd werd.

Aan de heer Ibragimov werd de naturalisatie aanvankelijk geweigerd, want het parket van Nijvel – dat door de diensten van de Kamer op de hoogte was gebracht van het bestaan van een gerechtelijk onderzoek – en de Dienst Vreemdelingenzaken hadden een negatief advies verstrekt.

De Veiligheid van de Staat liet wederom weten dat ze "Niets te vermelden" had, ondanks de informatie die ze van de Dienst Vreemdelingenzaken ontvangen had waarmee de Russische mafia

transaction pénale et son application à deux dossiers spécifiques.

Notre collègue Delpérée a rédigé des observations introductives comme la dimension espace-temps, la distinction entre les missions relevant de la commission et celles relevant de la Justice, le rôle de la presse, la collégialité des travaux et la référence aux *black public relations* dans les commissions d'enquête.

M. Chodiev a obtenu la nationalité belge par naturalisation, et M. Ibragimov par déclaration de nationalité devant l'officier de l'état civil. Le rapport reprend la législation applicable à l'époque.

Pour la naturalisation, la Chambre devait récolter les avis fournis par l'Office des Étrangers, la Sûreté de l'État, le parquet et la police locale.

La commission a constaté des dysfonctionnements. Des informations de la Sûreté de l'État n'ont pas été transmises. Le parquet de Nivelles n'a pas cherché à savoir si M. Chodiev était impliqué dans un dossier judiciaire en dehors de son arrondissement, ce qui était le cas. La Chambre a accordé la naturalisation sur base d'informations lacunaires.

La commission a demandé au Comité P d'enquêter sur deux PV contradictoires de la police de Waterloo. L'enquête a mis en doute l'authenticité des PV.

Il semblerait que les courriers du type de celui de M. Kubla à M. Eerdekenis étaient courants à l'époque. Et les 4 avis requis pour une naturalisation étant favorables, la naturalisation était, selon la jurisprudence d'alors, accordée d'office. Le service des Naturalisations avait émis un avis favorable avant l'envoi du courrier de M. Kubla.

M. Ibragimov avait, dans un premier temps, échoué à obtenir la naturalisation car le parquet de Nivelles, alerté par les services de la Chambre de l'existence d'une instruction judiciaire, ainsi que l'Office des Étrangers, avaient rendu un avis négatif.

Mais la Sûreté de l'État a, à nouveau, émis un avis "Rien à signaler" malgré l'information reçue de l'Office des Étrangers au sujet d'un lien entre la mafia russe et M. Ibragimov. Ce dernier obtiendra la

gelinkt werd aan de heer Ibragimov. Laatstgenoemde verkrijgt de Belgische nationaliteit door de nationaliteitsverklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Het parket van Nijvel heeft niet geïnformeerd naar eventuele andere gerechtelijke dossiers, omdat er destijds geen databank bestond, en heeft geen verband gelegd met het negatieve advies dat werd uitgebracht in het kader van de poging tot naturalisatie van de heer Ibragimov – het negatieve advies van de Veiligheid van de Staat werd te laat aan het parket overgezonden.

In het verslag wordt er ingegaan op de banden tussen de heren Chodiev, Ibragimov en Machkevitch met Tractebel en de gerechtelijke dossiers waarbij zij vanaf 1996 betrokken zijn.

Dat eerste luik heeft aanleiding gegeven tot aanbevelingen, meer bepaald om een index aan te leggen van alle documenten en interventies betreffende een naturalisatiedossier, de Federale Deontologische Commissie te vragen om te onderzoeken of het aangewezen is een advies uit te brengen over de regels die in acht moeten worden genomen bij de behandeling van deze persoonlijke dossiers, te bepalen welke rol er voor elk van haar instanties is weggelegd in de naturalisatieprocedure, de middelen waarover de diensten van de Kamer beschikken af te stemmen op het aantal jaarlijks te behandelen dossiers. Er zou een Kruispuntbank Veiligheid moeten worden opgericht om de toegang tot alle informatie te verbeteren; het Parlement zou controle uitoefenen op het gebruik van de informatie van die kruispuntbank.

De onderzoekscommissie adviseert dat de dienst Veiligheid van de Staat de in het kader van de nationaliteitsverwerving verstrekte informatie zo volledig mogelijk zou motiveren en dat de verdeling van de informatie voor de parketten wordt geoptimaliseerd. De gerechtelijke overheden moeten beschikken over informaticamiddelen voor een efficiënt beheer van hun gegevensbank.

Ik wens de diensten van het Parlement en onze medewerkers te bedanken voor het schitterende werk dat ze hebben geleverd.

01.02 Sonja Becq, rapporteur: Ik zal het vrij uitgebreid hebben over het tweede hoofdstuk, dat handelt over het tot stand komen van de wet inzake de minnelijke schikking in strafzaken. De minnelijke schikking zelf bestond al sinds 1984. In 1994 werden een aantal voorwaarden en versoepelingen ingevoerd rond die minnelijke schikking. Ook toen al

nationalité belge par déclaration devant l'officier de l'État civil.

Le parquet de Nivelles ne s'est pas informé d'éventuels autres dossiers judiciaires, faute de banque de données à l'époque, et n'a pas fait de lien avec l'avis négatif rendu dans la tentative de naturalisation – l'avis négatif de la Sûreté de l'État est arrivé hors délais au parquet.

Le rapport reprend les liens entre MM. Chodiev, Ibragimov et Machkevitch avec Tractebel, et les dossiers judiciaires les impliquant dès 1996.

Ce premier volet a débouché sur des recommandations, notamment un index de tous les documents et interventions en rapport avec un dossier, l'examen par la Commission fédérale de déontologie de l'opportunité de rendre un avis concernant les règles à respecter lors du traitement de tels dossiers personnels, la définition du rôle des divers organes dans la procédure et l'adaptation des moyens des services de la Chambre au nombre de dossiers à traiter. Une Banque-carrefour Sécurité devrait être créée pour améliorer l'accès à toutes les informations; son utilisation serait contrôlée par le Parlement.

La commission recommande que les informations fournies par la Sûreté dans les procédures d'acquisition de la nationalité soient motivées le plus complètement possible et que le partage d'informations entre les parquets soit optimisé. Les autorités judiciaires doivent disposer des moyens informatiques pour gérer une base de données performante.

Je remercie les services du Parlement et nos collaborateurs pour l'excellent travail réalisé.

01.02 Sonja Becq, rapporteur: Je m'étendrai assez longuement sur le deuxième chapitre, qui traite de la genèse de la loi relative à la transaction pénale. Le système de la transaction remonte déjà à 1984. En 1994 sont venues s'y ajouter un certain nombre de conditions et d'assouplissements. À l'époque déjà, il avait été largement question

werd er op verschillende plaatsen gesproken over de verruimde minnelijke schikking.

d'étendre cette transaction.

Tegelijkertijd vroeg de diamantsector verschillende beleidsmakers om steun in de problematiek van de inbeslagnames. Het Antwerp World Diamond Centre (AWDC) werkte aan het idee van een vervolgingbeëindigende boete, een ontwerp van memorandum om de sector te ondersteunen en maatregelen over de inbeslagnames. Zij trokken ermee naar de politieke partijen en stelden een wetsvoorstel voor dat door CD&V, N-VA, Open Vld, cdH, sp.a-spirit en MR werd ondertekend.

Le secteur diamantaire a demandé simultanément de l'aide à différents décideurs politiques face au problème des saisies. L'Antwerp World Diamond Centre (AWDC) a planché sur l'idée d'une amende mettant fin aux poursuites, sur un projet de memorandum visant à soutenir le secteur et sur des mesures concernant les saisies. Il a soumis ces éléments aux partis politiques et a présenté une proposition de loi qui a été signée par le CD&V, la N-VA, l'Open Vld, le cdH, le sp.a-spirit et le MR.

Dit wetsvoorstel inzake de inbeslagname werd echter nooit wet. Het parket en het College van procureurs-generaal waren tegen. De toenmalige minister van Justitie wilde niet zomaar ingaan tegen het openbaar ministerie en de rechterlijke macht.

Cette proposition de loi en matière de saisies n'est cependant jamais devenue loi. Le parquet et le Collège des procureurs généraux y étaient opposés. Le ministre de la Justice de l'époque ne voulait pas d'une confrontation avec le ministère public et le pouvoir judiciaire.

Het openbaar ministerie was wel bereid tot een constructieve dialoog met alle getroffen sectoren en niet alleen met de diamantsector. Er werd overleg gepleegd met het parket-generaal, het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring (COIV), de onderzoeksrechters en de politiefederaties. Op een parlementaire vraag werd in alle openheid geantwoord dat er overlegd werd op lokaal niveau in Antwerpen, op federaal niveau met de procureurs-generaal en in het COIV over een voorstel over uitvoering en beslag.

En revanche, le ministère public était disposé à mener un dialogue constructif avec tous les secteurs touchés et pas seulement avec le secteur diamantaire. Une concertation a eu lieu avec le parquet général, l'Organe Central pour la Saisie et la Confiscation (OCSC), les juges d'instruction et les fédérations de police. Il a été répondu très ouvertement à une question parlementaire qu'une concertation était menée au niveau local à Anvers, au niveau fédéral avec les procureurs généraux et au sein de l'OCSC au sujet d'une proposition portant sur la saisie et son exécution.

In het verslag wordt het lokaal overleg in Antwerpen uitgebreid weergegeven. Het parket zei daar uitdrukkelijk dat het voorstander is van een verruimde minnelijke schikking en dat er niet over individuele dossiers wordt gesproken. Het openbaar ministerie legde de bal in het kamp van de diamantsector, maar beschikte zelf over teksten die verder gingen dan wat de diamantsector zou willen. Zelf was het openbaar ministerie voorstander van de minnelijke schikking. Vervolgens werd een wetsvoorstel voorbereid en ingediend over inbeslagnames.

Le rapport revient en détail sur la concertation locale à Anvers. Le parquet s'y est explicitement prononcé en faveur d'une transaction pénale élargie et a déclaré qu'il n'était pas question d'évoquer des dossiers individuels. Le ministère public a renvoyé la balle dans le camp du secteur diamantaire, tout en disposant lui-même de textes allant au-delà des souhaits du secteur précité. Le ministère public était favorable à la transaction pénale. Une proposition de loi relative aux saisies a ensuite été rédigée et déposée.

Anderzijds werkte een werkgroep minnelijke schikking van het College van procureurs-generaal ook aan teksten voor de strijd tegen de fiscale fraude en teksten rond de verruimde minnelijke schikking. Er werd een voorontwerp van actieplan uitgewerkt en procureur-generaal De Wolf leidde de verdere uitvoering. Op dat moment circuleerden er dus verschillende teksten over de minnelijke schikking.

Par ailleurs, un groupe de travail "transaction" du Collège des procureurs généraux préparait simultanément des textes sur la lutte contre la fraude fiscale et sur la transaction élargie. Un avant-projet de plan d'action a été développé et le procureur général De Wolf en a piloté l'exécution. À ce stade, plusieurs textes relatifs à la transaction circulaient dès lors.

Vervolgens waren er werkzaamheden op

Des travaux ont ensuite été menés à l'échelon du

regeringsniveau van maart tot mei 2009. In juli werd er overlegd door de kabinetschef in een IKW. De bedoeling was om een wetsontwerp te maken, maar de PS drong aan op een wetsvoorstel met parlementaire bespreking.

In 2010 werd er nog eens over de tekst gesproken naar aanleiding van de begrotingsopmaak. Parallel was er toen de parlementaire onderzoekscommissie Fiscale Fraude, waar zowel de minnelijke schikking als het fiscaal bankgeheim werden besproken.

In 2010 en 2011 was er een regering van lopende zaken. In diezelfde periode waren er contacten en initiatieven van het AWDC. Er werd dan een wetsvoorstel minnelijke schikking aan de heren Jambon en Verherstraeten bezorgd.

In die periode – januari en februari 2011 – waren er de interventies van de heer Armand De Decker en advocate Degoul. Op 18 februari werd het dossier-Chodiev in raadkamer naar de correctionele rechtbank verwezen. De heer De Decker – die echter nergens in het dossier als advocaat werd genoteerd – zou daarna in toga bij procureur De Wolf zijn tussen gekomen. Ook toenmalig minister van Justitie De Clerck kreeg bezoek van de heer Armand De Decker. Stefaan De Clerck verklaarde daarover dat hij vooraf niet wist waarover die hem wilde spreken en al zeker niet dat het om een individuele rechtzaak ging.

In november 2010 tot februari 2011 lagen er verschillende voorstellen klaar over het bankgeheim, maar niet iedereen wilde dezelfde richting uitgaan. Het kabinet-Reynders stelde toen voor om dit samen met het dossier van de minnelijke schikking te bespreken. Ondertussen was er ook externe druk op ons land om te voorkomen dat België op de zwarte lijst van fiscale paradijzen zou terechtkomen.

Vervolgens werd het dossier van het bankgeheim opgenomen in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen. Er volgden discussies over een koppeling aan de minnelijke schikking. De MR wilde ook andere dossiers naar voren brengen.

Na diverse discussies vroeg de regering het Parlement om een oplossing te zoeken. Op vraag van de MR werden de dossiers over het bankgeheim en de minnelijke schikking gekoppeld. Verschillende partijen gingen daarmee akkoord,

gouvernement, entre mars et mai 2009. Une concertation a été organisée en juillet par le chef de cabinet dans un groupe de travail intercabinets. Il s'agissait de rédiger un projet de loi, mais le PS voulait à tout prix une proposition de loi assortie d'une discussion parlementaire.

Le texte a une nouvelle fois été discuté en 2010 à l'occasion de la confection du budget. Dans le même temps, se déroulaient les travaux de la commission d'enquête parlementaire sur la Fraude fiscale où tant la question de la transaction pénale que celle du secret bancaire en matière fiscale a été évoquée.

En 2010 et 2011, la Belgique a été dirigée par un gouvernement en affaires courantes. À cette même époque, il y a eu des contacts avec l'AWDC, lequel a développé diverses initiatives. Une proposition de loi sur la transaction pénale a alors été transmise à MM. Jambon et Verherstraeten.

Au cours de cette période – entre janvier et février 2011 -il y avait eu plusieurs interventions d'Armand De Decker et de l'avocate Catherine Degoul. Le 18 février, le dossier Chodiev a été transféré de la chambre du conseil au tribunal correctionnel. M. De Decker – qui n'apparaissait d'ailleurs nulle part dans le dossier en tant qu'avocat – serait ensuite intervenu, vêtu de sa toge, auprès du procureur De Wolf. M. De Clerck, à l'époque ministre de la Justice, a également reçu la visite d'Armand De Decker. Stefaan De Clerck a déclaré à ce sujet qu'il ignorait au préalable ce dont M. De Decker voulait l'entretenir et *a fortiori*, qu'il s'agissait d'un dossier judiciaire individuel.

De novembre 2010 à février 2011, plusieurs propositions concernant la suppression du secret bancaire étaient prêtes mais elles donnaient lieu à des divergences de vues. Le cabinet Reynders avait proposé à l'époque d'en discuter en même temps que le dossier relatif à la transaction. Entre-temps, des pressions extérieures avaient également été exercées sur la Belgique pour qu'elle évite d'être mentionnée sur la liste noire des paradis fiscaux.

Le dossier du secret bancaire a ensuite été intégré au projet de loi portant des dispositions diverses. Des discussions à propos d'une liaison avec la transaction s'en sont suivies. Le MR souhaitait que d'autres dossiers soient traités en même temps.

À l'issue de plusieurs discussions, le gouvernement a demandé au Parlement d'imaginer une solution. Les dossiers sur le secret bancaire et la transaction pénale ont alors été couplés à la demande du MR. Dès lors qu'ils jugeaient ce couplage logique,

omdat ze het een logische koppeling vonden.

Op 3 februari 2011 vroeg de regering aan de Kamercommissie om een oplossing te zoeken voor de problematiek van het fiscaal bankgeheim en voor het uitbreiden van de minnelijke schikking in strafzaken. Er werden werkgroepen opgestart met medewerkers van de eerste minister. Men probeerde in onderling overleg te komen tot een gezamenlijk voorstel en er werd gesproken over alternatieve meerderheden. Uiteindelijk kwam er een tekst met een deel over het bankgeheim en een deel over de minnelijke schikking. Het geheel werd als een amendement in de Kamer ingediend tijdens de bespreking van het ontwerp diverse bepalingen.

Hierop kwam uiteraard kritiek van de oppositie die vond dat dit niet in lopende zaken behandeld kon worden.

Nadien kwam dit ontwerp in de Senaat, die op zijn strepen stond en om hoorzittingen vroeg. Tijdens die hoorzittingen werden fouten vastgesteld en er ontstond veel discussie over het al dan niet aanpassen van de tekst. Uiteindelijk werd beslist om de tekst niet aan te passen om het ontwerp houdende diverse bepalingen niet te vertragen.

Tijdens de vergaderingen in de Senaat over dit ontwerp minnelijke schikking en bankgeheim werd zekerheid gevraagd dat de reparatiewet er snel zou komen. Dat gebeurde ook. De reparatiewet is nadien terug naar de Kamer gegaan. Daar werd een vraag om hoorzittingen en om het advies van de Raad van State afgewezen, omdat men vooruit wilde. Uiteindelijk werd de wet op 30 juni goedgekeurd, zodat ze op 11 augustus in werking kon treden.

Toen de eerste versie van de wet was goedgekeurd – nog zonder de reparatiewet – was er het engagement om de wet nog niet te laten toepassen. De parketten-generaal van Brussel en Antwerpen hebben daaromtrent richtlijnen opgesteld, waarbij zij hun diensten opriepen tot kalmte en vroegen om hun te laten weten wanneer er belangrijke elementen waren waarom de wet toch zou moeten worden toegepast. Nadien zijn er de minnelijke schikkingen geweest waarover de heer Massin verslag zal uitbrengen.

Voorzitter: mevrouw Sonja Becq.

01.03 Vincent Van Quickenborne, rapporteur: Ik

plusieurs partis se sont ralliés à cette requête.

Le 3 février 2011, le gouvernement a demandé à la commission de la Chambre de réfléchir à une solution aux problèmes du secret bancaire en matière fiscale et de l'élargissement de la transaction en matière pénale. Des groupes de travail ont entamé leurs travaux avec des collaborateurs du premier ministre. Des tentatives de proposition commune ont été déployées en concertation et des majorités de remplacement ont été évoquées. Le résultat final a pris la forme d'un texte comportant un volet sur le secret bancaire et un autre sur la transaction. L'ensemble a été déposé à la Chambre sous la forme d'un amendement lors de la discussion du projet de loi portant des dispositions diverses.

Cette initiative a évidemment été critiquée par l'opposition, laquelle estimait que la question ne pouvait pas être traitée dans le cadre des affaires courantes.

Le projet a ensuite été transmis au Sénat qui, à cheval sur ses prérogatives, a demandé des auditions. Des erreurs ont été épinglées lors de celles-ci et il s'est ensuivi de nombreuses discussions sur l'opportunité ou non d'adapter le texte. Il a finalement été décidé de ne pas le modifier, de sorte à ne pas retarder le projet de loi portant des dispositions diverses.

Lors des réunions au Sénat consacrées au projet sur la transaction et le secret bancaire, les sénateurs ont voulu avoir la certitude que la loi de réparation serait examinée rapidement. Il en fut ainsi. La loi de réparation a ensuite été renvoyée à la Chambre. Désireux d'avancer dans ce dossier, les groupes de la majorité ont rejeté les demandes d'organiser des auditions et de recueillir l'avis du Conseil d'État. La loi a finalement été approuvée le 30 juin et a ainsi pu entrer en vigueur le 11 août.

Lorsque la première version de la loi – qui ne comprenait pas encore la loi de réparation – a été adoptée, l'engagement avait été pris de retarder son entrée en vigueur. Les parquets généraux de Bruxelles et d'Anvers ont rédigé des directives à ce sujet, dans lesquelles ils appelaient leurs services au calme et demandaient qu'on leur fasse savoir si des éléments importants apparaissaient justifiant malgré tout l'application de la loi. Il y a eu ensuite les transactions pénales, lesquelles font l'objet du rapport de M. Massin.

Présidente: Mme Sonja Becq.

01.03 Vincent Van Quickenborne, rapporteur: Je

ben verslaggever voor de vaststellingen 1 tot en met 4 van onderdeel 2, dat gaat over de totstandkoming van de wet over de verruimde minnelijke schikking. Het eerste systeem van minnelijke schikking werd al in 1935 ingevoerd in het Wetboek van Strafvordering. Artikel 216*bis* werd vóór 2011 voor het laatst gewijzigd bij wet van 10 februari 1994.

Onder de wetgeving van 1994 was een minnelijke schikking niet mogelijk vanaf het ogenblik dat een strafvordering was ingesteld. Inzake strafmaat werd als voorwaarde opgelegd dat het misdrijf niet strafbaar mocht zijn met een hogere straf dan een geldboete, dan wel een gevangenisstraf van vijf jaar, of met deze beide straffen. De grens van vijf jaar was een grens in abstracto: er moest worden gekeken naar het in de wetbepaling vastgelegde maximum.

Niettegenstaande het dan duurde tot 2011 vooraleer de regeling inzake minnelijke schikking opnieuw werd aangepast, werd de regeling uitvoerig besproken in het Parlement in de periode 2004 tot 2007 in het kader van de hervorming van de strafprocedure, het zogenaamde wetsontwerp 'de grote Franchimont'.

Het bestaande artikel 216*bis* betreffende de minnelijke schikking werd evenwel zonder wijzigingen overgenomen in het ingediende wetsontwerp waarover het nooit tot een stemming kwam in de Kamer wegens de ontbinding van het Parlement, terwijl het artikel onveranderd was goedgekeurd in de Senaat.

Tijdens de hoorzittingen over het wetsontwerp werd de minnelijke schikking twee keer vermeld. De heer Liégeois vernoemde de minnelijke schikking als een voorbeeld van de vele wettelijke bepalingen die in het ontwerp werden overgenomen uit de bestaande wetgeving zonder evaluatie.

Hij diende een nota in waarin hij schreef dat nog grondig zou moeten worden nagedacht of er een vorm van dading of schikking moet kunnen bestaan nadat een gerechtelijk onderzoek werd geopend tot de fase van de regeling van de rechtspleging voor de onderzoeksrechter.

Na zijn aanstelling als voorzitter van het College van procureurs-generaal verklaarde hij op 29 augustus 2007 in *Gazet van Antwerpen* dat het openbaar ministerie veel meer mogelijkheden zou moeten krijgen om zaken niet te vervolgen, dat de minnelijke schikking enorm zou moeten worden uitgebreid en in iedere stand van de strafzaak zou

suis rapporteur des constatations 1 à 4 inclus du volet II, qui porte sur l'élaboration de la loi relative à la transaction pénale élargie. Le premier système de transaction a été introduit dès 1935 dans le Code d'Instruction criminelle. Avant 2011, l'article 216*bis* a été modifié pour la dernière fois par la loi du 10 février 1994.

Selon la législation de 1994, une transaction était impossible dès lors que l'action publique avait été engagée. Concernant le taux de la peine, l'infraction ne pouvait être passible d'une peine supérieure à une amende ou à une peine d'emprisonnement de cinq ans ou à ces deux peines. La limite de 5 ans était une limite *in abstracto*, ce qui signifie qu'il fallait prendre en compte le maximum fixé dans la disposition légale.

Bien qu'après la modification de loi de 1994, il ait fallu attendre 2011 pour que la réglementation relative à la transaction soit à nouveau adaptée, le système a été longuement examiné au Parlement durant la période 2004-2007, dans le cadre de la réforme de la procédure pénale, le projet de loi dit "grand Franchimont".

L'article 216*bis* existant relatif à la transaction a toutefois été repris sans modification dans le projet de loi déposé, qui n'a jamais donné lieu à un vote pour raison de dissolution du Parlement, alors que l'article avait été adopté sans modification au Sénat.

Durant les auditions relatives au projet de loi, la transaction a été mentionnée à deux reprises. Pour M. Liégeois, la transaction n'est qu'un exemple des nombreuses dispositions légales du projet qui ont été reprises de la législation existante sans subir la moindre évaluation.

Il a déposé une note dans laquelle il indique qu'une réflexion approfondie doit être menée sur la question de savoir si une forme de compromis ou de transaction doit pouvoir exister après l'ouverture d'une instruction, jusqu'à la phase de règlement de la procédure pénale devant les juridictions d'instruction.

Après sa désignation comme président du Collège des procureurs généraux, il a déclaré le 29 août 2007 dans le quotidien *Gazet van Antwerpen* que le ministère public devrait avoir beaucoup plus de possibilités de ne pas procéder à des poursuites, que la transaction pénale devrait être fortement élargie et devrait pouvoir être imposée à tous les

moeten kunnen worden opgelegd, en dat het parket bepaalde sociale, fiscale of economische misdrijven gewoon zou moeten kunnen doorsturen naar de bevoegde administratie om ze verder af te handelen. Hij verklaarde dat Justitie op ieder niveau menselijker, rechtvaardiger en eenvoudiger moest worden.

De aanleiding voor de vraag om een wetswijziging vanwege het AWDC waren verschillende grote inbeslagnames van diamanten bij Antwerpse diamantairs in de periode 2005-2007 en de eindeloze procedures die de zakenwereld als een zwaard van Damocles boven het hoofd hingen.

Voorzitter: de heer Siegfried Bracke.

Toenmalig referentiemagistraat Van Calster verwees inzake de inbeslagnames naar het dossier-Monstrey. In zijn hoorzitting verwees hij ook naar een andere grote diamantzaak: Omega Diamonds.

Het AWDC deed een beroep op de advocaten Axel Haelterman en Raf Verstraeten. Zij factureerden daarvoor systematisch en rapporteerden intensief aan het AWDC. Het AWDC zei daarover dat uit het teruggevonden dossier bleek dat er allerlei contacten waren en dat er intensief gerapporteerd werd in de jaren 2007, 2008 en 2009. Eind 2010 flakkerde die rapportering op, om daarna volledig stil te vallen.

Het AWDC stelde als belangenorganisatie een ontwerp van memorandum op met het oog op de regeringsonderhandelingen. In dat memorandum van 7 juni 2007 bood de sector haar steun aan twee voorstellen die de leefbaarheid voor de ondernemingen trachten te bevorderen. Het eerste voorstel heeft betrekking op duidelijke procedurele afspraken voor inbeslagname binnen ondernemingen. Het tweede voorstel betreft de vervolgingsbeëindigende boete. Het gaat dus over de minnelijke schikking. Advocaat Verstraeten werkte dat idee uit voor het AWDC. Op 5 september 2007 deed advocaat Haelterman verslag van de ontmoeting met een CD&V-delegatie, waaronder toenmalig minister van Justitie Tony Van Parys.

De heer Philip Claes van het AWDC schreef in een mail van 30 augustus 2007 aan beide advocaten: "Jullie weten ongetwijfeld reeds dat Antwerps procureur-generaal Liégeois aan het hoofd komt te staan van het College van procureurs-generaal vanaf 1 september 2007."

In *Gazet van Antwerpen* had de heer Claes het toen onder meer over een minnelijke schikking die in

stades de l'affaire pénale et que le parquet devrait pouvoir transférer les dossiers relatifs à certaines infractions sociales, fiscales ou économiques à l'administration compétente, qui en poursuivra le traitement. Il a en outre affirmé que la justice doit, à tous les niveaux, devenir plus humaine, plus juste et plus simple.

La demande de modification législative de l'AWDC faisait suite à plusieurs saisies importantes de diamants auprès de diamantaires anversois durant la période 2005-2007 et aux procédures interminables, perçues comme une épée de Damoclès par le secteur.

Président: M. Siegfried Bracke.

M. Van Calster, magistrat de référence de l'époque a renvoyé, dans le cadre des saisies, au dossier "Monstrey". Lors de son audition, il a également renvoyé à une autre grande affaire relative au secteur diamantaire: Omega Diamonds.

L'AWDC a fait appel aux avocats MM. Axel Haelterman et Raf Verstraeten. Ceux-ci établissaient systématiquement des factures et faisaient rapport à l'AWDC de manière intensive. À ce propos, l'AWDC a déclaré qu'il ressort du dossier retrouvé qu'il y a eu de nombreux contacts et un rapportage intensif dans les années 2007, 2008 et 2009. Fin 2010, ce rapportage a repris avant de cesser complètement.

L'AWDC, en tant qu'organisation d'intérêts, a rédigé un projet de memorandum en vue des négociations gouvernementales. Dans le projet de memorandum du 7 juin 2007, le secteur a accordé son soutien à deux propositions visant à promouvoir la viabilité des entreprises. La première proposition a trait à des accords de procédure clairs pour la saisie opérée dans les entreprises. La seconde proposition concerne l'amende mettant fin aux poursuites. Il s'agit donc de la transaction pénale. Maître Verstraeten a approfondi cette idée pour l'AWDC. Le 5 septembre 2007, maître Haelterman a fait rapport de sa rencontre avec une délégation du CD&V dont faisait partie le ministre de la Justice de l'époque, M. Tony Van Parys.

Dans un courriel du 30 août 2007, M. Philip Claes, de l'AWDC, a indiqué aux deux avocats: "Vous savez sans doute déjà que Yves Liégeois, procureur général d'Anvers, présidera le Collège des procureurs généraux à partir du 1er septembre 2007".

M. Claes évoquait alors notamment dans le journal *Gazet van Antwerpen* une transaction pénale qui

iedere stand van het geding mogelijk zou moeten zijn.

Zowel de minnelijke schikking als het voorstel inzake de inbeslagnames, die door het AWDC werden vooruitgeschoven, hadden volgens bepaalde getuigen in onze commissie in fine hetzelfde doel, namelijk inbeslagnames beperken en/of voorkomen. De heer Hanard, CEO van het AWDC van mei 2006 tot mei 2010, verklaarde er: "De wet op de ondernemingsgoederen was vermoedelijk de gemakkelijkste weg om tot een oplossing te komen, maar de verruimde minnelijke schikking is er nadien gekomen als andere mogelijke oplossing."

De heer Claes van het AWDC bezorgde op 21 januari 2008 een uitgewerkt voorstel inzake inbeslagnames aan Kamerleden Verherstraeten en Landuyt. De heer Verherstraeten zette die tekst om in een wetsvoorstel dat op 24 januari 2008 werd bezorgd aan het wetgevend secretariaat van de Kamer. Daarop werd het wetsvoorstel ingediend, ondertekend door CD&V, N-VA, Open Vld, cdH, sp.a-spirit en MR. De enige handtekening die ontbrak, was die van de PS.

Alvorens in het Parlement de goedkeuring tot drukken van dit wetsvoorstel nr. 739 werd gegeven, vroeg de kabinetschef van de minister van Justitie op 28 januari 2008 dringend advies over dit wetsvoorstel aan het College van procureurs-generaal en aan het COIV. Op 21 februari 2008 brachten zij een gemeenschappelijk advies uit. Zij bezorgden dit diezelfde dag aan voornoemde kabinetschef.

Dat gemeenschappelijk advies was negatief: de voorgestelde wetgeving is niet noodzakelijk, het wetsvoorstel is strijdig met de Grondwet en het EVRM en heeft een nefaste impact op de behoorlijke rechtsbedeling in strafzaken. Het openbaar ministerie was wel bereid tot een constructieve dialoog met de vertegenwoordigers van de economische sectoren en naar aanleiding van het advies werd overleg georganiseerd op 14 maart 2008.

De heer Liégeois verklaarde dat alle betrokkenen daar hun standpunt toelichtten. Daaruit bleek dat het openbaar ministerie en de onderzoeksrechters lijnrecht stonden tegenover de diamantsector, het VBO en UNIZO. Minister Vandeurzen had eveneens opmerkingen ten aanzien van het vierogenprincipe. Hij merkte terecht op dat dit evenmin geldt wanneer de onderzoeksrechter iemand aanhoudt, want ook dan is een

devrait être possible à chaque étape de la procédure.

Tant la transaction pénale que la proposition en matière de saisies qui ont été promues par l'AWDC visaient au bout du compte le même but, selon certains témoins venus dans notre commission, à savoir de limiter et/ou de prévenir les saisies. M. Hanard, qui fut le CEO de l'AWDC de mai 2006 à mai 2010, a déclaré: "La loi relative aux biens d'entreprise était probablement la façon la plus aisée d'arriver à une solution. La transaction élargie a en effet été évoquée ensuite comme possibilité de solution". (traduction)

M. Claes, de l'AWDC, a soumis le 21 janvier 2008 une proposition complète en matière de saisies aux députés Verherstraeten et Landuyt. M. Verherstraeten a coulé ce texte dans une proposition de loi, laquelle a été confiée le 24 janvier 2008 au secrétariat législatif de la Chambre. La proposition de loi a ensuite été déposée après avoir été signée par le CD&V, la N-VA, l'Open Vld, le cdH, le sp.a-spirit et le MR. La seule signature qui faisait défaut était celle du PS.

Avant qu'au Parlement le "bon à tirer" ne soit donné pour cette proposition de loi n° 739, le chef de cabinet du ministre de la Justice a demandé en urgence, le 28 janvier 2008, que le Collège des procureurs généraux et l'OCSC rendent un avis. Le 21 février 2008, ils ont donné un avis commun qu'ils ont remis le même jour au chef de cabinet susmentionné.

Cet avis commun était négatif: la proposition de loi n'est pas nécessaire, elle est contraire à la Constitution et à la CEDH et elle aurait un impact négatif sur l'administration correcte de la justice en matière pénale. Le ministère public s'est toutefois dit disposé à engager un dialogue constructif avec les représentants des secteurs économiques et une réunion de concertation a été organisée le 14 mars 2008 à la suite de cet avis.

M. Liégeois a expliqué qu'au cours de la réunion, toutes les parties ont exprimé leur point de vue. Il en est ressorti que les points de vue du ministère public et des juges d'instruction étaient diamétralement opposés à ceux du secteur diamantaire, de la FEB et d'UNIZO. Le ministre Vandeurzen s'est également interrogé à propos du "principe des quatre yeux". Il a fait observer à juste titre que ce principe ne vaut pas non plus lorsque le

onderzoeksrechter alleen. Hij vroeg dus verder overleg tussen het parket en de diamantsector.

juge d'instruction arrête quelqu'un, dès lors que dans cette circonstance, le juge d'instruction est seul. Il a donc demandé la poursuite de la concertation avec le parquet et le secteur diamantaire.

Over de beslissing om dat verdere overleg te organiseren verklaarde minister Vandeurzen dat daarover is gerapporteerd, dat er werd afgesproken dat men het verslag van de werkgroepen zou afwachten en dat dit allemaal gebeurd is met tegensprekelijkheid in de behandeling in het Parlement. De heer Liégeois zei daarover dat hij de aanwezigheid van de sector niet de normale gang van zaken vond, maar dat die aanwezigheid louter het gevolg was van een overleg bij de minister.

M. Vandeurzen a déclaré à propos de la décision de poursuivre la concertation que cela a fait l'objet d'un rapport, qu'il a été convenu que l'on attendrait le rapport des groupes de travail et que le tout s'est déroulé dans le respect du débat contradictoire au Parlement. À ce propos, M. Liégeois a déclaré que la présence du secteur ne lui paraissait pas une pratique habituelle, mais qu'elle découlait en réalité simplement d'une concertation avec le ministre.

Het overleg leidde niet tot een akkoord over het wetsvoorstel nr. 739, dat ook nooit in de Kamer werd besproken en uiteindelijk vervallen werd verklaard op 7 mei 2010. Het is dus nooit wet geworden.

La proposition de loi n° 739 n'a pas fait l'objet d'un accord dans le cadre de la concertation. Elle n'a, en outre, jamais été débattue à la Chambre et a fini par être déclarée caduque le 7 mai 2010. Elle n'est donc jamais devenue loi.

Over de verruimde minnelijke schikking werd op vraag van de minister van Justitie een lokaal overlegplatform opgericht in Antwerpen, dat vergaderde op 11 april, 18 juni en 10 september 2008. De heer Raf Verstraeten was telkens aanwezig en factureerde daarvoor aan het AWDC. De heren Flor De Mond van het parket en Christian Leys van het parket-generaal van Antwerpen benadrukten tijdens de vergadering van 11 april 2008 dat zij voor die verruiming waren. Mevrouw Hildegard Penne – ik citeer – "... kijkt met belangstelling uit naar het voorstel van het openbaar ministerie inzake de verruimde minnelijke schikking, maar merkt op dat dit op wetgevend vlak niet van vandaag op morgen gerealiseerd zal zijn."

Concernant la transaction pénale élargie, une plateforme locale de concertation a été créée à Anvers, à la demande du ministre de la Justice. Cette plateforme s'est réunie les 11 avril, 18 juin et 10 septembre 2008. M. Raf Verstraeten était présent à chaque réunion et facturait sa participation à l'AWDC. Lors de la réunion du 11 avril 2008, M. Flor De Mond, du parquet, et M. Christian Leys, du parquet général d'Anvers, ont souligné qu'ils étaient favorables à l'élargissement. Mme Hildegard Penne – je la cite – "... prends connaissance de la proposition du ministère public concernant la transaction pénale élargie avec intérêt, mais observe que, sur le plan législatif, cette proposition ne sera pas mise en œuvre du jour au lendemain".

Op een tweede vergadering op 18 juni 2008 meldde de diamantsector dat hij voor een verruimde minnelijke schikking is en de heer Raf Verstraeten kreeg opdracht om een tekst uit te werken. Op 18 juli 2008 bezorgde de heer Philip Claes van het AWDC een eerste *draft* van tekst, getiteld "Versnelde en vereenvoudigde afhandeling", die is ondertekend door de heer Verstraeten. Deze laatste werd uitgenodigd op een persoonlijk overleg met procureur-generaal Yves Liégeois voor een technisch-juridische voorbereiding met het oog op een derde lokaal overleg op 10 september 2008.

Lors de la deuxième réunion, organisée le 18 juin 2008, le secteur du diamant s'est dit favorable à l'élargissement de la transaction pénale et M. Raf Verstraeten a été chargé de rédiger un texte. Le 18 juillet 2008, M. Philip Claes de l'AWDC a transmis une première *ébauche* intitulée "Règlement accéléré et simplifié", qui a été signé par M. Verstraeten. Ce dernier a été invité à une concertation personnelle avec le procureur général Yves Liégeois en vue d'une préparation juridique technique dans la perspective d'une troisième concertation locale, prévue le 10 septembre 2008.

Dit overleg tussen Liégeois en Verstraeten vond plaats op 4 augustus 2008. In onze onderzoekscommissie zei de heer Liégeois nog dat de nota van de heer Verstraeten een academisch gehalte had dat de specifieke problematiek van de

Cette concertation entre MM. Liégeois et Verstraeten a eu lieu le 4 août 2008. Dans notre commission d'enquête, M. Liégeois a déclaré que le contenu de la note de M. Verstraeten était de type académique et qu'il dépassait largement le

diamantsector ver oversteeg.

Op 8 september lichtte de heer Christiaan Nys de financiële en fiscale sectie van het parket van Antwerpen in. In het interne rapport staat: "De heer Christiaan Nys stelt de vergadering in kennis dat het voorstel tot het onmogelijk maken van minnelijke schikkingen besproken werd door de vertegenwoordigers van de diamantsector en hun raadsmanen, lobbyisten enerzijds, en de vertegenwoordiging van de Antwerpse magistratuur anderzijds. De diamantsector dringt aan op een regeling en is blijkbaar bereid om ter zake haar indrukwekkende lobbymachine in te schakelen."

Op de laatste vergadering van 10 september van het lokaal overlegplatform werd de nota van de heer Verstraeten over de verruimde minnelijke schikking in strafzaken besproken. Mevrouw Penne zei tijdens haar hoorzitting: "Er is afgesproken dat zo maximaal mogelijk aan de verzuchtingen van de onderzoeksrechters zal worden tegemoet gekomen en dat dit concreet zal worden uitgewerkt door Raf Verstraeten die een en ander tegen eind oktober van datzelfde jaar, 2008, al in een concreet wetsvoorstel zou gieten".

In de loop van november 2008 bewerkte de heer Verstraeten zijn nota tot een wetsontwerp. Die tekst bezorgde hij op 18 november aan de heren Axel Haelterman en Philip Claes van het AWDC. De heer Verstraeten verklaarde: "Aldus werd de tekst zoveel mogelijk op maat geschreven van de discussie op politiek niveau. Vooral in de hoop dat de beleidsmatige overwegingen die tot een dergelijke wijziging kunnen doen besluiten, voldoende sterk in de verf worden gezet."

De verruimde minnelijke schikking werd ook besproken in het College voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude, waarvan de oprichting bepaald was in het regeerakkoord van 20 maart 2008 en dat zou werken onder het gezag van een ministerieel comité voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude.

Als vertegenwoordiger van de procureur-generaal nam toenmalig advocaat-generaal bij het hof van beroep in Brussel Patrick de Wolf deel aan de vergaderingen van het College, terwijl hij ook optrad als verbindingsmagistraat met de beleidscel van de toenmalige staatssecretaris voor de Fraudebestrijding, Carl Devlies.

Het College-fraudebestrijding kreeg de opdracht om jaarlijks een actieplan op te maken. Er kwamen er twee: een actieplan in 2008-2009 met

problème spécifique du secteur diamantaire.

Le 8 septembre, M. Christiaan Nys a informé la section financière et fiscale du parquet d'Anvers. Dans le rapport interne, on peut lire ce qui suit: "M. Christiaan Nys informe les participants à la réunion que la proposition permettant de conclure une transaction pénale a été examinée, d'une part, par les représentants du secteur du diamant et leurs avocats – lobbyistes et, d'autre part, par les représentants de la magistrature anversoise. Le secteur du diamant insiste sur la nécessité d'adopter une proposition à cet égard et est vraisemblablement prêt à mobiliser son impressionnante capacité de lobbying à cette fin."

La note de M. Verstraeten sur la transaction pénale élargie a été examinée lors de la dernière réunion de la plateforme locale de concertation, qui s'est tenue le 10 septembre. Dans le cadre de son audition, Mme Penne a déclaré qu'il avait été "convenu de rencontrer dans toute la mesure du possible les attentes des juges d'instruction et que cela serait concrétisé par M. Raf Verstraeten, qui coulerait déjà certains éléments sous forme de proposition de loi concrète pour la fin octobre 2008".

Dans le courant du mois de novembre 2008, M. Verstraeten a converti sa note en un projet de loi qu'il envoya le 18 novembre 2008 à MM. Axel Haelterman et Philip Claes de l'AWDC. M. Verstraeten explique: "Le texte a ainsi été rédigé autant que possible sur mesure en fonction d'une discussion au niveau politique, en espérant surtout que les considérations politiques susceptibles de conduire à une telle modification soient suffisamment mises en évidence."

La transaction pénale élargie a également fait l'objet de discussions au sein du Collège pour la lutte contre la fraude fiscale et sociale, dont la création avait été prévue dans l'accord de gouvernement du 20 mars 2008 et qui devait fonctionner sous la supervision d'un Comité ministériel pour la lutte contre la fraude fiscale et sociale.

En tant que représentant du procureur général, Patrick de Wolf, à l'époque avocat général près la cour d'appel de Bruxelles, participait aux réunions du Collège alors qu'il intervenait également en tant que magistrat de liaison avec la cellule politique de Carl Devlies, à l'époque secrétaire d'État à la Lutte contre la fraude.

Le Collège pour la lutte contre la fraude avait été chargé d'établir un plan d'action annuel. On en a dénombré deux: un plan d'action en 2008-2009

58 actiepunten en een in 2009-2010 met 50 actiepunten. De eerste vergadering van het college vond plaats op 14 mei 2008. Op die vergadering vroeg staatssecretaris Devlies aan het College om suggesties voor actiepunten op korte en middellange termijn tegen uiterlijk 23 mei. Op 28 mei stuurde het parket van het hof van beroep te Brussel daarop een nota met suggesties, geschreven door de heer De Wolf. Die nota bevat onder meer het volgende voorstel:

(Frans) "De mogelijkheid voorzien een minnelijke schikking te sluiten inzake fiscaal-strafrechtelijke inbreuken, zelfs na het instellen van de strafvordering."

(Nederlands) In voetnoot 13 van de nota staat het volgende:

(Frans) "Aangezien het een procedurewet zou betreffen, zou deze onmiddellijk van toepassing zijn, en dit ook voor de dossiers die momenteel voor verder gevolg worden meegedeeld aan de onderzoeksrechter."

(Nederlands) Op 3 september 2008 legde het College de PMO's, de *program management officers*, vast. Voor de verruimde minnelijke schikking – project 37, actiepunt 3.11 – is dat Patrick De Wolf. Op 1 oktober rapporteerde hij de vraag of de transactie beperkt moet zijn voor fiscale of sociale inbreuken, dan wel moet gelden voor alle inbreuken.

Op 19 november 2008 stuurde Steven Limbourg, projectleider van actiepunt 3.11, een mail waarin hij de volgende vergadering vastlegde op 2 december, met een tekst van Raf Verstraeten die de 'basis vormde voor de huidige ontwerpen'. Op 28 november volgde een nieuwe mail van de heer Limbourg, met de aangepaste tekst na de vergadering van 4 november.

De werkgroep vergaderde een laatste keer op 22 januari 2009, samen met het expertisenetwerk Strafrechtspleging en strafrechtelijk beleid van het College. Het College heeft de verruimde minnelijke schikking besproken op 7 november 2008 en 19 februari 2009, het expertisenetwerk heeft dat gedaan op 18 november 2008 en 22 januari 2009.

Op de vergadering van 18 november gaf de heer De Mond een toelichting bij twee voorstellen tot wijziging van artikel 216*bis* van het Wetboek van

comportant 58 points d'action et un autre en 2009-2010 comportant 50 points d'action. La première réunion du Collège s'est tenue le 14 mai 2008. Lors de cette réunion, le secrétaire d'État Devlies a demandé au Collège des suggestions de points d'action à court et moyen terme, et ce, pour le 23 mai au plus tard. Le 28 mai, le parquet de la cour d'appel de Bruxelles a répondu en envoyant une note, rédigée par M. De Wolf, comportant des suggestions. Cette note contient entre autres la proposition suivante:

(En français) "Prévoir la possibilité de transiger, en matière d'infraction pénale fiscale, même après que l'action publique a été intentée."

(En néerlandais) La note de bas de page n° 13 dit ce qui suit:

(En français) "Étant donné qu'il s'agirait d'une loi de procédure, elle serait immédiatement applicable, donc également pour les dossiers actuellement communiqués à toutes fins par le juge d'instruction."

(En néerlandais) Le 3 septembre 2008, le Collège a désigné les PMO, c'est-à-dire les *program management officers*. Pour la transaction pénale élargie – projet 37, point d'action 3.11 –, il s'agit de M. Patrick De Wolf. Le 1er octobre, M. De Wolf déclare qu'il importe de savoir si la transaction doit être limitée aux infractions fiscales ou sociales, ou si elle doit être étendue à toutes les infractions.

Le 19 novembre 2008, M. Steven Limbourg, chef de projet du point d'action 3.11, envoie un mail indiquant que la prochaine réunion a lieu le 2 décembre 2008. Il y joint un texte de M. Raf Verstraeten "ayant servi de base aux projets actuels". Le 28 novembre, M. Steven Limbourg adresse un nouveau mail dans lequel il communique le texte adapté après la réunion du 4 novembre.

Le groupe de travail s'est réuni une dernière fois le 22 janvier 2009. Il s'agissait d'une réunion conjointe avec le réseau d'expertise Procédure pénale et Politique criminelle du Collège. Le Collège a discuté de la transaction pénale élargie lors de ses réunions du 7 novembre 2008 et du 19 février 2009, tandis que le réseau d'expertise a abordé cette question lors de ses réunions du 18 novembre 2008 et du 22 janvier 2009.

Au cours de la réunion du 18 novembre, M. De Mond a expliqué en détail deux propositions visant à modifier l'article 216*bis* du Code d'instruction

strafvordering.

criminelle.

De vergadering stelde dat er rekening zal worden gehouden met de opmerkingen van het expertisenetwerk.

L'assemblée a indiqué qu'il serait tenu compte des remarques du réseau d'expertise.

Op 4 december was er op de beleidscel Justitie een vergadering tussen mevrouw Penne en de heren Haelterman en Verstraeten, die zijn bijgewerkte tekst al op 26 november aan mevrouw Penne had bezorgd.

Le 4 décembre s'est tenue une réunion entre Mme Penne et MM. Haelterman et Verstraeten, lequel avait transmis son texte remanié à Mme Penne dès le 26 novembre.

Op 5 december gaf de heer Haelterman uitleg aan UNIZO en het VBO. Hij legde uit dat er op drie plaatsen teksten werden uitgewerkt over de verruimde minnelijke schikking: de werkgroep project 37, de Antwerpse werkgroep en de werkgroep van het openbaar ministerie. Volgens de heer Haelterman werden de werkzaamheden van werkgroep 37 en van de werkgroep van het openbaar ministerie samengevoegd. Zowel hij als de heer Verstraeten vroegen om zich te mogen aansluiten bij de werkzaamheden.

Le 5 décembre, M. Haelterman a fourni des explications à UNIZO et à la FEB. Il a indiqué que des textes relatifs à la transaction pénale étendue avaient été élaborés en trois lieux différents: le groupe de travail projet 37, le groupe de travail d'Anvers et le groupe de travail du ministère public. Selon M. Haelterman, les travaux du groupe de travail 37 et du ministère public ont été regroupés. Tant lui-même que M. Verstraeten ont demandé à pouvoir participer aux travaux.

Op 22 januari 2009 was er een vergadering van het expertisenetwerk Strafrechtspleging en de werkgroep van het College voor de strijd tegen fiscale en sociale fraude. Ook mevrouw Penne en de heer Verstraeten waren aanwezig.

Le 22 janvier 2009 s'est tenue une réunion du réseau d'expertise Procédure pénale et du groupe de travail du Collège pour la lutte contre la fraude fiscale et sociale. Mme Penne et M. Verstraeten y étaient également présents.

Op 23 januari informeerde de heer Verstraeten het AWDC en de heer Haelterman dat de tekst van het expertisenetwerk maar op één fundamenteel punt verschilt van zijn eigen teksten. Het is nog gunstiger: niet enkel krijgt de onderzoeksrechter geen vetorecht, maar ook geen opsporingsrecht gedurende enkele maanden. In het uitgewerkte voorstel zou niet in een verplichte adviesverlening van de onderzoeksrechter worden voorzien. Verder zei hij dat de heer Liégeois vooral meer details wilde opnemen in de wettekst.

Le 23 janvier, M. Verstraeten a informé l'AWDC et M. Haelterman que le texte du réseau d'expertise ne différait de ses propres textes que sur un seul point fondamental. Il est encore plus bienveillant: le juge d'instruction n'obtient pas de droit de veto mais pas non plus de droit d'information pendant quelques mois. Dans la proposition détaillée, il ne serait pas question d'un avis obligatoire du juge d'instruction. Il a par ailleurs indiqué que M. Liégeois voulait surtout intégrer davantage de détails dans le texte de loi.

Op 19 februari 2009 keurde het College van procureurs-generaal het voorstel tot wijziging van artikel 216*bis* goed. Volgens de heer Liégeois was daar niemand anders bij betrokken.

Le 19 février 2009, le Collège des procureurs généraux a approuvé la proposition relative à la modification de l'article 216*bis*. Selon M. Liégeois, personne d'autre n'a été associé à cette décision.

Op 6 maart 2009 werd het voorstel aan de minister van Justitie bezorgd, gevolgd door een memorie van toelichting van de heer De Mond op 14 mei. Ook Christian Nys heeft hieraan meegeschreven. De memorie bevat een expliciete verwijzing naar het overleg in Antwerpen.

Le 6 mars 2009, la proposition a été transmise au ministre de la Justice, suivie le 14 mai par un exposé des motifs rédigé par M. De Mond. M. Christian Nys a également contribué à la rédaction de ce texte. Celui-ci comporte un renvoi explicite à la concertation locale d'Anvers.

Op basis van deze teksten bereidde mevrouw Penne, adviseur van minister De Clerck, een voorontwerp voor. Zij schrapte alle verwijzingen naar de overname uit de diamantsector en naar de

Sur la base de ces textes, Mme Penne, conseillère au cabinet de l'ancien ministre de la Justice, M. Stefaan De Clerck, a préparé un avant-projet. Elle y a supprimé toutes les références à la

tekst van heer Verstraeten. Ook alle praktijkvoorbeelden uit de diamantsector werden uit de toelichting gehaald. Zij verklaarde aan de onderzoekscommissie dat zij deze verwijzingen niet opportuun vond omdat de wet een ruimer toepassingsgebied heeft. Ze verklaarde dat haar tekst een samenraapsel is van stukken uit de tekst van de heer Verstraeten, een ontwerp van het openbaar ministerie en eigen inbreng uit de kabinetten en de FOD Justitie.

Op 1 juli 2009 besprak de interkabinettenwerkgroep (IKW) het voorontwerp.

In het verslag werd geen melding gemaakt van grote inhoudelijke knelpunten, al staat erin dat de PS de conclusie niet onderschrijft. De conclusie van de IKW was dat het voorontwerp kan worden besproken op de vergadering van de Directeurs Algemeen Beleid (DAB), en zelfs op de volgende ministerraad. Het werd niet geagendeerd op de ministerraad van juli 2009 omdat mevrouw Onkelinx vond dat het Parlement het ontwerp moest behandelen. Het voorontwerp kwam in oktober 2009 op regeringsniveau aan bod bij de begrotingsopmaak 2010. Het ontwerp is dus wel bij de regering geraakt, maar niet op de ministerraad.

Er was ook een ander spoor: de parlementaire onderzoekscommissie voor de grote fiscale fraudedossiers. Op 10 april 2008 werd in de Kamer een voorstel aangenomen tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie om de grote fiscale fraudedossiers te onderzoeken, meer bepaald om de vraag waarom ze altijd mislukken te beantwoorden. Het eindrapport bevat een aanbeveling over de minnelijke schikking die in de vorm van een dading een strafvervolgning zou moeten vervangen. In het verslag met vaststellingen en aanbevelingen wordt ook het fiscaal bankgeheim vermeld. Ik rond hiermee luik 2 af wat betreft de vaststellingen 1 tot en met 4.

Nu volgt het verslag van de boordelingen en de aanbevelingen van het tweede luik. De wet van 14 april 2011 werd goedgekeurd volgens de toen vigerende regels, met name in een bicamerale procedure. Daardoor was de invloed van een parlamentslid eerder klein. De Senaat kan in theorie wetgevende initiatieven van de Kamer bijsturen al heeft de Kamer het laatste woord, de Kamer kan initiatieven van de Senaat verbeteren of tegenhouden.

concertation avec le secteur diamantaire et au texte de M. Raf Verstraeten. Elle a déclaré à la commission d'enquête qu'elle n'avait pas jugé ces références opportunes, dès lors que le champ d'application de la loi est plus étendu. Elle a déclaré que le texte rassemble des extraits du texte de M. Raf Verstraeten, du projet transmis par le ministère public et des contributions des cabinets et du SPF Justice.

Le 1er juillet 2009, un groupe de travail intercabinets (GTI) s'est réuni pour examiner l'avant-projet de loi.

Le rapport ne fait pas mention d'obstacles importants sur le plan du contenu. La conclusion du groupe de travail intercabinets est que l'avant-projet de loi peut être examiné lors de la réunion des Directeurs de la politique générale (DPG), et même au Conseil des ministres suivant. Le compte rendu précise par ailleurs que le PS n'adhère pas à cette conclusion. Le dossier ne figurait pas à l'ordre du jour du Conseil des ministres de juillet 2009 car Mme Onkelinx estimait que le projet devait passer devant le Parlement. L'avant-projet a été examiné par le gouvernement en octobre 2009 lors de la confection du budget 2010. Le projet est donc bel et bien arrivé à l'échelon du gouvernement, mais pas au Conseil des ministres.

Une autre piste doit également être mentionnée, à savoir la commission d'enquête parlementaire sur les grands dossiers de fraude fiscale. Le 10 avril 2008, la Chambre adopte une proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les grands dossiers de fraude fiscale et plus précisément, de chercher pourquoi ces dossiers échouent systématiquement. Le rapport final comprend une recommandation sur la transaction qui devrait remplacer les poursuites pénales sous la forme d'un arrangement. Le rapport dans lequel figurent des constatations et des recommandations mentionne également le secret bancaire fiscal. Je clôture ainsi le volet 2 en ce qui concerne les constatations 1 à 4.

Voici à présent le rapport des appréciations et des recommandations du deuxième volet. La loi du 14 avril 2011 a été adoptée selon les règles en vigueur à l'époque, à savoir selon une procédure bicamérale, ce qui limitait d'autant plus l'influence potentielle d'un parlementaire. Même si le Sénat peut en théorie corriger des initiatives législatives de la Chambre, celle-ci a toujours le dernier mot. À l'inverse, la Chambre peut corriger ou bloquer des initiatives du Sénat.

Die amenderingscapaciteit was echter de facto heel beperkt voor een wetsontwerp houdende diverse bepalingen, omdat de wijziging van een artikel zou leiden tot parlementair gependel en tot vertraging van de andere, soms dringende bepalingen. De manoeuvreerruimte van een parlementlid is beperkt door de akkoorden die de regering vooraf intern sluit. Vaak doen regerings- en parlementsleden een beroep op de expertise van derden en soms bereiden die zelfs wetswijzigingen voor.

Het is niet ongewoon dat derden op de hoogte worden gehouden van de stadia in het proces of dat ze ernaar informeren. Geregeld worden amendementen of wetteksten die op regeringsniveau worden voorbereid in de Kamer ingediend met de handtekening van parlementsleden van de meerderheid.

Het concept van de verruimde minnelijke schikking kwam er omdat financiële gerechtelijke dossiers zo vaak niet tot een goed einde werden gebracht. Ze zijn vaak zo complex dat er verjaren of dat de redelijke termijn wordt overschreden. Daarom vroegen de leden van het openbaar ministerie andere middelen om dergelijke feiten doeltreffend te kunnen bestrijden, onder meer een verruiming van de wetgeving op de minnelijke schikking.

Verschillende instanties toonden zich in de periode 2006-2009 voorstander van een verruiming van de mogelijkheden van het openbaar ministerie om een minnelijke schikking in strafzaken te kunnen treffen. Er werd op vele terreinen over gesproken, binnen en buiten de politiek.

Men besloot geen nieuw juridisch concept in te voeren, maar verder te werken op bestaande wetgeving uit 1935, namelijk artikel 216 en 216*bis* van het Wetboek van strafvordering. De onderzoekscommissie stelde vast dat in 2008 en 2009 in drie verschillende werkgroepen voorstellen werden uitgewerkt om artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering aan te passen.

Tijdens het lokaal overleg in Antwerpen kreeg de heer Raf Verstraeten de opdracht een nota op te stellen met betrekking tot de verruimde minnelijke schikking. Hij nam aan het lokaal overleg in Antwerpen deel als raadsman van het AWDC. Onze commissie heeft dan ook geoordeeld dat de heer Verstraeten onvoldoende transparantie aan de

Cependant, cette capacité d'amendement était *de facto* particulièrement limitée dans le cadre du projet de loi portant des dispositions diverses, la modification d'un seul article ayant pour conséquence une navette parlementaire et le retardement d'autres dispositions, parfois urgentes. La marge de manœuvre individuelle des députés est limitée par les accords conclus en amont au sein du gouvernement. Il n'est pas inhabituel que des membres du gouvernement et des parlementaires recourent à l'expertise de tiers, lesquels préparent même parfois des modifications législatives.

Il n'est pas rare que des tiers soient informés de l'état d'avancement du processus législatif ou qu'ils s'informent à ce propos. Des amendements ou des textes de loi préparés à l'échelon du gouvernement sont régulièrement présentés à la Chambre, signés par des députés membres de la majorité.

Le concept de la transaction pénale élargie a été mis en place en raison de l'échec des procédures judiciaires souvent interminables dans des dossiers financiers. Leur extrême complexité entraîne souvent leur prescription ou le dépassement du délai raisonnable. Les membres du ministère public ont, dès lors, demandé à pouvoir disposer d'autres instruments afin de lutter efficacement contre de tels faits, et notamment l'extension de la loi sur la transaction.

Au cours de la période 2006-2009, plusieurs instances se sont prononcées en faveur d'une extension des possibilités pour le ministère public de conclure une transaction en matière pénale. La transaction en matière pénale a été au cœur des discussions dans de nombreux milieux, qu'ils soient politiques ou autres.

L'idée d'introduire un nouveau concept juridique a été abandonnée au profit d'une adaptation de la loi existante de 1935, en l'occurrence des articles 216 et 216*bis* du Code d'instruction criminelle. La commission d'enquête a constaté qu'en 2008 et 2009, trois groupes de travail différents avaient élaboré des propositions de modification de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle.

Lors de la concertation locale à Anvers, M. Raf Verstraeten a été chargé de rédiger une note concernant la transaction pénale élargie. Il a participé à la concertation locale à Anvers en tant que conseiller de l'AWDC. Notre commission a donc jugé qu'il n'avait pas fait preuve de suffisamment de transparence.

dag heeft gelegd.

De commissie stelde bovendien vast dat de eindtekst, die als basis heeft gediend voor het voorontwerp van wet, het resultaat was van een lange denkoefening van vele actoren. In 2009 werd die tekst goedgekeurd en gevalideerd door het College van procureurs-generaal.

De aanpassing van artikel 216*bis* door de wet van 14 april 2011 heeft een algemeen toepassingsgebied en de procureur des Konings kan eigenmachtig over de toepassing ervan beslissen. Het wordt een mogelijkheid naast de andere mogelijkheden om een geschil te beslechten.

Tijdens de hoorzitting in de Kamercommissie voor de Financiën en de Begroting over het bankgeheim suggereerde de heer Haelterman op 8 december 2010 om de dossiers bankgeheim en minnelijke schikking aan elkaar te verbinden. Het is onduidelijk of hij als deskundige optrad in het Parlement of als raadsheer voor het AWDC. Ook hij heeft te weinig transparantie aan de dag gelegd. De commissie is van oordeel dat de koppeling van de opheffing van het bankgeheim aan de minnelijke schikking in strafzaken in 2011 een klassiek geval van politieke koppeling is. Niets wijst erop dat de koppeling zou hebben plaatsgevonden met het oog op een minnelijke schikking in een hangend specifiek strafrechtelijk dossier, namelijk het dossier-Patikh Chodiev en consorten.

Er zijn geen aanwijzingen dat de contacten tussen de minister van Justitie en de heer Armand De Decker, en tussen de heer Armand De Decker en de twee leden van het kabinet van de minister van Justitie tot beïnvloeding van het wetgevend proces hebben geleid. De wet is tot stand gekomen overeenkomstig de voorwaarden in de Grondwet. De actoren van de wetgevende macht zijn opgetreden in interkabinettenvergaderingen of ontmoetingen tussen parlementsleden en kabinetsleden. De commissie meent dat dit strookt met wat politiek gebruikelijk is. Het wetgevingsproces is ingewikkelder geworden sinds de beginselen met betrekking tot de totstandkoming van wetten werden opgenomen in de Grondwet en in de reglementen van de assemblees. Heel wat instellingen, groeperingen en individuen treden op bij prelegislatieve werkzaamheden. Soms doen ze dat heel openlijk, soms vertrouwelijk en soms in opdracht. Niet elk parlements lid is er noodzakelijk van op de hoogte.

Ik kom tot de vierde beoordeling. De heer Raf Verstraeten was aanwezig bij de vergadering van

La commission a, en outre, constaté que le texte définitif qui a servi de base à l'avant-projet de loi était le fruit d'une longue réflexion menée par de nombreux acteurs. En 2009, ce texte a été approuvé et validé par le Collège des procureurs généraux.

L'adaptation de l'article 216*bis* par le biais de la loi du 14 avril 2011 a une portée générale et le procureur du Roi peut lui-même décider de son application. Elle devient un moyen parmi d'autres de régler un litige.

Le 8 décembre 2010, dans le cadre de l'audition en commission des Finances et du Budget de la Chambre concernant le secret bancaire, M. Haelterman a proposé de relier les dossiers relatifs au secret bancaire et à la transaction pénale. Il est difficile de déterminer s'il est intervenu au Parlement en tant qu'expert ou en tant que conseiller pour l'AWDC. Il a, lui aussi, manqué de transparence. Selon la commission, relier la suppression du secret bancaire et la transaction pénale en 2011 relève classiquement de l'arrimage politique. Rien n'indique que ce lien aurait été établi en vue d'une transaction dans un dossier pénal spécifique en cours, à savoir le dossier Patikh Chodiev et consorts.

Rien n'indique que les contacts entre le ministre de la Justice et M. Armand De Decker, et entre Armand De Decker et les deux membres du cabinet du ministre de la Justice aient conduit à influencer le processus législatif. La loi a été élaborée conformément aux conditions constitutionnelles. Les acteurs du pouvoir législatif sont intervenus dans des réunions intercabinets ou des rencontres entre membres du Parlement et membres des cabinets. La commission estime que ceci cadre avec ce qui se fait couramment en politique. Le processus législatif s'est complexifié depuis que les principes qui régissent l'élaboration des lois ont été intégrés dans la Constitution et dans les règlements des assemblees. De nombreuses institutions, groupements et individus interviennent dans les travaux pré-législatifs. Ils le font parfois très ouvertement, parfois confidentiellement et parfois pour le compte de tiers. Tous les parlementaires n'en sont pas nécessairement avertis.

J'en arrive à la quatrième appréciation. M. Raf Verstraeten était présent à la réunion du réseau

het expertisenetwerk strafrechtspleging op 22 januari 2009 als deskundige derde. De heer Verstraeten factureerde zijn aanwezigheid aan het AWDC en dat had hij moeten melden. Tijdens de hoorzittingen in de Senaat werden onder meer de heren Haelterman en Verstraeten gehoord als deskundigen. Niemand wist toen wie ze had aangebracht en de commissie is daar niet achter kunnen komen. Beiden factureerden opnieuw aan het AWDC. Ze hebben verhuld voor de Senaat dat ze zich in een belangenconflict bevonden en werden betaald door het AWDC. Het Parlement is soms niet op de hoogte van een belangenconflict tussen de activiteiten van een deskundige.

Zo kan een deskundige bijvoorbeeld hoogleraar zijn aan een universiteit en tegelijkertijd advocaat en/of lobbyist. Het Parlement is ook niet altijd op de hoogte dat een expert door een opdrachtgever wordt vergoed. Dat kan de deskundigen en de parlementaire werkzaamheden in een slecht daglicht plaatsen.

De vijfde beoordeling gaat over lobbyen. Het AWDC ijverde voor een uitbreiding van de wet op de verruimde minnelijke schikking, maar de onderzoekscommissie stelt vast dat het AWDC het wetgevend proces in 2011 niet heeft beïnvloed.

De zesde beoordeling gaat over het wetgevend proces zelf. Toen het amendement in maart 2011 in de commissie Financiën werd besproken, hebben de meeste commissieleden geweigerd de commissie Justitie om advies te vragen. Verstandig was dat niet, maar het doel was om vertraging te vermijden. Na de stemming in de Kamer evoceerde de Senaat het ontwerp en wees het toe aan de senaatscommissie Justitie, dat het grondig behandelde. De wijze waarop de tekst werd behandeld is conform het Reglement van beide Kamers. De bespreking gebeurde snel, maar dat had te maken met het feit dat het een onderdeel was van een wetsontwerp diverse bepalingen, die een aantal dringende bepalingen bevatte. De wetsontwerpen houdende diverse bepalingen schaden door tijdgebrek soms de kwaliteit van het wetgevend werk van de Kamer.

De zevende beoordeling in deel 2 betreft de transparantie en deontologie. De commissie is er heel duidelijk over dat de heer Armand De Decker zijn positie van ondervoorzitter van de Senaat gebruikt heeft om zijn werkzaamheden als advocaat vooruit te helpen. Dat was het geval toen hij minister van Justitie Stefaan De Clerck zowel thuis als op zijn kabinet bezocht, zonder vooraf te melden

d'expertise "procédure pénale" du 22 janvier 2009 en tant que tiers expert. M. Verstraeten a facturé sa présence à l'AWDC et il aurait dû le signaler. Lors des auditions au Sénat, MM. Haelterman et Verstraeten, notamment, ont été entendus en tant qu'experts. Personne ne savait alors qui avait fait appel à eux et la commission n'est pas parvenue à le savoir. Tous deux ont à nouveau facturé leur prestation à l'AWDC. Ils ont dissimulé au Sénat le fait qu'ils se trouvaient en situation de conflit d'intérêt et ont été payés par l'AWDC. Le Parlement n'est parfois pas au courant de conflits d'intérêt entre différentes activités d'un expert.

C'est ainsi qu'un expert peut, par exemple, être à la fois professeur d'université, avocat et/ou lobbyiste. Le Parlement n'est pas toujours au courant du fait que l'expert est rémunéré par un mandant. Cette situation peut jeter le discrédit sur le rôle des experts et sur les travaux parlementaires.

La cinquième appréciation porte sur le lobbying. Même si l'AWDC oeuvrait en faveur d'une extension de la loi sur la transaction pénale élargie, la commission d'enquête constate que l'AWDC n'a pas influencé le processus législatif en 2011.

La sixième appréciation porte sur le processus législatif en tant que tel. Lors de l'examen de l'amendement en commission des Finances en mars 2011, la majorité des membres de la commission a refusé qu'un avis soit demandé à la commission de la Justice. Même si cette décision n'était guère judicieuse, elle a été dictée par la volonté de ne pas ralentir le projet. Après le vote à la Chambre, le projet de loi portant des dispositions diverses a été évoqué par le Sénat qui l'a confié à sa commission de la Justice, où il a fait l'objet d'un débat approfondi. La manière dont le texte a été examiné n'est pas contraire au règlement des deux Chambres. La rapidité de l'examen est inhérente au fait que la disposition était comprise dans une loi portant des dispositions diverses, qui comportait un certain nombre de dispositions urgentes. Les projets de loi portant des dispositions diverses nuisent parfois, faute de temps, à la qualité du travail législatif de la Chambre des représentants.

La septième appréciation du volet II porte sur la transparence et la déontologie. Pour la commission, il est manifeste que M. De Decker a profité de son statut de vice-président du Sénat pour obtenir des avantages dans l'exercice de sa profession d'avocat. Ce fut le cas lorsqu'il s'est rendu au domicile et au cabinet du ministre de la Justice de l'époque, Stefaan De Clerck, sans annoncer au

dat hij optrad namens de heren Patokh Chodiev, Alijah Ibragimov en Alexander Machkevitch.

préalable qu'il agissait pour le compte de MM. Patokh Chodiev, Alijan Ibragimov et Alexandre Machkevitch.

De heer Armand De Decker behoorde tot het advocatenteam van de heer Chodiev. Toch nam hij, zonder melding te maken van enig belangenconflict, deel aan het wetgevend werk over de minnelijke schikking.

M. Armand De Decker faisait partie de l'équipe d'avocats de M. Chodiev. Cela ne l'a toutefois pas empêché, sans faire état du moindre conflit d'intérêts, de participer au travail législatif relatif à la transaction.

In de eerste aanbeveling vraagt de onderzoekscommissie om de deontologische code voor Parlementsleden die bij het Kamerreglement is gevoegd, beter bekend te maken. Artikel 3 van de deontologische code stelt dat de Kamerleden hun titel of voorrechten niet mogen gebruiken voor andere doeleinden dan voor de uitoefening van hun mandaat en in artikel 4 staat dat zij het algemeen belang altijd voorrang moeten geven op het particuliere belang. Deze voorschriften zijn opgenomen in het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 januari 2014 tot oprichting van een Federale Deontologische Commissie.

Dans sa première recommandation, la commission d'enquête demande que le Code de déontologie des membres de la Chambre annexé au Règlement de l'assemblée bénéficie d'une plus large diffusion. L'article 3 dudit Code stipule que les membres de la Chambre ne peuvent faire usage de leur titre ou de leurs prérogatives à d'autres fins que celles liées à l'exercice de leur mandat et l'article 4 précise que l'intérêt général doit toujours l'emporter sur les intérêts particuliers. Ces prescriptions ont été reprises dans la proposition de loi portant modification de la loi du 6 janvier 2014 portant création d'une Commission fédérale de déontologie.

Een tweede aanbeveling gaat over de wetgevende procedure. De onderzoekscommissie vraagt om het Kamerreglement aan te passen zodat op verzoek van een derde van de aanwezige leden aan de bevoegde commissie wordt gevraagd om een advies uit te brengen over alle niet louter technische amendementen.

Une deuxième recommandation a trait à la procédure législative. La commission d'enquête demande de modifier le règlement de la Chambre afin qu'un avis sur tout amendement dont la portée est autre qu'uniquement technique soit demandé à la commission compétente à la demande d'un tiers des membres présents.

Daarnaast vraagt de onderzoekscommissie dat iedere deskundige die in een onderzoekscommissie wordt uitgenodigd een verklaring op erewoord aflegt over de belangen die hij of zij vertegenwoordigt.

La commission d'enquête demande en outre que chaque expert invité par une commission d'enquête fasse une déclaration sur l'honneur quant aux intérêts qu'il représente.

Er zijn ook aanbevelingen over het lobbyen. De werkgroep Politieke Vernieuwing heeft een consensus bereikt over drie punten. Zo moet er, zoals in andere EU-lidstaten, een register van officiële lobbyisten worden aangelegd voor de Kamer en de Senaat. Daarnaast moet er een bindende gedragscode komen voor lobbyisten, met een klacht- en sanctiemechanisme. Tot slot moet de haalbaarheid van de invoering van een lobbyparagraaf worden onderzocht. Dat betekent dat indieners van wetsvoorstellen of -ontwerpen in de toelichting duidelijk moeten maken welke organisaties werden betrokken bij de voorbereiding.

Des recommandations ont également été formulées au sujet du lobbying. Le groupe de travail Renouveau politique est parvenu à un consensus sur trois points. C'est ainsi qu'il est prévu d'instaurer un registre des lobbyistes officiels pour la Chambre des représentants et le Sénat, comme il en existe déjà dans d'autres États membres de l'Union européenne. Il est également prévu de créer un code de bonne conduite contraignant pour les lobbyistes, impliquant un mécanisme de plainte et de sanction. Il doit enfin être procédé à une analyse de faisabilité de l'introduction d'un paragraphe sur le lobbyisme. Cette idée implique que les auteurs d'une proposition de loi ou d'un projet de loi indiquent dans les développements ou l'exposé des motifs les organisations dont ils ont demandé l'avis lors de l'élaboration de leur texte.

De onderzoekscommissie steunt conclusie nummer 14 van de werkgroep om infosessies te organiseren over de deontologie voor Parlementsleden en

La commission d'enquête se félicite de la conclusion n° 14 du groupe de travail d'organiser des sessions d'information sur la déontologie

vraagt om daar zo snel mogelijk mee te beginnen.

Een laatste aanbeveling gaat over de deskundigen en genodigden op hoorzittingen. Als sprekers een invloed hebben gehad op een vroeger wetgevend initiatief in hetzelfde domein als waarvoor zij worden uitgenodigd in een commissie, dan moeten zij dat voorafgaandelijk aan de commissievoorzitter melden. Zij moeten ook melden of zij worden vergoed voor hun aanwezigheid in het Parlement en door wie. De onderzoekscommissie roept het Parlement op om het wetsvoorstel ter uitvoering van deze regeling snel goed te keuren.

01.04 **Éric Massin**, rapporteur: Ik zal luik II *bis* en deel 3, punt 3 behandelen. Wat de stemmingen betreft, verwijs ik naar het verslag.

Luik II *bis* heeft betrekking op het ontstaan van het advocatenteam van de heren Chodiev, Machkevitch en Ibragimov in opdracht van het Elysée.

De commissie heeft voorafgaandelijk de grenzen van deze en elke andere onderzoekscommissie vastgesteld: ze kan een niet-Belg niet dwingen om voor de onderzoekscommissie te verschijnen. Advocate Catherine Degoul, de heer Eric Lambert, voormalig Frans senator Aymeri de Montesquiou en de heren Etienne des Rosaies et Damien Loras, voormalige personeelsleden van het Elysée, hebben verstek laten gaan.

Bepaalde genodigden hebben zich verscholen achter het feit dat ze ons geen antwoorden moesten geven; anderen hebben geen teken van leven gegeven, of zeiden dat ze hun informatie enkel aan de Franse rechters wilden meedelen en nog anderen bevonden zich in een ver buitenland.

Bepaalde genodigden hebben zich ook achter hun zwijgrecht verschanst, zoals de heer De Decker; anderen beriepen zich op het beroepsgeheim en nog anderen beperkten zich tot enkele verklaringen, zoals de heer Chodiev tijdens een videoconferentie vanuit de Belgische ambassade in Moskou.

De context is belangrijk. De heer Guéant, gewezen secretaris-generaal van het Elysée, ging in op de oproeping en verklaarde dat de Kazachse president in de aanloop naar zijn staatsbezoek aan Frankrijk had laten verstaan dat het goed zou zijn voor de commerciële betrekkingen tussen Frankrijk en Kazachstan dat de rechtsvervolgning tegen de heer Chodiev in België zou worden gestaakt.

De handelscontracten tussen de Franse en Kazachse Staat in verband met satellieten,

parlementaire en invite la Chambre à entamer ces sessions le plus rapidement possible.

Une dernière recommandation concerne les experts et les invités aux auditions. Si des orateurs invités considèrent qu'ils ont influencé une initiative législative antérieure prise dans le même domaine, ils doivent en informer préalablement le président de la commission. Ils doivent également signaler s'ils sont rémunérés pour leur présence au parlement et indiquer qui les rémunère à cet effet. La commission d'enquête invite le Parlement à adopter dans les meilleurs délais la proposition de loi mettant en œuvre ces dispositions.

01.04 **Éric Massin**, rapporteur: Je vais traiter le volet 2*bis* et la partie 3, point 3. En ce qui concerne les votes, je renvoie au rapport.

Le volet 2*bis* est relatif à la mise sur pied de l'équipe d'avocats pour MM. Chodiev, Machkevitch et Ibragimov pour le compte de l'Élysée.

La commission a préalablement fait le constat des limites de toute commission d'enquête: celle-ci n'a pas de moyen de contraindre une personne étrangère à venir devant elle. Maître Catherine Degoul, Monsieur Eric Lambert, l'ancien sénateur français Aymeri de Montesquiou et Messieurs Etienne des Rosaies et Damien Loras, anciens membres du personnel de l'Élysée, n'ont pas comparu.

Certains invités se sont retranchés derrière le fait de n'avoir pas à nous répondre; d'autres n'ont pas donné signe de vie; d'autres ont dit réserver aux juges français les informations à donner; d'autres enfin étaient fort loin à l'étranger.

Des personnes invitées se sont aussi retranchées derrière leur droit au silence comme M. De Decker; d'autres ont invoqué le secret professionnel; d'autres se sont limités à certaines déclarations, comme M. Chodiev par vidéo-conférence depuis l'ambassade belge à Moscou.

Le contexte a son importance. M. Guéant, ancien secrétaire de l'Élysée, a répondu à la convocation et a déclaré qu'à l'approche de sa visite d'État en France, le président kazakh avait fait savoir qu'il serait bon pour les relations commerciales franco-kazakhes que les poursuites contre M. Chodiev en Belgique soient arrêtées.

On discutait alors d'accords commerciaux entre États français et kazakh pour des satellites, des

helikopters en spoorwegmaterieel werden dan besproken. hélicoptères et du matériel ferroviaire.

De heer Guéant heeft verklaard dat hij, naar aanleiding van dat bezoek in het najaar van 2009, hoorde praten over de gerechtelijke onderzoeken tegen de heer Chodiev en dat hij de heer Loras had gevraagd een bekwame advocaat bij de balie van Brussel te vinden om op te treden. Het eerste contact met meester Degoul heeft plaatsgevonden via de diplomatieke cel van het Elysée en de heer Guéant zorgde voor de opvolging ervan in zijn hoedanigheid van secretaris-generaal van het presidentschap.

M. Guéant a déclaré qu'à l'occasion de cette visite, à l'automne 2009, il avait entendu parler des poursuites judiciaires contre M. Chodiev et avait chargé M. Loras de trouver un avocat compétent au barreau de Bruxelles pour intervenir. Cette prise de contact avec maître Degoul était faite par la cellule diplomatique de l'Élysée et M. Guéant en avait assuré le suivi en tant que secrétaire général de la Présidence.

Volgens hem is er geen Frans initiatief geweest met de bedoeling de Belgische wetgeving te wijzigen.

Selon lui, la France n'a pas pris d'initiative pour faire modifier la législation belge.

Het volgende stuk gaat over de heer Etienne des Rosaies.

S'ensuivent des considérations sur M. Etienne des Rosaies.

Er worden aan verschillende personen vragen gesteld met betrekking tot de heer des Rosaies, waarbij zijn persoon en zijn verklaringen in perspectief geplaatst worden.

Diverses personnes seront interrogées sur M. des Rosaies, mettant sa personnalité et ses déclarations en perspective.

In dit tweede deel komt niet alleen de rol van het door het Elysée samengestelde team van Franse advocaten aan bod, maar ook de contacten tussen de heer De Decker en de Veiligheid van de Staat. De heer De Decker heeft samen met de heer Guéant, de heer Loras, de heer des Rosaies en mevrouw Degoul geluncht, en tijdens die lunch zou gesproken zijn over de voortgang van het dossier maar ook over informatie waarvan de heer De Decker via de Veiligheid van de Staat van op de hoogte was.

Cette deuxième partie, outre l'intervention de l'équipe d'avocats français mise en place par l'Élysée, évoque également les contacts entre M. De Decker et la Sûreté de l'État. Celui-ci s'est retrouvé à un déjeuner en compagnie de M. Guéant, M. Loras, M. des Rosaies et Me Degoul où on aurait fait état de l'avancement du dossier mais aussi d'informations dont M. De Decker aurait eu connaissance par l'intermédiaire de la Sûreté de l'État.

Nadat hij zijn gsm in Frankrijk verloren had, heeft de heer De Decker de heer Alain Winants, administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat, opgebeld. De heer Winants heeft gevraagd dat er gebruik zou worden gemaakt van een bijzondere inlichtingenmethode, wat hem wegens onvoldoende motivering geweigerd werd.

Ayant perdu son GSM en France, M. De Decker a appelé l'administrateur général de la Sûreté de l'État, M. Winants. Celui-ci a demandé la mise en place d'une méthode spéciale de renseignement, ce qui lui a été refusé en raison de l'insuffisance de la motivation.

Nu kom ik tot het dossier van de minnelijke schikking. Naast die minnelijke schikking bestond er een geschil tussen de drie Kazakhs en de Belgische Staat. Dat is het zogenaamde fiscale luik.

Passons maintenant au dossier de la transaction. Au-delà de cette transaction a existé un contentieux entre les trois Kazakhs et l'État belge, c'est ce qu'on appelle le volet fiscal.

De BBI stelde in 1998 een onderzoek in tegen de heer Chodiev, dat leidde tot de vestiging van een aanslag. In 2003 en 2005 werden er fiscale akkoorden gesloten tussen de Belgische Staat en de heer Chodiev, aangezien hij het volledige bedrag van de verschuldigde belasting had betaald, met inbegrip van de opgelegde belastingverhoging van

L'ISI a mené une enquête à l'encontre de M. Chodiev en 1998, qui a amené une imposition à charge. En 2003 et 2005, des accords fiscaux ont été conclus entre l'État belge et M. Chodiev, celui-ci ayant payé l'intégralité des impôts réclamés, y compris l'accroissement de 20 % qui lui avait été infligé.

20%.

Het strafdossier wordt in 1996 geopend naar aanleiding van een melding die de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) naar het parket van Brussel had overgezonden in verband met een verdachte transactie: de overschrijving van een som van 2,75 miljoen dollar van een rekening bij een Londense bank en van 1 miljoen dollar van een Zwitserse rekening naar rekeningen bij de Bank Brussel Lambert (BBL) op naam van de heer Alijan Ibragimov en een andere persoon. Die gelden werden aangewend voor de financiering van de aankoop van vier onroerende goederen. In 1992 was er al een ander onroerend goed op dezelfde wijze verworven, maar daaromtrent maakte de CFI geen informatie over aan het parket.

Het parket stelt de zaak in onderzoek in november 1996. Het dossier wordt onderzocht door een rist opeenvolgende rechters en er komen steeds meer internationale rogatoire commissies. In juni 2001, worden – onder andere – de heren Chodiev, Ibragimov en Machkevitch in beschuldiging gesteld en vier dagen later maakt de onderzoeksrechter het dossier over aan het parket. Daarmee is het onderzoek voor hem afgesloten.

In januari 2007 wordt er een eindvordering opgesteld waarin er wordt gevraagd dat de betrokkenen met betrekking tot misdrijven inzake valsheid, witwassen en bendevoorming naar de correctionele rechtbank worden verwezen. In februari 2008 wordt in een gecorrigeerde eindvordering corruptie als basismisdrijf aangevoerd, niet fiscale fraude.

De zaak, die voor de raadkamer wordt voortgezet, wordt stelselmatig uitgesteld omdat er heel wat naar aanleiding van de rogatoire commissies opgestelde documenten moesten worden vertaald. De heer De Decker mengt zich tussen december 2010 en januari 2011 in de zaak: hij ontmoet de heer Godbille, die hij goed kent.

Tussen december 2010 en januari 2011 heeft de heer De Decker aan de heer Godbille aangekondigd dat hij opnieuw de advocatentoga had aangedaan en in het strafdossier van de heer Chodiev optrad. De heer Godbille heeft dan alle contacten stopgezet.

We hebben het nog steeds over de raadkamer, waar de heer Verelst, substituut bij het parket te Brussel, het dossier behandelde. De advocaten van het Kazachse trio hebben hem verzocht de uitspraak op te schorten om een vermelding in het strafregister te voorkomen. Daardoor zouden hun

L'affaire commence en 1996 par un signalement envoyé par la Cellule de traitement des informations financières (CTIF) au parquet de Bruxelles au sujet d'une opération suspecte: le versement de 2,75 millions de dollars d'un compte londonien et de 1 million de dollars d'un compte suisse vers des comptes BBL détenus par M. Ibragimov et une autre personne. Ces fonds ont servi à financer l'achat de quatre biens immobiliers. Dès 1992, un autre bien avait été acquis de la même manière mais sans faire l'objet d'une information de la CTIF.

Le parquet mettra cette affaire à l'instruction en novembre 1996. Un grand nombre de juges vont se relayer pour instruire le dossier, les commissions rogatoires internationales se sont multipliées. En juin 2001, MM. Chodiev, Ibragimov et Machkevitch – entre autres – sont inculpés et quatre jours après, le juge d'instruction communique le dossier au parquet. Cela veut dire que, pour lui, l'enquête est terminée.

En janvier 2007, un réquisitoire final demande le renvoi des intéressés devant le tribunal correctionnel pour les infractions de faux, blanchiment et associations de malfaiteurs. En février 2008, un réquisitoire final corrigé retient la corruption comme infraction de base plutôt que la fraude fiscale.

L'affaire se poursuit devant la chambre du conseil et va aller de report en report, en raison de l'obligation de traduire les nombreux documents découlant des commissions rogatoires. M. De Decker intervient entre décembre 2010 et janvier 2011: il rencontre M. Godbille, qu'il connaissait fort bien.

Entre décembre 2010 et janvier 2011, M. De Decker annonce à M. Godbille qu'il reprend la toge d'avocat et qu'il intervient dans le dossier pénal de M. Chodiev. M. Godbille met alors fin à tout échange.

Nous sommes toujours devant la chambre du conseil où M. Verelst, substitut au parquet de Bruxelles, traite le dossier. Les avocats du trio kazakh lui demandent une suspension du prononcé pour éviter la mention au casier judiciaire, qui empêcherait leurs clients de rester actionnaires de

cliënten immers geen referentieaandeelhouder bij een Engelse bank kunnen blijven. De heer Verelst heeft verklaard dat hij dat op twee voorwaarden in overweging zou kunnen nemen. Mevrouw Kajegueldina, die de uiteindelijk economisch begunstigde van de vastgoedtransacties en de bij het parket aangegeven financiële overdrachten was, moest een advocaat nemen. En om de schade te herstellen heeft hij minstens de waarde van de in beslag genomen gebouwen, of 5,8 miljoen euro, geëist.

De heer Biermann zal optreden voor mevrouw Kajegueldina om de uitspraak op te schorten. Hij deed als medewerker van de heer De Decker in de Senaat documentatiewerk en voerde protocollaire taken uit tot april 2012. Hij heeft het beroepsgeheim en de richtlijnen van zijn stafhouder aangevoerd om geen nadere uitleg te geven over zijn optreden als raadsman van mevrouw Natalia Kajegueldina.

Aangezien de andere advocaten zich niet verzetten tegen de verbeurdverklaringen, is er niet langer een beletsel voor een opschorting van de uitspraak. De heer Verelst beriep zich op de dreigende verjaring en de overschrijding van de redelijke termijn. De heer de le Court heeft in dit verband verklaard dat het parket van Brussel op 25 januari 2011 een schrijven heeft gericht aan het parket-generaal met de verwijzing naar een opschorting van de uitspraak. Het parket verwees hierbij naar het risico dat de bodemrechter, dit wil zeggen de raadkamer, zou oordelen dat er onvoldoende bewijzen voorhanden zijn om tot een veroordeling over te gaan, behoudens wat de witwashandelingen betreft. De advocaat-generaal Jean-François Godbille heeft zich niet verzet tegen deze oplossing.

Volgens de raadkamer zou het dossier zonder verzet van het parket stopgezet zijn als de heer Verelst zou ingegaan zijn op het verzoek van de partijen.

Zoals de heer De Clerck, die toen minister van Justitie was, het zich herinnert, – de heer De Decker verschuilde zich achter zijn zwijgrecht – vroeg de heer De Decker hem op 17 februari 2011 om met hem over een dringend dossier te spreken, zonder te vermelden dat hij hem als advocaat wilde spreken over een individueel dossier. De heer De Clerck zegt dat hij anders geweigerd zou hebben, maar dat hij, omdat hij dit niet wist, de heer De Decker de eerstvolgende zondag 's avonds in zijn privéwoning in Kortrijk heeft uitgenodigd.

De heer De Decker gaat er niet alleen naartoe,

référence d'une banque anglaise. M. Verelst dit qu'il peut l'envisager à deux conditions: Mme Kajegueldina, qui est la bénéficiaire économique finale des opérations immobilières et des transferts financiers dénoncés au parquet, doit avoir un avocat; et pour réparer le préjudice, il exige au moins la valeur des immeubles saisis, soit 5,8 millions d'euros.

M. Biermann interviendra pour Mme Kajegueldina pour suspendre le prononcé. M. Biermann est un collaborateur de M. De Decker au Sénat pour un travail de documentation et des missions protocolaires jusqu'en avril 2012. Il n'a rien précisé sur son activité de conseil pour Mme Kajegueldina, se retirant derrière le secret professionnel et les directives de son bâtonnier.

Les autres avocats ne s'opposant pas aux confiscations, les obstacles à une suspension du prononcé sont levés. M. Verelst a invoqué le risque de prescription et le dépassement du délai raisonnable. À cet égard, M. de le Court précise que le parquet de Bruxelles aurait adressé le 25 janvier 2011 au parquet général un courrier évoquant la suspension du prononcé. Le parquet soulignait que le juge du fond, c'est-à-dire la chambre du conseil, risquait de considérer qu'il n'y avait pas suffisamment de preuves pour une condamnation sauf pour les activités de blanchiment. L'avocat général Godbille n'était pas opposé à cette solution.

Selon la chambre du conseil, si M. Verelst avait suivi la demande des parties sans opposition du parquet, le dossier se serait arrêté là.

Dans le souvenir de M. De Clerck, alors ministre de la Justice, – M. De Decker s'étant retranché derrière son droit au silence –, le 17 février 2011, M. De Decker lui a demandé de l'entretenir d'un dossier urgent sans préciser que c'était en sa qualité d'avocat pour un dossier individuel. M. De Clerck dit que sinon, il aurait refusé, mais l'ignorant, il l'invite à son domicile privé de Courtrai le dimanche soir suivant.

M. De Decker ne s'y présente pas seul, il est avec

maar samen met de Franse advocate, mevrouw Degoul. Hij zegt dat hij een individueel strafdossier wil bespreken. De heer De Clerck antwoordt dat hij zich als minister van Justitie niet in dergelijke dossiers kan mengen. Het gesprek komt op een mogelijke wetswijziging om de mogelijkheden inzake de minnelijke schikking uit te breiden. De heer De Clerck preciseert evenwel dat hij in dat dossier persoonlijk geen enkel initiatief heeft genomen.

Op 18 februari worden de gedetineerden in vrijheid gesteld, ondanks de weigering van de raadkamer om de uitspraak op te schorten en in weerwil van bepaalde tenlasteleggingen. De redelijke termijn werd immers overschreden. De heren Chodiev, Ibragimov en Machkevitch worden wegens valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken, bendevoorming en witwassen naar de correctionele rechtbank verwezen.

Nadat hij de heer De Clerck heeft gesproken, bezoekt de heer De Decker op 18 februari zonder afspraak de heer De Wolf, advocaat-generaal en lid van het parket-generaal. Hij stelt zich voor als de advocaat van de heer Chodiev en vraagt of het parket-generaal en het parket van de procureur des Konings van plan zijn hoger beroep tegen de beschikking in te stellen. De heer De Wolf zegt dat hij heeft horen spreken over een op handen zijnde wetswijziging inzake de minnelijke schikking in strafzaken. Bij zijn tweede hoorzitting zei de heer De Wolf echter dat hij toen niet op de hoogte was van de evolutie van het wetsontwerp met betrekking tot de minnelijke schikking.

Volgens de heer De Wolf was dat de enige keer dat hij de heer De Decker als advocaat ontmoet heeft.

Nadat een advocaat van de partijen hem op 18 februari benaderd had, heeft de heer De Wolf contact opgenomen met de procureur des Konings, de heer Verelst, om verslag uit te brengen.

Op 22 februari 2011 heeft de heer De Decker zich samen met mevrouw Degoul zonder afspraak naar het kabinet van minister van Justitie begeven. Hij heeft zich aan de balie als voorzitter van de Senaat voorgesteld. Hij heeft er de heer Baret, kabinetschef van de minister van Justitie, en mevrouw Somers, zijn plaatsvervanger en magistraat, ontmoet.

De heer De Decker stelt zich voor als advocaat van het Elysée en mevrouw Degoul als advocate van de heer Chodiev. Ze vragen dat de minister van Justitie tussenbeide zou komen opdat het parket van Brussel een minnelijke schikking zou kunnen treffen ten behoeve van de heer Chodiev. Volgens de

l'avocate française, Mme Degoul. Il dit qu'il veut évoquer un dossier répressif individuel. M. De Clerck répond qu'il ne peut intervenir dans de tels dossiers en sa qualité de ministre de la Justice. La conversation s'étend et porte sur une éventuelle modification législative pour élargir les possibilités de transaction pénale. M. De Clerck précise toutefois qu'il n'a pris aucune initiative personnelle dans ce dossier.

Le 18 février, malgré le refus par la chambre du conseil de suspendre le prononcé et malgré certaines préventions, les détenus sont relaxés en raison du dépassement du délai raisonnable. M. Chodiev, Ibragimov et Machkevitch sont renvoyés devant le tribunal correctionnel pour faux et usage de faux, association de malfaiteurs et blanchiment d'argent.

Après avoir interpellé M. De Clerck, M. De Decker va chez M. De Wolf, avocat général et membre du parquet général, le 18 février sans rendez-vous. Se présentant comme l'avocat de M. Chodiev, il demande si le parquet général et le parquet du procureur du Roi comptent interjeter appel de l'ordonnance. M. De Wolf affirme qu'il a évoqué une modification législative imminente en matière de transaction pénale. Lors de sa deuxième audition, il dira cependant qu'il ignorait l'évolution du projet de loi sur la transaction pénale à ce moment-là.

M. De Wolf précise que c'est la seule fois qu'il a rencontré M. De Decker en tant qu'avocat.

Interpellé le 18 février par un avocat des parties, M. De Wolf informe le procureur du Roi, M. Verelst, pour faire rapport.

Le 22 février 2011, M. De Decker va avec Mme Degoul au cabinet du ministre de la Justice sans rendez-vous. Il se présente à l'accueil comme président du Sénat. Il rencontre M. Baret, chef du cabinet du ministre de la Justice et Mme Somers son adjointe et magistrate.

M. De Decker et Mme Degoul se présentent respectivement en tant qu'avocats de l'Élysée et de M. Chodiev. Ils demandent que le ministre de la Justice intervienne pour que le parquet de Bruxelles prenne un règlement transactionnel au profit de M. Chodiev. Selon le chef de cabinet et la cheffe de

kabinetschef en de adjunct-kabinetschef wordt die demarche ondernomen omdat er commerciële belangen van Frankrijk en Kazachstan inzake de luchtvaart op het spel staan.

De kabinetschef en adjunct-kabinetschef antwoorden dat de minister van Justitie nooit tussenbeide komt in individuele gerechtelijke dossiers, en ze wijzen op de scheiding der machten en het onderscheid tussen de positieve en negatieve injunctie. De heer Baret, die zoiets nooit heeft meegemaakt, gaat ervan uit dat mr. De Decker indruk probeert te maken op zijn collega.

De heer De Clerck voegt eraan toe dat de twee advocaten, volgens zijn kabinetschef en adjunct-kabinetschef, smalend en met een zekere trots meedeelden dat ze in opdracht van het Elysée handelden.

De heer De Clerck beschouwt het verhaal als afgesloten en heeft er nooit met iemand over gesproken.

In punt 782 wordt de verklaring van de heer Marc de le Court, gewezen procureur-generaal bij het hof van beroep van Brussel overgenomen: als hij toen had geweten dat de heer Armand De Decker optrad voor rekening van een buitenlandse Staat en er dus sprake was van inmenging van een buitenlandse macht in het Belgische besluitvormingsproces, zou hij meteen een rapport hebben laten bezorgen aan de Veiligheid van de Staat, krachtens artikel 29 van het Wetboek van strafvordering, dat de verplichting behelst om zo een feit te melden.

In het verslag dat de heer Verelst uitbracht aan de heer De Wolf wordt er geadviseerd om hoger beroep aan te tekenen tegen de beschikking van de raadkamer wegens een vormgebrek (de drie Kazachen werden daarin verwezen voor feiten waarvoor ze niet vervolgd werden), zonder zich evenwel te verzetten tegen een opschorting van de uitspraak. Hij bevestigt dat het dossier in principe op 28 februari 2013 zou verjaren.

In 2011 vraagt een van de advocaten van de heer Chodiev, de heer Tossens, aan de heer De Wolf of er hoger beroep zal worden ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer. Op 22 februari beveelt de heer De Wolf de heer Verelst inderdaad beroep in te stellen. De partijen Chodiev, Ibragimov en Machkevitch zullen dat op 1 maart ook doen.

Omstreeks 23 februari ontmoet mevrouw Degoul de heren Ibragimov, Machkevitch en Chodiev. Ze zegt hun dat een wet die in het Belgische Parlement wordt besproken, een oplossing zou kunnen bieden

cabinet adjointe, c'est parce que les intérêts commerciaux de la France et du Kazakhstan étaient en jeu à propos d'un marché en matière aéronautique.

Ils ont répondu que le ministre n'intervient jamais dans les dossiers judiciaires individuels, ont rappelé la séparation des pouvoirs, la distinction entre les injonctions positives et négatives. N'ayant jamais vu rien de tel, M. Baret a pensé que M^e De Decker cherchait à impressionner sa collègue.

M. De Clerck ajoute que, selon son chef de cabinet et sa cheffe de cabinet adjointe, les deux avocats ont déclaré avec fierté et condescendance avoir été mandatés par l'Élysée.

Considérant l'incident clos, M. De Clerck n'en a jamais parlé à personne.

Le point 782 reprend la déclaration de M. Marc de le Court ancien procureur général près la cour de Bruxelles: s'il avait su alors que M. De Decker agissait pour le compte d'un État étranger et qu'il y avait donc tentative d'ingérence dans le processus décisionnel belge, il serait intervenu immédiatement auprès de la Sûreté de l'État, en vertu de l'article 29 du CIC qui oblige à dénoncer un tel fait.

Le rapport rendu par M. Verelst à M. De Wolf conseille d'introduire un recours contre l'ordonnance de la chambre du conseil pour vice de forme (les trois Kazakhs ayant été renvoyés pour des faits pour lesquels ils n'étaient pas poursuivis), sans s'opposer toutefois à une suspension du prononcé. Il confirme que la prescription devrait intervenir le 28 février 2013.

En 2011, l'un des avocats de M. Chodiev, M. Tossens, demande à M. De Wolf si un recours sera introduit contre l'ordonnance. Et en effet, le 22 février, M. De Wolf donne injonction à M. Verelst d'introduire ce recours. Les parties Chodiev, Ibragimov et Machkevitch feront aussi appel le 1er mars.

Vers le 23 février, Mme Degoul rencontre MM. Ibragimov, Machkevitch et Chodiev et leur indique qu'une loi examinée au Parlement belge pourrait apporter une solution à leur problème.

voor hun probleem.

Op 6 maart 2011 ontvangt de heer de le Court een e-mail van de heer De Wolf, de met het dossier belaste advocaat-generaal, over een overleg inzake een eventuele opschorting van de uitspraak. De heer Verelst was voorstander van een opschorting. Het parket stemde er ook mee in. De magistraten die het dossier hadden behandeld en advocaat-generaal Jean-François Godbille vinden het een goed idee. In die e-mail wordt er ook verwezen naar de ontmoeting tussen de heren De Decker en de le Court. Die laatste herinnert zich evenwel niet dat die ontmoeting heeft plaatsgevonden.

De heer de le Court overlegt dan met zijn advocaten-generaal, de heren De Wolf en Godbille. Volgens hen is de stand van het dossier rampzalig en moet er indien mogelijk voor een opschorting van de uitspraak worden gekozen.

Op 9 maart vindt het aangekondigde overleg plaats. Er wordt een voorakkoord gesloten dat stipuleert dat de betrokkenen niet langer de feitelijke juistheid van de inbreuken zouden betwisten. Men besluit daarbij tot een verbeurdverklaring van 14,6 – en niet langer 5,4 – miljoen euro –; het equivalent van de waarde van de onroerende goederen.

Op 10 maart 2011 heeft de heer Patrick De Wolf zijn procureur-generaal, de heer de le Court, op de hoogte gebracht van dat voorakkoord. De feiten zouden niet betwist worden, maar de mogelijkheid van een verruimde minnelijke schikking in strafzaken is ter sprake gekomen met de melding dat de Kamer op 17 maart 2011 over het ontwerp zou stemmen.

Rond 16 maart werd het dossier een eerste keer in de commissie voor de Justitie van de Senaat besproken.

Volgens de heer Grégory Matgen zou de heer Volders, lid van het kabinet van de minister van Financiën, verklaard hebben dat er een dossier op het spel zou staan en dat het gevaar bestond dat er zaken zouden verjaren. Volgens de heer Volders wilde hij er zich enkel van vergewissen dat beide dossiers (reparatiewet en eerste wet) samen zouden worden aangenomen, aangezien er gevraagd was hoorzittingen te organiseren. Er werd gesproken over een bedrag van 50 miljoen euro, omdat dat in de begroting was vastgelegd.

Het wetsontwerp houdende diverse bepalingen werd dus in de Kamer aangenomen. De minnelijke schikking is daarin opgenomen omdat er een amendement werd ingediend in de commissie voor

Le 6 mars 2011, M. de le Court reçoit un e-mail de M. De Wolf, l'avocat général chargé du dossier, à propos d'une réunion qui examinera une éventuelle suspension du prononcé. M. Verelst y était favorable. Le parquet y a consenti. Les magistrats ayant traité le dossier y sont favorables, l'avocat général Jean-François Godbille aussi. Cet e-mail fait état de cette rencontre entre MM. De Decker et de le Court, qui ne s'en souvient pas.

M. de le Court consulte alors ses avocats généraux MM. De Wolf et Godbille. Selon eux, l'état du dossier est catastrophique et il faut si possible opter pour une suspension du prononcé.

Le 9 mars, la concertation annoncée a lieu. Un préaccord est conclu par lequel les intéressés ne contesteraient plus la matérialité des infractions. La confiscation de 14,6 millions d'euros – et non plus 5,4 millions – est décidée, soit l'équivalent de la valeur des biens immobiliers.

Le 10 mars, M. De Wolf informe son procureur général, M. de le Court, de ce préaccord. Les faits ne seront pas contestés mais la possibilité d'une transaction pénale élargie est évoquée avec la mention que ce projet devra être voté par la Chambre le 17 mars.

Aux environs du 16 mars 2011, le dossier est évoqué pour la première fois à la commission de la Justice du Sénat.

M. Grégory Matgen dit que M. Volders, membre du cabinet des Finances, aurait évoqué qu'un dossier serait en cause, avec un risque de prescription des affaires. Selon M. Volders, il cherchait seulement à s'assurer que les deux dossiers (loi réparatrice et première loi) soient votés ensemble, étant donné que des auditions étaient demandées. S'il a fait état d'un montant de 50 millions d'euros, c'est parce que c'était fixé de manière budgétaire.

Le projet de loi portant des dispositions diverses a donc été voté à la Chambre des représentants. Si la transaction pénale y figure, c'est parce qu'un amendement a été déposé en commission des

de Financiën, zonder het advies van de commissie voor de Justitie. In de Senaat heeft men erop gewezen dat de indieners wilden dat de misdrijven in aanmerking zouden worden genomen in het kader van de minnelijke schikking in strafzaken, maar dat dat niet het geval was. Er was derhalve een reparatiewet nodig.

Om vertragingen te vermijden wordt er voorgesteld om het wetsontwerp houdende diverse bepalingen en vervolgens de herstelwet aan te nemen. De minister verzekert dat de procureurs-generaal ondertussen de instructie zullen krijgen om de toepassing van de minnelijke schikking uit te stellen tot de wijzigingswet bekendgemaakt wordt.

Dit is de beroepsprocedure.

Op 2 mei 2011 vraagt de heer De Clerck, minister van Justitie, aan het College van procureurs-generaal om de toepassing van de wet betreffende de verruimde minnelijke schikking in strafzaken uit te stellen tot de bekendmaking van de herstelwet.

Het dossier-Chodiev neemt zijn loop: de heer De Wolf vraagt mevrouw Heusghem, onderzoeksrechter, hoe hoog de gerechtskosten zijn – dat er rechtstreeks contact opgenomen wordt met de onderzoeksrechter wijst erop dat er haast bij is. De heer De Wolf heeft een volledig overzicht gevraagd om het te betalen bedrag te bepalen. Het was indertijd nochtans onmogelijk om een minnelijke schikking te treffen voor de tenlastelegging A, die immers bestond uit valsheid en het gebruik van valse stukken, bedoeld in de artikelen 196 en 197 van het Strafwetboek.

Punt 802 vermeldt de e-mail die de heer De Wolf op 9 mei aan de heer de le Court heeft gestuurd. De e-mail bevat de redenen waarom de minnelijke schikking in strafzaken toegepast moet worden: ten eerste zou er in het kader van deze schikking 14,7 miljoen euro kunnen worden geïnd uit hoofde van de verbeurdverklaring, vermeerderd met de kosten en de boetes.

De heer De Wolf stelt dat als er vervolging zou worden ingesteld bij de correctionele rechtbank, alle middelen zouden worden aangewend om de strafvordering te doen verjaren op 28 februari 2013. Volgens hem zou het bewijzen van meerdere in de vordering bedoelde feiten een probleem vormen en is de redelijke termijn overschreden, omdat sommige vastgoedtransacties van 1992 dateren. Die transacties werden niet gemeld door de CFI, het parket heeft de procureur des Konings er niet over geïnformeerd en er werd geen gerechtelijk onderzoek ingesteld. De eerste feiten dateren van

Finances, sans l'avis de la commission de la Justice. Au Sénat, on relève que les auteurs veulent que les crimes soient pris en considération dans le cadre de la transaction pénale mais que ce n'est pas le cas. Il faut donc une loi de réparation.

Pour éviter tout retard, il est proposé de voter le projet de loi portant dispositions diverses puis la loi de réparation. Le ministre assure que, dans l'intervalle, instruction serait donnée aux procureurs généraux de retarder l'application de la transaction jusqu'à ce que la loi modificative ait été publiée.

Mais nous sommes dans la procédure d'appel.

Le 2 mai 2011, M. De Clerck, ministre de la Justice, demande au Collège des procureurs généraux de reporter l'application de la loi sur la transaction pénale élargie jusqu'à la publication de la loi de réparation.

Le dossier Chodiev suit son cours: M. De Wolf demande à Mme Heusghem, juge d'instruction, quel est le montant des frais de justice – si la juge d'instruction est ainsi directement contactée, c'est qu'il y a urgence. M. De Wolf a demandé un relevé exhaustif afin de déterminer le montant à faire payer. Pourtant, à l'époque, il était impossible de conclure une transaction qui comprendrait la prévention A, qui incluait en effet le faux et l'usage de faux visés aux articles 196 et 197 du Code pénal.

Le point 802 reprend l'e-mail envoyé le 9 mai par M. De Wolf à M. de le Court. Il contient les raisons pour lesquelles la transaction pénale doit être mise en œuvre: premièrement, les montants qui pourraient être obtenus dans le cadre de cette transaction pourraient s'élever à 14,7 millions d'euros à titre de confiscation, plus les frais et amendes.

Selon M. De Wolf, si des poursuites devaient être exercées devant le tribunal correctionnel, ils viseraient la prescription de l'action publique, le 28 février 2013. Un problème de preuve se pose et le délai est dépassé, car certaines transactions immobilières remontent à 1992. Ces transactions n'ont pas été dénoncées par la CTIF, n'ont pas fait l'objet d'information par le parquet du procureur du Roi ni de mise à l'instruction. Les premiers faits sont de 1996!

1996!

Er loopt nog een ander gerechtelijk onderzoek bij het kabinet van onderzoeksrechter Van Espen. Daardoor dreigt men de waarde van alle doorgevoerde inbeslagnemingen te moeten teruggeven. Aldus krijgt de heer De Wolf de kans om op 9 mei 2011 een schikking voor te stellen voor de gehele zaak.

Op 2 mei vraagt de minister van Justitie het College van procureurs-generaal om de toepassing van de wet op te schorten.

Op 12 mei beslist de Kamer van volksvertegenwoordigers om de Raad van State om advies te vragen met betrekking tot de reparatiewet. De heer De Wolf stuurt een brief aan de procureur-generaal waarin hij vraagt om de zaak voor 20 miljoen euro te schikken.

Op 12 mei 2011 is het voor hem niet mogelijk om een omzendbrief van het College van procureurs-generaal af te wachten omdat er aan de wettelijke voorwaarden inzake de verruimde minnelijke schikking werd voldaan.

De vergadering van het College van procureurs-generaal met de minister van Justitie vindt plaats van 12 tot 14 mei 2011. Er werd besloten dat de wet op de minnelijke schikking pas in werking zou treden na de bekendmaking van de reparatiewet en een richtlijn die werd doorgestuurd door de procureur-generaal bij het hof van beroep van Antwerpen.

Volgens procureur-generaal de le Court werd er op deze vergadering niet gesproken over het dossier-Chodiev, noch over het dossier van de Société Générale. Hij is van mening dat hij de minister niet moet meedelen of er in een dossier onderhandeld wordt.

Op 13 mei stuurt de heer De Wolf een e-mail aan de advocaten van de in verdenking gestelden met de boodschap dat de Kamer van volksvertegenwoordigers de Raad van State om advies heeft gevraagd.

Op 18 mei verstuurt de heer de le Court een eerste omzendbrief over de toepassing van de nieuwe wet op de minnelijke schikking in strafzaken, met als boodschap dat er geen minnelijke schikkingen mogen worden voorgesteld tenzij in uitzonderlijke omstandigheden en mits er een akkoord is van de procureur-generaal. Deze omzendbrief wordt verspreid op 24 mei 2011 door de procureur-generaal van Antwerpen.

Il y a aussi une autre procédure en instruction au cabinet du juge Van Espen. On risque de devoir restituer toutes les saisies. Ce sont les effets d'opportunités de M. De Wolf, pour, le 9 mai 2011, procéder à la conclusion d'une transaction pour l'ensemble de cette affaire.

Le 2 mai, le ministre de la Justice a adressé au Collège des procureurs généraux une demande de report de l'application de la loi.

Le 12 mai, la Chambre des Représentants décide de solliciter l'avis du Conseil d'État au sujet de la loi de réparation. M. De Wolf envoie une lettre au procureur général demandant la transaction, passant à 20 millions d'euros.

Le 12 mai 2011, il n'est pas possible pour lui d'attendre une circulaire du Collège des procureurs généraux car les dispositions légales pour appliquer la transaction pénale sont réunies.

La réunion du Collège des procureurs généraux avec le ministre de la Justice a lieu du 12 au 14 mai 2011. Il a été décidé que la loi sur la transaction pénale n'entrerait en vigueur qu'après la publication de la loi de réparation et d'une directive rédigée par le procureur général auprès de la cour d'appel d'Anvers.

Selon le procureur général de le Court, ni le dossier Chodiev ni celui de la Société Générale n'ont été abordés. Il estime ne pas avoir à révéler au ministre que des négociations sont en cours dans un dossier.

Le 13 mai, M. De Wolf fait part aux avocats des inculpés du fait que la Chambre des représentants avaient sollicité l'avis du Conseil d'État.

Le 18 mai, M. de le Court envoie une première circulaire concernant l'application de la nouvelle loi sur la transaction pénale: aucune transaction ne doit être proposée sauf dans des circonstances exceptionnelles et moyennant l'accord du procureur général. Cette circulaire sera diffusée le 24 mai 2011 dans le chef du procureur général d'Anvers.

Op 26 mei schrijft de heer Schins aan de minister van Justitie dat als er een mogelijkheid tot verruimde minnelijke schikking bestaat, hij die mogelijkheid niet volledig zou uitsluiten, op voorwaarde dat er een bijzondere verantwoording wordt gegeven en dat de zaak ter instemming aan het parket-generaal zou worden voorgelegd.

De heer De Clerck heeft daar niet op gereageerd. Hij werd niet over de dossiers geïnformeerd.

Op 10 juni ontvangt de heer De Wolf ontwerpen van minnelijke schikking, eindvordering en proces-verbaal van de heer Libotte. In dat kader wordt er voor de eerste keer verwezen naar artikel 21ter van de Voorafgaandelijke Titel van het Wetboek van strafvordering.

Op 17 juni verzendt de advocaat-generaal het eerste deel van zijn ontwerpтекст ter bevestiging aan de heer De Decker. Diezelfde dag wordt het pv van de minnelijke schikking ondertekend: de advocaat-generaal zegt tegen de griffier van het hof van beroep dat hij op 28 juni verslag zal uitbrengen tijdens een zitting waarop de in verdenking gestelden vrijwillig zullen verschijnen en waarop hij overeenkomstig artikel 21ter het verval van de strafvordering zal vorderen.

Op 22 juni bevestigt de heer De Wolf aan de eerste advocaat-generaal dat de bedragen werden betaald.

Op 25 juni verzendt hij de eindvorderingen en op 28 juni wordt het proces-verbaal van de terechtzitting opgesteld, met het oog op een uitspraak op 30 juni.

Op 26 en 27 juni ontmoet de Kazachse eerste minister de Franse premier Fillon. Er worden meerdere akkoorden en contracten getekend.

De commissie merkt op dat dit een vorm van onderhandelde rechtsbedeling is. Het parket moet een voorstel doen dat de partijen samen kunnen bespreken. Voorstellen kunnen uitgevoerd worden.

Rechtszaken op het stuk van financiële criminaliteit worden gekenmerkt door een heel lange behandelingsduur, veranderingen van magistraat, een groot aantal proceshandelingen en een gebrek aan specialisatie van bepaalde magistraten. De minnelijke schikking lijkt veeleer een lapmiddel dan een coherent en weldoordacht vervolgingsinstrument.

Justitie moet redelijke termijnen naleven om het

Le 26 mai 2011, M. Schins écrit au ministre de la Justice que, quand une possibilité de conclure une transaction pénale élargie se présenterait, il ne l'exclurait pas, à condition de faire l'objet d'une justification particulière et être soumise pour assentiment au parquet général.

M. De Clerck n'a pas réagi. Il n'était pas informé des dossiers.

Le 10 juin, M. De Wolf reçoit de M. Libotte un projet de transaction pénale, un projet de réquisitoire, un projet de PV et sera mentionné pour la première fois la référence à l'article 21ter, titre préliminaire du Code de procédure pénale.

Le 17 juin, l'avocat général envoie la première partie de son projet à M. De Decker pour confirmation. Ce jour, le PV de la transaction est signé; l'avocat général annonce au greffier de la Cour d'appel qu'il fera rapport le 28 juin lors d'une audience où les inculpés vont comparaître volontairement et où il va requérir l'extinction de l'action publique conformément à l'article 21ter.

Le 22 juin, M. De Wolf confirme au premier avocat général que les montants ont été payés.

Le 25 juin, il envoie ces réquisitions finales et le 28 juin, le procès-verbal d'audience est dressé, pour un prononcé le 30 juin.

Les 26 et 27 juin, le premier ministre kazakh rend visite au premier ministre français M. Fillon. Plusieurs accords et contrats sont signés.

La commission relève qu'il s'agit d'une forme de justice négociée. La proposition doit venir du parquet et les parties peuvent discuter ensemble. Des propositions peuvent se concrétiser.

Les affaires en matière de criminalité financière ont une très longue durée de traitement, des changements de magistrats, un grand nombre d'actes de procédure et un manque de spécialisation de certains magistrats. La transaction apparaît plus comme un pis-aller que comme un instrument de poursuite cohérente et réfléchi.

Dans une optique de confiance du citoyen, la

vertrouwen van de burger niet te verliezen.

De overschrijding van de redelijke termijn zou de gerechtelijke autoriteiten ertoe kunnen verleiden om buiten hun traditioneel kader te handelen. Die redelijke termijn wordt in de onderzochte dossiers in fine gerechtvaardigd op juridisch vlak en de commissie is van oordeel dat de toepassing van artikel 21ter van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering gerechtvaardigd is en dat die niet moeten worden aangepast.

Het is niet aan de minister van Justitie of het College van procureurs-generaal om te wachten met de toepassing van de wet die al van kracht is.

In het kader van beide minnelijke schikkingen werden de wettelijke bepalingen door het openbaar ministerie correct toegepast. De schikkingen zijn rechtsgeldig tot stand gekomen.

In de zaak Société Générale – cvba Belgimont werd er vastgesteld dat het onmogelijk was een minnelijke schikking in strafzaken af te sluiten waaronder ook de tenlastelegging valsheid in geschrifte en het gebruik van valse stukken was begrepen, tenzij door de vereenzelviging van de meeste tenlasteleggingen onder tenlastelegging I.

In dossier-Chodiev en consorten heeft het parket-generaal artikel 21ter toegepast om een minnelijke schikking in strafzaken te treffen zonder de redactie van een reparatiewet af te wachten. Het openbaar ministerie heeft een opportuniteitskeuze gemaakt die tot zijn beoordelingsbevoegdheid behoorde. De onderzoekscommissie heeft niet kunnen vaststellen wie er voorgesteld heeft de piste van opschorting in de raadkamer te verlaten.

Inmenging uit het buitenland is onaanvaardbaar. Het is deontologisch onaanvaardbaar dat de heer De Decker de minister van Justitie verzocht heeft in te grijpen in een lopend gerechtelijk dossier, de voormalige directeur-generaal van de Veiligheid van de Staat gevraagd heeft zijn gsm op te sporen, naar Parijs is gegaan voor een ontmoeting met een adjunct van de nationaal coördinator van de Franse inlichtingendiensten en zich daar heeft uitgegeven voor de voorzitter van de parlementaire delegatie voor de inlichtingendiensten.

01.05 Koenraad Degroote (N-VA): Ik dacht dat rapporteurs verslag moesten uitbrengen over het verloop van de werkzaamheden, maar dit lijkt meer op een verslag over de feiten die aan de basis van die werkzaamheden lagen.

Justice doit respecter des délais raisonnables.

Le dépassement du délai raisonnable risque de conduire les autorités judiciaires à agir en dehors de leur cadre traditionnel. Ce délai raisonnable, dans les dossiers examinés, se justifie *in fine* sur le plan juridique et la commission estime que le recours à l'article 21ter du Titre préliminaire du Code de procédure pénale se justifie et qu'il ne doit pas être adapté.

Ce n'est pas au ministre de la Justice ni au Collège des procureurs généraux d'attendre avant d'appliquer la loi déjà entrée en vigueur.

Dans le cadre des deux transactions, les dispositions légales ont été correctement appliquées par le ministère public. Les transactions ont été conclues valablement.

Dans le dossier Société Générale-Belgimont SCRL, il a été constaté qu'il était impossible de conclure une transaction pénale incluant la prévention de faux en écriture et usage de faux, si ce n'est moyennant l'assimilation de la part des préventions à la prévention numéro un.

Dans le dossier Chodiev et consortes, le parquet général a appliqué l'article 21ter pour conclure une transaction pénale sans attendre la rédaction d'une loi de réparation. Le ministère public a réalisé un choix d'opportunité qui relevait de son pouvoir d'appréciation. La commission d'enquête n'a pu établir qui a suggéré de renoncer à la piste de la suspension en chambre du conseil.

Les interventions de l'étranger sont inacceptables. Que M. De Decker sollicite une intervention du ministre de la Justice dans un dossier judiciaire en cours, une intervention de l'ancien administrateur général de la Sûreté de l'État pour retrouver son téléphone portable, qu'il aille à Paris rencontrer l'un des adjoints du coordinateur national du renseignement français et s'y présente comme le président de la délégation parlementaire aux renseignements, c'est déontologiquement inacceptable.

01.05 Koenraad Degroote (N-VA): Je pensais que les rapporteurs devaient présenter un rapport sur le déroulement de leurs travaux, mais cela ressemble davantage à un rapport détaillant la genèse des faits qui ont conduit à la mise en place de la commission.

De **voorzitter**: Wij luisteren nu naar de rapporteurs. Daarna krijgt elke fractie de kans om haar eigen opvattingen en bedenkingen weer te geven.

Le **président**: La parole est actuellement aux rapporteurs. Chaque groupe aura ensuite l'occasion de développer ses propres idées et de faire part de ses commentaires.

01.06 **Éric Massin**, rapporteur: Wat de minnelijke schikking in strafzaken betreft, adviseert de commissie om te voorzien in opleidingsmodules voor alle actoren die mogelijkermits bij die minnelijkschikkingswerkzaamheden worden betrokken. Men zal zich moeten afvragen of het wenselijk is om te voorzien in bijzondere deontologische regels. De onderzoekscommissie stelt voor om de nodige menselijke en materiële middelen uit te trekken voor de strijd tegen de financiële criminaliteit.

01.06 **Éric Massin**, rapporteur: Concernant la transaction pénale, la commission recommande que soient instaurés des modules de formation avec l'ensemble des acteurs pouvant être associés à ce travail transactionnel. Il faudra s'interroger sur l'opportunité d'établir des règles de déontologie. La commission d'enquête propose d'affecter les moyens humains et matériels nécessaires à la lutte contre la criminalité financière.

De commissie vraagt dat wijze waarop de verbindingsmagistraat wordt aangewezen alsook diens activiteiten en optreden nauwkeuriger zou worden omschreven, gelet op de dossiers die hij moet behandelen. Voor de detachering van magistraten naar een beleidsceel moet de aanbeveling van de parlementaire onderzoekscommissie Fortis onverwijld worden toegepast.

La commission demande une définition plus précise des modes de désignation du magistrat de liaison ainsi que de ses activités et modes d'intervention, eu égard au dossier qu'il doit traiter. Pour le détachement, la recommandation de la commission d'enquête parlementaire Fortis doit être appliquée sans délai.

Ten behoeve van de parlementaire controle moet er werk worden gemaakt van een duidelijke, uniforme registratie van de verruimde minnelijke schikkingen. Er moet bij wet vastgelegd worden dat de parketten en de parketten-generaal op uniforme wijze de door hen per jaar gesloten minnelijke schikkingen in strafzaken registreren en dat hierover, via de minister van Justitie, jaarlijks verslag wordt uitgebracht aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Le contrôle parlementaire demande un enregistrement clair et uniforme des transactions pénales élargies. La loi doit prévoir que les parquets et les parquets généraux enregistrent de manière uniforme, par année, les transactions qu'ils concluent et qu'il en soit fait rapport annuellement à la Chambre par le ministre de la Justice.

Namens de commissie wil ik de personeelsleden van de Kamer bedanken voor hun medewerking.

Au nom de la commission, je remercie le personnel du Parlement pour sa collaboration.

01.07 **Sophie De Wit** (N-VA): De onderzoekscommissie werd opgericht op 1 december 2016. Vandaag staan we hier met het resultaat. De verwachtingen waren hoog gespannen, maar de commissie heeft niet opgeleverd wat sommigen hadden gehoopt of verwacht.

01.07 **Sophie De Wit** (N-VA): La commission d'enquête a été instituée le 1er décembre 2016. Nous prenons aujourd'hui connaissance des résultats de ses travaux. La commission avait suscité d'énormes attentes, mais ses résultats ne sont pas à la hauteur de ce que d'aucuns avaient espéré ou attendu.

De kern van de discussie was de wet op de verruimde minnelijke schikking, de afkoopwet. Die werd goedgekeurd in het voorjaar van 2011 en kort daarna was al een reparatiewet nodig. De wet werd op hoog tempo door het Parlement gejaagd en dan nog wel via een amendement op een wet houdende diverse bepalingen. Zij werd behandeld in de commissie Financiën en niet in de commissie Justitie, waar zij eigenlijk thuishoorde, en dat

La loi sur la transaction élargie a été au cœur des discussions. Cette loi a été adoptée au printemps 2011 et il a déjà fallu introduire une loi de réparation très peu de temps après. Celle-ci a été traitée au pas de charge par le Parlement et pour couronner le tout, par le biais d'un amendement à la loi portant des dispositions diverses. Elle a été discutée non pas en commission de la Justice comme elle aurait dû l'être, mais en commission des Finances, le tout

allemaal in een periode van lopende zaken. Het waren dus heel veel bijzondere omstandigheden op een rijtje.

De discussie over de afkoopwet was natuurlijk niet nieuw en het voorstel kwam talloze keren aan bod, zowel binnen als buiten de politiek.

Het ontwerp kwam na de koppeling met de opheffing van het bankgeheim in een stroomversnelling die uitmondde in het Parlement in het voorjaar van 2011. Onze fractie heeft ertegen gestemd. De hoofdreden was protest tegen de manier waarop het ontwerp door de Kamer werd gejaagd. Verder waren we niet tegen het principe van de minnelijke schikking, maar we vonden wel dat die in de tekst veel te ruim werd opgevat. In deze zittingperiode hebben we ze daarom beperkt. Door onze positie is onze fractie misschien wel de meest neutrale en meest onbevooroordeelde.

Bij sommigen in dit halfroond speelt immers een politieke agenda en anderen zijn notoire tegenstanders van het principe, ook al kunnen de nuttige aspecten van het instrument niet worden ontkend. Sommigen gaan ver en jagen op spoken met tot doel politieke tegenstanders zoveel mogelijk te beschadigen. Dit is niet het enige dossier waarin gratuite beschuldigingen worden geuit voor eigen politiek gewin. Wij hebben niets te verbergen omdat we niet betrokken waren bij de opmaak van de teksten of de onderhandelingen erover.

We zijn dus heel onbevagen in de onderzoekscommissie gaan zitten met als enige doel de waarheid te achterhalen.

Eind 2016 waren we geschrokken van de persberichten die suggereerden dat er vanuit het buitenland invloed zou zijn uitgeoefend op een wetgevend proces en dat de wet op maat zou zijn gemaakt van bepaalde dossiers. Elk parlementslid zal zich wel hebben afgevraagd in welk toneelstuk precies hij of zij onbewust heeft meegespeeld. Een commissie als deze raakt aan de kern van de werking van het Parlement.

De oprichting van deze onderzoekscommissie ging vlot, ook al betekende het eigenlijk dat het Parlement zichzelf moest onderzoeken. We moesten feiten van lang geleden onderzoeken en uit het vaarwater van het gerechtelijk onderzoek blijven. Journalistieke stukken bleken niet altijd een solide basis en er zaten ook aspecten aan het

en période d'affaires courantes. Elle a donc accumulé les circonstances exceptionnelles.

La discussion sur la loi relative à la transaction financière n'était évidemment pas neuve et la transaction a fait l'objet d'innombrables propositions formulées tant par le monde politique que par d'autres parties.

Après sa liaison avec le dossier de la suppression du secret bancaire, le projet a connu un coup d'accélérateur avant d'arriver au Parlement au printemps 2011. Notre groupe a voté contre, essentiellement pour protester contre l'empressement avec lequel la Chambre a été invitée à examiner ce projet. Nous n'étions du reste pas opposés au principe de la transaction, mais nous estimions que le texte développait cette faculté d'une façon beaucoup trop large. Nous l'avons dès lors limitée durant cette législature. De par sa position, notre groupe est peut-être le plus neutre et le plus dénué de tout préjugé.

Certains dans cet hémicycle sont en effet mus par des préoccupations politiques, tandis que d'autres sont des opposants notoires au principe, même si l'instrument en question comporte aussi des aspects utiles. D'aucuns vont très loin et s'attaquent à des chimères dans le but de nuire un maximum à leurs adversaires politiques. Dans ce dossier comme dans d'autres, des accusations gratuites sont lancées pour en tirer quelque avantage politique. Nous n'avons rien à cacher étant donné que nous n'étions pas impliqués dans la rédaction des textes ni dans les négociations y relatives.

Nous nous sommes donc rendus à la commission d'enquête très candidement avec un seul objectif: la recherche de la vérité.

Quel ne fut pas notre effroi fin 2016 lorsque sont parues dans la presse des informations faisant état d'une influence exercée depuis l'étranger sur un processus législatif et évoquant une loi taillée sur mesure pour certains dossiers. Chaque membre du Parlement se sera demandé dans quelle pièce il a joué à son insu. Une commission telle que celle-ci touche au cœur du fonctionnement du Parlement.

L'établissement de cette commission d'enquête a été rapide, même si en réalité cela signifiait que le Parlement devait s'examiner lui-même. Nous devons enquêter sur des faits lointains et nous tenir à l'écart des plates-bandes de l'enquête judiciaire. Les comptes rendus journalistiques se sont parfois révélés être peu fiables et certains aspects du

dossier die onder het beroepsgeheim vielen. Alsof het nog niet moeilijk genoeg was, kwam er voor we goed en wel gestart waren nog het nieuws dat ook de Orde van Malta mogelijk betrokken was.

Men suggereerde een verband tussen die Orde en de kersverse voorzitter, de heer Delpérée, en een polemiek was geboren.

Wij meenden toen dat er geen schijn van een verband mocht zijn en dat er dus best een andere voorzitter werd gekozen. Later bleek dat er geen link was en ik ben niet te beroerd om toe te geven dat we ons vergist hebben. Dat moet voor de heer Delpérée niet gemakkelijk zijn geweest en het is tijd om ons daarvoor te excuseren. Ik wil ook mijn respect betuigen voor de constructieve, waardige, objectieve en kritische houding die hij daarna heeft aangenomen. (*Applaus*)

Niemand is helemaal objectief, al zeker niet in een dossier waarin men moet oordelen over collega's, die eventueel politieke tegenstanders zijn. De subjectiviteit en vooringenomenheid die door sommigen in deze commissie werd getoond, is echter van een heel bijzondere orde. Sommigen hebben hun conclusies vooraf getrokken en wilden die in de commissie per se bevestigd zien.

Tijdens de zittingen hebben we er meermaals op aangedrongen om die subjectieve houding te laten varen, tevergeefs. De voorzitter, de heer Van der Maelen, deed er zelf aan mee en ondanks de goede start, heeft zijn houding de werking van de commissie geregeld ondermijnd. Hij heeft zijn eigen standpunt bevestigd willen zien en heeft tijdens de werking van de commissie interviews gegeven waarin al conclusies werden geponeerd. Even later stonden die in *Humo* en niet alleen daar. Een getuige die nog niet was gehoord werd op voorhand beschuldigd. Een commissielid mag dat niet doen, maar een voorzitter al helemaal niet.

Adviezen van deskundigen werden tegengesproken of niet aanvaard omdat ze niet pasten in het plaatje. Ik betreur de lekken die er zijn geweest, die het gerechtelijk onderzoek konden schaden. De commissie heeft beslist om klacht neer te leggen tegen wie het ook was, maar de voorzitter heeft die beslissing naast zich neergelegd. Daar komt bij dat hij al gecommuniceerd heeft over een rapport door er een alternatief rapport van voor te stellen, dat nog onder embargo stond.

dossier étaient en outre couverts par le secret professionnel. Comme si cela ne suffisait pas encore, la nouvelle d'une implication possible de l'Ordre de Malte est tombée avant que nous ne débutions pour de bon nos travaux.

On a suggéré un lien entre cet Ordre et le tout nouveau président, M. Delpérée, ce qui a suscité une polémique.

Nous pensions alors que la moindre apparence de lien constituait un vice rédhibitoire et qu'il valait donc mieux choisir un autre président. Il s'est avéré ultérieurement que ce lien était inexistant et je n'ai pas honte d'admettre que nous nous sommes trompés. Cela n'a pas dû être facile pour M. Delpérée à qui il est temps de présenter nos excuses. Je tiens également à lui exprimer mon respect pour l'attitude constructive, digne, objective et critique qu'il a adoptée par la suite. (*Applaudissements*)

Personne n'est tout à fait objectif, *a fortiori* s'il s'agit d'un dossier dans lequel nous devons émettre une appréciation à propos de collègues qui sont parfois des adversaires politiques. La subjectivité et le parti pris manifestés par certains membres de cette commission sont cependant d'un ordre très particulier. D'aucuns ont tiré préalablement leurs conclusions et voulaient à tout prix les voir confirmées en commission.

Lors des réunions de la commission Kazakhgate, nous avons insisté à plusieurs reprises pour que cette position subjective soit abandonnée. En vain. Le président, M. Van der Maelen, a lui-même participé, mais malgré ce début prometteur, son attitude a régulièrement porté atteinte au fonctionnement de la commission. Souhaitant voir sa position confortée, il a, en cours de commission, accordé des interviews dans lesquelles il tirait des conclusions hâtives. Peu après, ces propos étaient, entre autres, publiés dans *Humo*. Un témoin qui n'avait pas encore été entendu a été accusé. Un membre de commission ne peut agir de la sorte, et encore moins un président.

Des avis d'experts ont été contredits ou n'ont pas été acceptés parce qu'ils n'étaient pas conformes aux exigences. Je regrette qu'il y ait eu des fuites, susceptibles de nuire à l'enquête judiciaire. La commission décide de porter plainte contre le ou les auteurs de ces fuites, mais le président n'a pas tenu compte de cette décision. En outre, il a évoqué un rapport en présentant un rapport alternatif qui était encore "sous embargo".

De N-VA-fractie vindt dit een onaanvaardbare manier van werken.

Een poging tot gesprek met voorzitter Van der Maelen mislukte en daarom zeg ik het vandaag publiek. Ik verwacht dat we straks een grote show gaan krijgen en dat ondanks het rapport het woord 'doofpot' herhaaldelijk zal vallen. Van mij mag de heer Van der Maelen verder op spoken jagen, maar mijn fractie doet niet mee. Ik maak me net de illusie hem te overtuigen. Zijn conclusies waren al klaar nog voor de commissie van start ging. Ondertussen is het duidelijk dat iedereen die zich in het rapport verdiept, kan vaststellen dat die conclusies niet juist zijn.

Naast de subjectiviteit waren ook de lekken een groot probleem. Er waren lekken uit gesloten zittingen, uit rapporten van de Staatsveiligheid, zelfs uit ontwerp teksten voor de verslagen van de experts. Twee experts hebben ontslag genomen en gezegd dat de commissie het zelf maar moest uitzoeken. Ik dank de diensten en de medewerkers die het verslag min of meer in orde hebben gekregen. Dat was een huzarenstuk. Ik til er echter heel zwaar aan dat het gerechtelijk onderzoek in gevaar werd gebracht door de lekken.

Er is een gevaarlijk spel gespeeld. Bovendien werd ook de onverkwikkelijke tactiek gehanteerd om iets te lanceren in de media om de commissie in een bepaalde richting te sturen.

Desondanks is het een lijvig en gebalanceerd rapport geworden, met talloze vaststellingen en verslagen van hoorzittingen. Voor sommigen zal het wellicht niet ver genoeg gaan. Mijn fractie is niet geïnteresseerd in een doofpot, maar evenmin in een schandpaal. We hebben ook niets aan insinuaties en vermoedens, alleen aan zaken die we met zekerheid kunnen vaststellen.

We zijn ook niets uit de weg gegaan. Dat we, in weerwil van de voorzitter, geen huiszoeking hebben toegelaten bij het AWDC, heeft niets te maken met de diamantsector zelf. We hadden immers al heel veel mailverkeer gekregen, waaronder informatie die de wenkbrauwen kan doen fronsen. Bovendien raadde de begeleidende onderzoeksrechter ook af om nog meer mails op te vragen wegens het

Le groupe N-VA juge inacceptable de travailler ainsi.

Une tentative de discussion avec le président Van der Maelen a échoué, c'est pourquoi je fais cette déclaration publiquement aujourd'hui. Je m'attends à ce que nous assistions tout à l'heure à un grand spectacle et à ce que, malgré le rapport, on nous reproche à plusieurs reprises d'avoir tenté d'étouffer cette affaire. Pour ma part, M. Van der Maelen peut continuer à chasser les fantômes, mais mon groupe ne perd pas son temps avec cela. Je ne prétends pas pouvoir le convaincre. En effet, il avait tiré ses conclusions bien avant que la commission n'entame ses travaux. Entre-temps, il est apparu clairement que tous ceux qui se sont plongés dans le rapport ont pu constater que ces conclusions étaient erronées.

Outre la subjectivité dont il est fait preuve, les fuites dans la presse ont également posé un gros problème. Elles portent sur des informations dont il a été question lors de réunions à huis clos, dans des rapports de la Sûreté de l'État et même de projets de textes de rapports d'experts. Deux experts ont démissionné et déclaré que la commission n'avait qu'à faire ses recherches elle-même. Je remercie les services et les collaborateurs qui ont permis de mettre un tant soit peu de l'ordre dans ce rapport. C'était un tour de force. Je souligne toutefois avec beaucoup d'insistance que l'instruction judiciaire a été mise en danger à cause de ces fuites.

L'on a joué avec le feu. Sans parler du recours à la tactique sordide consistant à lancer des ballons d'essai dans les médias, de sorte à orienter les travaux de la commission dans une direction précise.

En dépit de tous ces aléas, le rapport présenté est volumineux et équilibré, il propose de nombreux constats et rapports d'auditions. D'aucuns considéreront probablement qu'il ne va pas assez loin. Mon groupe ne veut pas que cette affaire soit étouffée mais il souhaite encore moins clouer les uns ou les autres au pilori. Les insinuations et suspicions ne nous intéressent pas, seuls nous importent les constatations étayées.

Aucun élément n'a été éludé durant les travaux de la commission. Si, contrairement à ce que souhaitait le président, nous n'avons pas autorisé les perquisitions à l'AWDC, ce n'est pas parce qu'elles visaient le secteur diamantaire. Nous avons en effet déjà reçu énormément d'échanges de courriels dont certains étaient interpellants. De plus, le juge d'instruction qui nous a assistés tout au

rechtsprincipe van het verbod op phishing.

long de nos travaux nous a lui aussi déconseillé de demander davantage de courriels, en vertu du principe de droit qui interdit la pratique du hameçonnage.

Overigens wil ik er voor de volledigheid nog aan toevoegen dat de heer Jambon inderdaad een diamantclub heeft opgericht, met de heer Verherstraeten en Willem-Frederik Schiltz als ondervoorzitters. Zelfs Maya Detiège was lid. Alleen Groen had geen leden, ook al waren ze uitgenodigd. De club heeft slechts twee activiteiten uitgevoerd en was een middel om de belangrijke economische sector van de diamant een stem te geven. We hebben geen enkele link kunnen vaststellen tussen de diamantclub en het wetgevende proces.

Je souhaite d'ailleurs ajouter pour être complète que M. Jambon a effectivement fondé un club du diamant avec M. Verherstraeten et Willem-Frederik Schiltz comme vice-présidents. Même Maya Detiège en était membre. Seul Groen n'y comptait aucun membre, même si les écolos flamands ont été invités. Ce club n'avait que deux activités et ne servait qu'à relayer le point de vue de cet important secteur économique qu'est le secteur diamantaire. Nous n'avons pas pu constater le moindre lien entre ce club du diamant et le processus législatif.

Overigens staan er heel veel zaken in het rapport die heel interessant zijn of spektakelwaarde hebben, maar die achteraf niet relevant blijken, zoals het Franse denkspoor.

Le rapport fait par ailleurs état de très nombreux éléments très intéressants voire spectaculaires, mais ces éléments se sont ensuite révélés être non pertinents, comme par exemple la piste française.

De heer Chodiev werd in 1997, meer dan 20 jaar geleden, genaturaliseerd. Er waren inderdaad problemen met politieverlagen en er was de aanbevelingsbrief van de MR-politicus Kubla, maar dat laatste was toen niet ongevoel. De heer Ibragimov werd niet genaturaliseerd. In 2005 gebeurde dat wel omdat de adviezen van het parket en de Staatsveiligheid te laat zijn toegekomen.

M. Chodiev a été naturalisé en 1997, il y a plus de 20 ans. Des rapports de police posaient en effet problème et il y avait la lettre de recommandation du politicien MR Kubla, mais ces lettres n'étaient pas exceptionnelles à l'époque. M. Ibragimov n'a pas été naturalisé. Il l'a par contre été en 2005 parce que les avis du parquet et de la Sûreté de l'État sont arrivés trop tard.

Er werden veel vaststellingen gedaan, maar er zijn veel minder aanbevelingen. Ondertussen is de wetgeving immers helemaal gewijzigd, maar er waren zeker disfuncties bij de informatiedoorstroming.

S'il y a eu beaucoup de constatations, les recommandations sont nettement moins nombreuses. Entre-temps, la législation a été complètement modifiée mais il y a assurément eu des dysfonctionnements dans la communication de l'information.

Onderdeel twee – de totstandkoming van de wetgeving – is het belangrijkste omdat het raakt aan het fundament van het Parlement.

Le volet deux – l'élaboration de la législation – est le plus important parce qu'il touche au fondement même du Parlement.

De diamantsector heeft zeer stevig gelobbyd en de experts droegen dubbele petjes. Zij werkten mee aan de wetgeving, maar er werd geen bewijs gevonden dat zij een determinerende invloed hebben gehad op de totstandkoming van de wet op de minnelijke schikking. Die kwam pas in een stroomversnelling toen de opheffing van het bankgeheim eraan werd gekoppeld en daarmee hadden deze lobby en deze professoren niets te maken.

Le secteur diamantaire s'est livré à un lobbying intensif et les experts ont mangé à deux râteliers. Ils ont participé au travail législatif, mais nous n'avons pas pu prouver qu'ils ont eu une influence déterminante sur l'élaboration de la loi relative à la transaction en matière pénale. Le traitement de celle-ci est passé à la vitesse supérieure lorsqu'elle a été couplée à la suppression du secret bancaire et le lobbying et les professeurs sont totalement étrangers à ce couplage.

Frankrijk wilde zich uit eigenbelang mengen in het wetgevend en misschien zelfs in het gerechtelijk proces. Dat is ongehoord. Ook Armand De Decker kleurde buiten de lijntjes en volgde geenszins het

Pour défendre des intérêts personnels, la France a voulu s'immiscer dans le processus législatif, voire peut-être judiciaire. C'est inqualifiable. Armand De Decker a lui aussi franchi la ligne rouge et n'a en

democratisch proces. Beide factoren hebben een rol gespeeld in de totstandkoming van de wet, maar er zijn geen bewijzen van. Er kunnen zeker vragen gesteld worden over de werkwijze: via een amendement in een wet inzake diverse bepalingen, zonder advies van de Raad van State of bespreking in de commissie voor de Justitie.

Maar ook al is het geen aangewezen werkwijze, het gebeurt hier wel vaker zo en iedereen werkt eraan mee.

Uit al deze vaststellingen lijkt het mij duidelijk dat de hoedanigheid van deskundigen in hoorzittingen duidelijker moet worden bekendgemaakt. Het lijkt mij normaal om ter zake aanbevelingen te formuleren. Het is ook normaal dat wij ons aansluiten bij de werkgroep Politieke Vernieuwing inzake het lobbyregister en de gedragscode voor lobbyisten. Ik heel erg blij met de aanbeveling dat er een advies kan worden gevraagd aan een bevoegde commissie over de gehanteerde techniek vooraleer men iets in een andere commissie goedkeurt. Ook de herinnering aan onze eigen deontologie dat het algemeen belang primeert op particuliere belangen, is een evidentie. Sommigen wilden veel verder gaan, vooral voor advocaten. Ik meen dat dit te verregaand is en dat men het dan ook moet doortrekken naar elke beroepsgroep. De techniek om er snel iets door te jagen via een wet diverse bepalingen, mag voor ons zo veel mogelijk beperkt worden.

De wetgeving werd goedgekeurd in het voorjaar, maar werd pas in de zomer gerepareerd. Intussen vroeg de minister om de regeling zo weinig mogelijk toe te passen, wat natuurlijk absurd was. Ook bij de toepassing van de wet was Armand De Decker actief. Iedereen wist dat Frankrijk een schikking wilde en er waren onderhandelingen met het openbaar ministerie, waarbij de heer De Decker in toga is verschenen.

In die periode zijn er twee minnelijke schikkingen gesloten. In een Antwerps dossier en in de zaak-Chodiev. In beide dossiers werd de minnelijke schikking op een wettelijk correcte manier toegepast, hoewel de heer De Decker zich ongepast heeft gedragen door zijn hoedanigheden van advocaat en senator te vermengen. We hebben echter geen bewijs gevonden dat hij het verloop van

tout cas pas respecté le processus démocratique. Ces deux éléments ont influencé l'élaboration de la loi, mais il est impossible de le prouver. Il est effectivement permis de s'interroger sur la méthode: la présentation d'un amendement à une loi portant des dispositions diverses, sans aucun avis du Conseil d'État ni discussion en commission de la Justice.

Bien que peu orthodoxe, le procédé est assez souvent utilisé dans ce Parlement et chacun y participe.

Au vu de toutes ces constatations, il me paraît clair qu'il convient d'améliorer la communication en ce qui concerne la question de savoir en quelles qualités les experts entendus lors des auditions sont actifs. Il me semble normal de formuler des recommandations à ce sujet. Il est également normal que nous rejoignons la position du groupe de travail Renouveau politique en ce qui concerne le registre des lobbies et le code de conduite à l'usage des lobbyistes. Je me félicite tout particulièrement de la recommandation selon laquelle il conviendrait de pouvoir demander un avis à une commission compétente concernant les techniques utilisées avant d'adopter un texte dans une autre commission. Le rappel de notre propre déontologie, fondée sur le principe que l'intérêt général prime les intérêts particuliers, est l'évidence même. Certains voulaient aller beaucoup plus loin, en particulier pour les avocats. Je pense que cette intention est excessive et qu'il faut alors élargir ce principe à tous les groupes professionnels. En ce qui nous concerne, la technique consistant à faire adopter une disposition à la hâte en la noyant dans une loi portant des dispositions diverses doit être limitée autant que faire se peut.

La loi a été approuvée au printemps, mais il a fallu attendre l'été pour l'adoption de la loi de réparation. En attendant, le ministre de la Justice avait demandé que la réglementation soit appliquée le moins possible, une requête évidemment absurde. Armand De Decker est également intervenu à propos de l'application de la loi. Nul n'ignorait que la France souhaitait une transaction et lors des négociations avec le ministère public M. De Decker n'a pas hésité à revêtir sa robe d'avocat.

Au cours de cette période, deux transactions ont été conclues: une première dans un dossier anversoïis et la seconde dans l'affaire Chodiev. En dépit du comportement inapproprié de M. De Decker qui a confondu ses qualités d'avocat et de sénateur, les dispositions de la loi sur la transaction en matière pénale ont été correctement appliquées. Nous n'avons toutefois pas réussi à trouver des preuves

de procedure heeft beïnvloed. Ook zijn er geen bewijzen dat het Franse advocatenteam zijn stempel heeft kunnen drukken op de gerechtelijke procedure.

Wij dringen er op aan dat er minstens een uniformiteit zou zijn in de registratie en de toepassing van minnelijke schikkingen. Het kan niet zijn dat het ene arrondissement anders oordeelt dan het nadere. Er moet ook een jaarlijks verslag komen, zodat het Parlement dat kan controleren.

Ten gronde gaat de discussie over het bestaansrecht van de wet. De wet is er gekomen omdat veel financiële dossiers heel ingewikkeld zijn, waardoor de redelijke termijn in het gedrang komt. Er wordt dan liever een minnelijke schikking gesloten dan met een verjaring of een vrijspraak geconfronteerd te worden. Als wij dergelijke schikkingen willen vermijden, dan moeten wij aanbevelen dat Justitie meer mensen en middelen krijgt in de strijd tegen financiële criminaliteit.

Wij hebben getracht het beste te maken van deze commissie. Voor sommigen zijn we niet ver genoeg gegaan. Zij hadden liever nog wat langer op spoken gejaagd. Indien wij echter alle insinuaties opzij schuiven en alle spektakelstukjes tot hun ware proportie herleiden, dan moeten we vaststellen dat er geen spoken waren, hoogstens Armand De Decker die als klein spookje is komen piepen. En een aantal mensen is niet transparant geweest en had beter moeten weten. Van het grote spektakel blijft echter maar weinig over. Als we enkel naar de bewijzen kijken en niet naar de vermoedens, dan moeten we toegeven dat sommigen zonder er veel voor te hebben moeten doen, precies gekregen hebben wat ze wilden. Dat geldt voor de diamantsector die een oplossing wilde voor het beslag op ondernemingsgoederen en de mogelijkheid van de verruimde minnelijke schikking kreeg. Dat geldt ook voor Armand De Decker die goed werd betaald, om zo weinig mogelijk te doen.

We moeten toegeven dat de wetgeving niet elegant tot stand is gekomen in dit Parlement, ook al is er niets gebeurd dat verboden is. Het democratisch proces werd niet aangetast, al zeker niet op de manier die wij bij de aanvang van deze commissie in december 2016 gevreesd hadden. Ik ben blij dat wij dat spook niet gevonden hebben. Sommigen zagen misschien liever meer spektakel, dan hadden we vandaag ook meer aandacht gekregen, maar

d'une influence de M. De Decker sur le déroulement de la procédure. De même, rien ne prouve que l'équipe d'avocats français a pu influencer sur la procédure judiciaire.

Nous insistons pour que l'enregistrement et l'application des transactions soient au moins uniformisés. Il n'est pas concevable que les décisions en la matière varient selon les arrondissements. De plus, un rapport annuel est indispensable, de sorte à permettre au Parlement d'exercer sa mission de contrôle.

Au fond la discussion porte sur le droit de la loi à exister. La loi a vu le jour parce que de nombreux dossiers financiers sont d'une grande complexité, ce qui rend malaisé le respect d'un délai raisonnable. On préfère donc conclure une transaction que d'être confronté à une prescription ou à un acquittement. Si nous voulons éviter de telles transactions, nous devons recommander l'attribution à la Justice d'un personnel et de moyens plus importants dans la lutte contre la criminalité financière.

Nous avons tenté d'utiliser au mieux cette commission. Pour certains, nous ne sommes pas allés assez loin. Ils auraient préféré continuer de poursuivre des chimères. Si nous faisons, au contraire, fi de toutes les insinuations et que nous ramenons à leurs justes proportions les envolées lyriques, nous devons constater qu'il n'y avait pas de chimères. Tout au plus Armand De Decker s'est-il comporté comme une éminence grise. Plusieurs personnes ont joué un rôle occulte et elles auraient gagné à faire preuve de plus de transparence. Il ne reste cependant pas grand-chose de cette grande représentation dramatique. Si nous nous en tenons aux preuves et non aux soupçons, nous devons admettre que certains ont obtenu précisément ce qu'ils voulaient sans avoir dû déployer beaucoup d'efforts pour y parvenir. Cela vaut pour le secteur du diamant qui cherchait une solution à la saisie des biens d'entreprise et qui s'est vu offrir la possibilité de solliciter une transaction élargie. Cela vaut aussi pour Armand De Decker qui a été grassement rémunéré pour se démener le moins possible.

Force est d'admettre que même si aucun acte illégal n'a été commis, les conditions d'adoption de la loi au Parlement n'ont pas été des plus élégantes. Contrairement à ce que nous avons craint au début des travaux de la commission en décembre 2016, le processus démocratique n'a pas été entaché. Je suis ravie que nous n'ayons pas découvert ce spectre. D'aucuns auraient peut-être préféré plus de spectacle, ce qui nous aurait valu aujourd'hui une

zoals alle parlementsleden die destijds bij dit wetgevend proces betrokken waren, ben ik blij dat wij niet bij het oetje zijn genomen.

Tot slot wil ik de collega's en de diensten danken voor anderhalf jaar zeer hard werken.

01.08 **Éric Massin** (PS): Volgens de heer De Decker is Kazachgate een "hersenschim". Neen, mijnheer De Decker, het is geen hersenschim die ontsproten is uit de verbeelding van de journalisten en de oppositie. Het is wel degelijk een staatsschandaal dat mogelijk werd gemaakt dankzij de actieve medeplichtigheid van de gewezen voorzitter van de Senaat. De heer De Decker heeft zijn activiteiten als politicus en advocaat vermengd met als doel om een onfatsoenlijke vergoeding van 730.000 euro te verkrijgen. Hij heeft zich gecompromitteerd in een vorm van belangenvermenging die zijn functies onwaardig is, hij heeft de toenmalige minister van Justitie gevraagd om op onwettige wijze tussenbeide te komen ten voordele van de heer Chodiev en consorten, hij is betrokken in de storting van 25.000 euro aan een van de magistraten die hun gerechtelijk dossier heeft behandeld. De Franse regering trok hierbij aan de touwtjes.

Deze feiten zijn ernstig en moeten aan de kaak worden gesteld.

De commissie heeft eveneens de lobbying van de diamantsector ten voordele van de minnelijke schikking aan het licht gebracht.

De echte les die we uit de onderzoekscommissie kunnen trekken is dat de democratie en de justitie te kwetsbaar zijn wanneer ze met de macht van het geld worden geconfronteerd.

Op 14 maart 1996 dient de heer Chodiev een naturalisatieverzoek in bij de Kamer van volksvertegenwoordigers terwijl de Cel voor Financiële Informatieverwerking het parket op 24 juni 1996 inlicht over abnormale vastgoedtransacties afkomstig van Zwitserse en Engelse rekeningen. Op 22 november 1996 wordt een gerechtelijk onderzoek ingesteld onder toezicht van onderzoeksrechter De Haan. Overeenkomstig de procedure vraagt de dienst naturalisaties het advies van de Dienst Vreemdelingenzaken en van het parket van Nijvel, en vraagt het ook inlichtingen aan de Veiligheid van de Staat. Geen enkele van die instanties maakt ook maar het minste bezwaar.

Met de hulp van het Comité I hebben we echter

plus grande attention, mais, à l'instar de tous les membres du Parlement qui ont été associés à l'époque à ce processus législatif, je me félicite de ne pas avoir été menée en bateau.

Pour terminer, je souhaiterais remercier les collègues et les services de la Chambre pour le travail acharné accompli durant dix-huit mois.

01.08 **Éric Massin** (PS): "Un fantasme": voilà comment M. De Decker qualifiait le Kazakhgate. Non, monsieur, ce n'est pas un fantasme sorti de l'imagination des journalistes et de l'opposition. C'est un scandale d'État bien réel rendu possible par la complicité active de l'ancien président du Sénat. M. De Decker a mêlé ses activités d'homme politique et d'avocat pour obtenir une rémunération indécente de 730 000 euros. Il s'est compromis dans un conflit d'intérêts indigne de ses fonctions, il a demandé au ministre de la Justice de l'époque d'intervenir illégalement en faveur de M. Chodiev et consortes. Il est impliqué dans le versement de 25 000 euros à l'un des magistrats ayant traité leur dossier judiciaire. Le gouvernement français était à la manœuvre.

Ces faits sont graves et doivent être dénoncés.

La commission a également dévoilé un lobbying du secteur du diamant en faveur de la transaction pénale.

La vraie leçon de notre commission d'enquête est que la démocratie et la justice sont trop vulnérables face aux forces de l'argent.

Le 14 mars 1996, M. Chodiev demande sa naturalisation auprès de la Chambre des représentants alors que le 24 juin 1996, la Cellule de traitement des informations financières avait dénoncé au parquet des mouvements anormaux de transactions immobilières venant de comptes suisses et anglais. Le 22 novembre 1996, le dossier est mis à l'instruction auprès du juge De Haan. Le service de naturalisation requiert, conformément à la procédure, les avis de l'Office des Étrangers et du parquet de Nivelles ainsi qu'une demande de renseignements à la Sûreté de l'État. Aucune de ces instances n'émet la moindre objection.

Pourtant, avec l'aide du Comité R, nous avons

vastgesteld dat de Veiligheid van de Staat toentertijd over inlichtingen beschikte inzake de link tussen de Russische maffia en de heer Chodiev. De Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) heeft het parket ook inlichtingen bezorgd. Mijn fractie is van mening dat de Staatsveiligheid die belangrijke informatie aan de Kamer had moeten bezorgen.

Op 7 maart 1997 brengt het parket van Nijvel een positief advies uit, terwijl de CFI het parket van Brussel in 1996 informatie had bezorgd over het mogelijk witwassen van geld en mogelijke fraude door de heer Chodiev en terwijl er op 22 november 1996 werd besloten een gerechtelijk onderzoek in te stellen. De Kamer werd daar evenmin van op de hoogte gebracht.

Er werden ook disfuncties vastgesteld in de procedure tot verkrijging van de Belgische nationaliteit van de heer Ibragimov. Hij komt in 1997, kort na de heer Chodiev, in België aan.

In 1997 vraagt hij voor de eerste keer de naturalisatie aan via de volksvertegenwoordiger van extreemrechts, Philippe Rozenberg, die zich sterk maakt dat de naturalisatie mits betaling haalbaar is. De Kamer, ingelicht over zijn banden met de Russische maffia, verwerpt die aanvraag. De heer Ibragimov krijgt in 2005 nochtans de Belgische nationaliteit dankzij een procedure van nationaliteitsverklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Eigenbrakel.

Uit ons onderzoek blijkt dat de naturalisatiediensten van de Kamer secuur werken en dat er disfuncties zijn bij de Veiligheid van de Staat en het parket van Nijvel.

Wat het wetgevend proces betreft dat in 2011 uitmondde in de wijziging van het stelsel van de minnelijke schikking in strafzaken, heeft onze commissie vastgesteld dat de Antwerpse diamantsector heel sterk gelobbyd had om de gerechtelijke vervolging van bepaalde diamantairs via een wet te beëindigen.

De federatie van diamanthandelaars Antwerp World Diamond Centre (AWDC) heeft een beroep gedaan op de professoren en advocaten Haelterman en Verstraeten, die in 2008 een wetsvoorstel betreffende beslagleggingen bij equivalent hebben opgesteld om de diamanten te recupereren. Ze hebben het voorstel aan verschillende federale parlementsleden bezorgd. Het zou worden ingediend door de CD&V, de Open Vld, de sp.a, de MR en het cdH, maar de gerechtelijke wereld zou zich ertegen verzetten.

constaté que la Sûreté de l'État disposait à l'époque de renseignements sur le lien entre la mafia russe et M.Chodiev. La CTIF a aussi transmis des renseignements au parquet. Mon groupe estime que la Sûreté de l'État devait transmettre à la Chambre ces informations importantes.

Le 7 mars 1997, le parquet de Nivelles rend un avis favorable, alors qu'en 1996, la CTIF avait transmis au parquet de Bruxelles des informations sur de possibles blanchiment et malversations de M. Chodiev et qu'une mise à l'instruction avait été décidée le 22 novembre 1996. La Chambre n'en a pas non plus été informée.

Des dysfonctionnements ont également été constatés dans la procédure d'acquisition de la nationalité belge de M. Ibragimov. Il arrive en Belgique, peu après M. Chodiev, en 1997.

Il demande une première fois la naturalisation en 1997 via le député d'extrême droite, Philippe Rozenberg, qui moyennant paiement, se fait fort de l'obtenir. Informée de ses liens avec la mafia russe, la Chambre la rejette. Pourtant, M. Ibragimov obtient la nationalité belge en 2005 grâce à une procédure de déclaration de nationalité faite à l'officier de l'État civil de la commune de Braine-l'Alleud.

Notre enquête a mis en lumière le travail rigoureux des services de naturalisation de la Chambre ainsi que des dysfonctionnements à la Sûreté de l'État et au parquet de Nivelles.

Par rapport au processus législatif ayant abouti en 2011 à la modification du mécanisme de transaction pénale, notre commission a constaté que le secteur diamantaire anversois avait réalisé un travail de lobbying intense pour mettre fin, de manière législative, aux poursuites judiciaires de certains diamantaires.

La fédération de diamantaires *Antwerp World Diamond Centre* (AWDC) a fait appel aux professeurs et avocats MM. Haelterman et Verstraeten qui, en 2008, rédigent une proposition de loi sur les saisies par équivalent afin de récupérer les diamants. Ils transmettent la proposition à plusieurs députés fédéraux. Elle sera déposée par le CD&V, l'Open Vld, le sp.a, le MR et le cdH mais le monde judiciaire va s'y opposer.

De toenmalige minister van Justitie Jo Vandeurzen heeft dan het parket te Antwerpen, de onderzoeksrechters, de diamantsector en vervolgens, met verwijzing naar de economische repercussies, het VBO geraadpleegd, dat als excuus zou dienen om het dossier open te trekken.

Het parket te Antwerpen heeft met de steun van de diamanthandelaars voorgesteld het mechanisme van de minnelijke schikking in strafzaken uit te breiden. De advocaten hebben een wettekst in die zin opgesteld.

Het College van procureurs-generaal buigt zich over de tekst, die als basis dient voor een voorontwerp van wet dat staatssecretaris Devlies in 2009 aan de regering voorlegt. De PS houdt het ontwerp tegen in een interkabinettenvergadering in juli 2009.

Het is onvoorstelbaar dat – terwijl er diamantairs werden vervolgd door het parket van Antwerpen, en er in de sector inbeslagnames gebeurden – het AWDC, het parket van Antwerpen en het College van procureurs-generaal de verruiming van de minnelijke schikking steunden, met instemming van de ministers van Justitie Vandeurzen en De Clerck!

Het tegengehouden wetsontwerp komt nauwelijks nog ter sprake, tot 31 januari 2011, wanneer de kabinetschef van de minister van Financiën, Didier Reynders, vraagt om het op te nemen in een wetsontwerp houdende diverse bepalingen.

Aangezien de regering niet instemt, besluit de ministerraad alle teksten samen in het Parlement te laten behandelen om te zien of er een meerderheid kan worden gevonden voor de minnelijke schikking. We schrijven begin maart 2011. De desbetreffende tekst, het resultaat van een politieke deal in de regering, behelst twee onderwerpen die geen uitstaans met elkaar hebben. Vervolgens stelt de regering van lopende zaken die wetswijziging voor via een amendement van het Parlement op een wetsontwerp houdende diverse bepalingen, waardoor er geen advies van de Raad van State moet worden gevraagd. Het advies van de commissie voor de Justitie wordt geweigerd. Het debat wordt in één avond afgeraffeld.

De Senaat buigt zich echter ook over het wetsontwerp.

De Senaat wil ernstig parlementair werk verrichten en nodigt drie professoren uit. Zonder te weten dat... Ik vraag me toch af of sommige partijleden die deel uitmaakten van de Antwerpse lobby dat niet hadden kunnen weten... Laten we ervan uitgaan dat

Le ministre de la Justice de l'époque, Jo Vandeurzen, va alors consulter le parquet d'Anvers, des juges d'instruction et le secteur diamantaire et, par la suite, invoquant des répercussions économiques, la FEB, qui servira d'excuse pour généraliser le dossier.

Le parquet d'Anvers, avec le soutien des diamantaires, propose d'étendre le mécanisme de la transaction pénale. Les avocats rédigent un texte de loi en ce sens.

Ce texte sera examiné par le Collège des procureurs généraux et servira de base à un avant-projet de loi que le secrétaire d'État M. Devlies proposera au gouvernement en 2009. Le PS bloque ce projet en réunion intercabinets en juillet 2009.

Il est hallucinant qu'au moment où des diamantaires sont poursuivis par le parquet d'Anvers et font l'objet de saisie, l'AWDC, le parquet d'Anvers et le Collège des procureurs généraux soutiennent l'élargissement de la transaction pénale avec la bénédiction des ministres de la Justice Vandeurzen puis De Clerck!

Le projet bloqué ne sera pratiquement plus évoqué jusqu'au 31 janvier 2011, quand le chef de cabinet du ministre des Finances, Didier Reynders, demandera de l'intégrer à un projet de loi portant dispositions diverses.

Le gouvernement ne marquant pas son accord, le Conseil des ministres décide de traiter l'ensemble au Parlement pour voir si une majorité se dégage sur la transaction pénale. Nous sommes début mars 2011. Ce texte, fruit d'un couplage politique au niveau du gouvernement, rassemble deux sujets sans rapport. Ensuite, le gouvernement en affaires courantes propose cette modification législative par amendement parlementaire à un projet de loi portant dispositions diverses, permettant de passer outre l'avis du Conseil d'État. L'avis de la commission de la Justice est refusé. Le débat est expédié en une soirée.

Mais le Sénat se penche également sur le projet de loi.

Le Sénat veut faire un vrai travail parlementaire et invite trois professeurs d'université. Sans le savoir... Enfin, je me pose quand même la question de savoir si certains membres de partis du lobby anversoïse n'étaient pas en mesure de le savoir...

de senatoren twee professoren uitnodigen zonder dat ze weten dat die professoren advocaten van de diamantairs zijn en in 2008 het wetsvoorstel hebben opgesteld dat de heer Devlies in 2009 heeft gesteund. Beide professoren vinden het niet nodig om de senatoren te informeren over het belangenconflict in zijn hoofd. Ze beslissen zelfs om het te verhullen! Wat een schitterend voorbeeld van de ongelofelijke lobbying van de diamantairs voor de minnelijke schikking in strafzaken!

Tijdens die hoorzittingen werd er naar voren gebracht dat het wetsontwerp in juridisch opzicht een probleem vormt: de regeling zou niet gelden voor misdaden, terwijl er in de memorie van toelichting staat dat dat net het oogmerk van de indieners is. De toenmalige meerderheid beslist om een reparatiewet op te stellen en die wet parallel met het wetsontwerp te laten goedkeuren.

De meerderheid trekt geen lessen uit dit chaotische wetgevend traject, hoewel ik blij ben met de aanbeveling over het lobbyregister en de aanbeveling om de door de Kamer gehoorde experts te verplichten hun mogelijke belangenconflicten bekend te maken en te zeggen of en door wie ze betaald worden.

De in de commissie goedgekeurde aanbevelingen zijn echter ontoereikend en ik dien opnieuw de amendementen in die eerder door de meerderheid werden verworpen.

Betreffende het gerechtelijke dossier-Chodiev hebben we een deel van de activiteiten van het team van advocaten van Chodiev en consorten kunnen achterhalen.

Voorts hebben we ons kunnen buigen over de onderhandelingen inzake de minnelijke schikking waar Chodiev en zijn vennoten gebruik van hebben gemaakt.

In 2009 laat de Kazachse president, de heer Nazarbaiev, de Franse president Sarkozy verstaan dat er een eind moet worden gemaakt aan de vervolging van de heer Patokh Chodiev in België. Dat is economische chantage en een verzoek om inmenging in de zaken van een derde land.

Er zijn meerdere medewerkers van de heer Sarkozy bij de zaak betrokken: zijn rechterhand, de heer Claude Guéant; de heer Damien Loras, die instaat voor de diplomatieke betrekkingen; de heer Jean-François Etienne des Rosaies; advocate Catherine Degoul en Armand De Decker, die toen niet meer pleitte, tot hij zich eind 2010 aansloot bij

Disons que, sans le savoir, les sénateurs invitent deux professeurs qui sont les avocats des diamantaires et ont rédigé en 2008 la proposition de loi que M. Devlies a soutenue en 2009. Ceux-ci ne jugent pas utile de prévenir les sénateurs de leur situation de conflit d'intérêts. Ils vont même la dissimuler! Quelle belle illustration de l'incroyable lobby des diamantaires en faveur de la transaction pénale!

Lors de ces auditions, il a été mis en avant que ce projet présentait un problème juridique: le dispositif ne pouvait pas s'appliquer aux crimes, alors que l'exposé des motifs indique que c'est l'intention des auteurs. La majorité de l'époque décide de rédiger une loi réparatrice et de la faire adopter parallèlement au projet de loi.

La majorité ne tire pas les leçons de ce parcours législatif chaotique, bien que je salue la recommandation relative au registre des *lobbies* et celle dont l'objectif est d'imposer aux experts entendus par la Chambre de faire état de leurs éventuels conflits d'intérêts et de dévoiler s'ils sont rémunérés, et par qui.

Néanmoins, les recommandations votées en commission sont insuffisantes et je redépose les amendements auparavant refusés par la majorité.

Concernant le dossier judiciaire Chodiev, nous avons pu retracer une partie des activités de l'équipe d'avocats de Chodiev et consort.

En outre, nous avons pu analyser les négociations autour de la transaction pénale dont ont bénéficié Chodiev et ses associés.

En 2009, le président kazakh, M. Nazarbaiev, fait savoir au président français Sarkozy qu'il faudrait mettre fin aux poursuites menées à l'encontre de M. Patokh Chodiev en Belgique. C'est un chantage économique et une demande d'intervention dans les affaires d'un pays tiers.

Des collaborateurs de M. Sarkozy sont impliqués: son bras droit M. Claude Guéant, M. Damien Loras, qui s'occupe des relations diplomatiques, M. Jean-François Etienne des Rosaies, l'avocate Catherine Degoul ainsi qu'Armand De Decker, qui ne plaidait plus, jusqu'à fin 2010, lorsqu'il rejoint l'équipe de Mme Degoul mise sur pied par l'Élysée.

het door het Elysée opgerichte team van mevrouw Degoul.

De gebeurtenissen volgen elkaar snel op. Op 17 februari 2011 vraagt de heer De Decker een onderhoud met de minister van Justitie, die niet weet wat te antwoorden en die hem voorstelt hem op een zondagavond thuis op te zoeken. Op 18 februari 2011 verwijst de raadkamer Chodiev en consorten naar de correctionele rechtbank wegens valsheid in geschrifte, gebruik van valse stukken, bendevoorming en witwassen. Dit is geen klein dossier! Op 18 februari duikt "le bel Armand" onverwacht op in het kantoor van advocaat-generaal Patrick De Wolf. Is dat om het te hebben over een toekomstige wijziging van de wet betreffende de minnelijke schikking? Men moet op de hoogte zijn, er is nog niets ingediend, maar Patrick De Wolf is magistraat op het kabinet van de staatssecretaris. En Armand De Decker is misschien op de hoogte, maar dat kan ik niet bevestigen. Twee dagen later heeft Armand De Decker samen met mevrouw Degoul een onderhoud met de minister van Justitie en vraagt hij hem om tussenbeide te komen in het dossier-Chodiev. Hij zou echter moeten weten dat een minister van Justitie niet mag tussenbeide komen in een individueel dossier.

Er is dan nog geen sprake van een minnelijke schikking in strafzaken, aangezien die nog niet goedgekeurd is. Waar het om gaat, is het instellen van hoger beroep tegen de beslissing van de raadkamer, opdat het dossier niet voor de correctionele rechtbank wordt gebracht, zodat men tijd wint voor een opschorting van de uitspraak of, als de wet erdoor komt, voor een minnelijke schikking. Stefaan De Clerck weigert dat verzoek. Hij zegt dat er een toekomstige wijziging van de wet betreffende de minnelijke schikking in strafzaken werd geoperd.

Twee dagen later, op 22 februari, brengt de heer De Decker, nog steeds vergezeld door mevrouw Degoul, een onverwacht bezoek aan de minister van Justitie, aldus mevrouw Somers en de heer Baret. Als ze eenmaal binnen zijn, stelt de heer De Decker zich voor als de advocaat van het Elysée, ik veronderstel om gewichtig te doen.

Hij zegt dat hij de belangen van Frankrijk verdedigt in het kader van een aanbesteding met Kazachstan. Ze worden ontvangen door de kabinetschef van de minister, de heer Baret, die zijn adjunct-kabinetschef, mevrouw Somers, erbij haalt. Beiden antwoorden dat ze weigeren tussenbeide te komen.

Ik herinner mij dat de procureur-generaal bij het hof

Les événements vont s'enchaîner très rapidement. Le 17 février 2011, M. De Decker sollicite une entrevue avec le ministre de la Justice qui, ne sachant quoi répondre, lui propose de passer chez lui un dimanche soir. Le 18 février 2011, la chambre du conseil a renvoyé Chodiev et consortes devant le tribunal correctionnel pour faux, usage de faux, association de malfaiteurs et blanchiment d'argent. Nous ne sommes pas face à un petit dossier! Et, le 18 février, le "bel Armand" se rend à l'improviste au bureau de l'avocat général Patrick De Wolf. Pour évoquer une future modification de la loi sur la transaction pénale? Il faut être au courant, rien n'est encore déposé, mais Patrick De Wolf est magistrat au cabinet du secrétaire d'État. Et Armand De Decker est peut-être au courant mais je ne l'affirme pas. Deux jours plus tard, Armand De Decker se rend avec Mme Degoul chez le ministre de la Justice et lui demande d'intervenir dans le dossier Chodiev. Or, il doit quand même savoir qu'un ministre de la Justice n'intervient pas dans un dossier individuel.

On ne peut pas encore parler de transaction pénale, puisque celle-ci n'a pas encore été votée. Ce qui est en jeu, c'est d'interjeter appel de la décision rendue par la chambre du conseil, afin que le dossier ne se retrouve pas devant le tribunal correctionnel, et laisser ainsi du temps pour aller vers une suspension du prononcé ou, si c'est voté, une transaction pénale. Stefaan De Clerck refuse cette demande. Il dit qu'a été évoquée une future modification de la loi sur la transaction pénale.

Deux jours plus tard, le 22 février, toujours accompagné de Mme Degoul, M. De Decker se rend à l'improviste chez le ministre de la Justice, disent Mme Somers et M. Baret. Une fois à l'intérieur, il se présente comme étant avocat de l'Élysée, je suppose pour montrer toute son importance.

Il dit qu'il défend les intérêts de la France dans le cadre d'un marché avec le Kazakhstan. Ils sont reçus par le chef de cabinet du ministre, M. Baret, qui va appeler son adjointe Mme Somers. Les deux répondront qu'ils refusent d'intervenir.

Je me rappelle à ce sujet d'une déclaration de

van beroep, de heer de le Court, liet weten dat hij de feiten aan het parket zou aangeven en de Veiligheid van de Staat op de hoogte zou brengen, aangezien het een inmenging in Belgische gerechtelijke aangelegenheden betrof. De heer De Clerck en mevrouw Somers doen echter niets.

Op dezelfde dag stelt het openbaar ministerie beroep in tegen de beschikking van de raadkamer. Op 6 maart ontvangt de heer de le Court een email van de heer De Wolf, die geacht wordt het dossier te volgen, waarin staat dat de heer De Decker met hem gesproken heeft. Hoe wist de heer De Decker dat het de heer De Wolf was die zich met dit dossier bezighield? Daar heb ik nooit een antwoord op gekregen.

Hoe valt te verklaren dat de heer De Decker juist de heer De Wolf bezoekt en dat die laatste het dossier naar zich toetrekt en de heer Verelst instructies geeft?

Uit die e-mail blijkt dat de parketmagistraten die het dossier in eerste instantie hebben behandeld, en advocaat Godbille in het dossier-Chodiev voorstander zijn van een opschorting van de uitspraak. In het bericht wordt er ook verwezen naar een ontmoeting tussen de heer De Decker en de heer de le Court. Die laatste beweert dat hij zich dat niet herinnert. Dat is weinig overtuigend.

Vanaf 10 maart willen het parket-generaal en de advocaten van de heer Chodiev een minnelijke schikking in strafzaken treffen, terwijl er pas op 17 maart in de Kamer en op 31 maart in de Senaat over de nieuwe wet zou worden gestemd.

Op 2 mei vraagt de minister van Justitie de procureurs-generaal de nieuwe afkoopwet tot de bekendmaking van reparatiewet niet toe te passen.

Op 18 mei verstuurt de heer de le Court een omzendbrief met als boodschap dat er geen minnelijke schikkingen mogen worden uitgewerkt, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden en op voorwaarde dat hij ermee instemt.

Op 9 mei stuurt de heer De Wolf een brief nog voor de vergadering van het College van procureurs-generaal met de minister en rechtvaardigt hij de minnelijke schikking, de verkregen financiële middelen, de redelijke termijn en het risico op verjaring. Dit lijkt wel op maat gesneden. De tijdlijn is zeer merkwaardig.

In de raadkamer had procureur des Konings Verelst gezegd dat hij in het dossier-Chodiev 5,8 miljoen

M. de le Court, procureur général près la cour d'appel de Bruxelles, qui nous a indiqué que, pour sa part, s'agissant d'une ingérence dans des affaires judiciaires belges, il aurait dénoncé les faits au parquet et prévenu la Sûreté de l'État. Mais M. De Clerck et Mme Somers ne font rien.

Le même jour, le ministère public introduit son recours contre l'ordonnance de la Chambre du conseil. Le 6 mars, M. de le Court reçoit un courriel de M. De Wolf, censé suivre le dossier, annonçant que M. De Decker est allé le voir. Comment M. De Decker savait-il que c'était lui qui s'occupait de ce dossier? Je n'ai jamais eu de réponse.

Comment expliquer que M. De Decker va justement voir M. De Wolf et que ce dernier se saisit du dossier et donne les instructions à M. Verelst?

Ce courriel indique que les magistrats du parquet qui ont traité le dossier en première instance et l'avocat M. Godbille sont favorables à une suspension du prononcé dans le dossier Chodiev. Il est aussi fait référence à une rencontre entre M. De Decker et M. de le Court. Ce dernier dira ne pas s'en souvenir. C'est peu convaincant.

À partir du 10 mars, le parquet général et les avocats de Chodiev envisagent de conclure une transaction pénale, alors que la nouvelle loi sera votée le 17 mars à la Chambre et le 31 mars au Sénat.

Le 2 mai, le ministre de la Justice demandera aux procureurs généraux de ne pas appliquer la nouvelle loi sur la transaction pénale jusqu'à la publication de la loi réparatrice.

Le 18 mai, M. de le Court envoie une circulaire disant qu'en cas de circonstances exceptionnelles et moyennant son accord, on pourra appliquer la loi et conclure une transaction pénale.

Le 9 mai, M. De Wolf a adressé un courrier avant même la réunion du Collège des procureurs généraux avec le ministre en justifiant la transaction pénale, les moyens financiers obtenus, le délai raisonnable et le risque de prescription. À croire que l'on a taillé sur mesure ce projet. La ligne du temps est très interpellante.

En chambre du conseil, le procureur du Roi Verelst avait dit pouvoir obtenir 5,8 millions par saisies dans

zou kunnen verkrijgen via inbeslagnames en dat dat was wat hij vroeg in ruil voor zijn instemming met de opschorting van de uitspraak.

Op 8 maart stelt de heer De Wolf in een mail dat hij 14,6 miljoen euro zal kunnen verkrijgen. Puik werk!

Uiteindelijk wordt er een minnelijke schikking getroffen voor een bedrag van 14,7 miljoen euro. En men zegt dat dat een uitzonderlijk resultaat is. Alleen is men overgegaan tot een minnelijke schikking in strafzaken, en dat wordt niet in het strafregister vermeld!

Het zijn de advocaten die de juridische oplossing gesuggereerd hebben. Er kan geen schikking getroffen worden, want de wet is nog niet van kracht, behalve als men artikel 21ter toepast.

Ondanks het verzoek van de minister en de onmogelijkheid wordt er op 17 juni toch een minnelijke schikking getroffen. Op 22 juni wordt de betaling verricht, op 28 juni vind de zitting plaats, op 30 juni wordt het arrest gevelde. Ik heb het hof van beroep in mijn hele loopbaan als advocaat nooit zo snel zien werken!

Op bepaalde punten blijft er onduidelijkheid bestaan, meer bepaald door de weigering van Armand De Decker, Catherine Degoul en Patokh Chodiev om de vragen van de onderzoekscommissie te beantwoorden.

Wanneer medewerkers van Nicolas Sarkozy actie ondernemen om drie aan het Kazachse establishment gelinkte oligarchen te verlossen van hun gerechtelijke problemen in België, is dat inmenging. Dat is onaanvaardbaar! (*Applaus van de PS, Ecolo-Groen en de heer Van Quickenborne*)

U krijgt een tweede kans. Ik dien een nieuw amendement in waarin ik vraag dat de minister van Buitenlandse Zaken zijn Franse ambtgenoot hierop aanspreekt om aan te tonen dat België bereid is de onafhankelijkheid van zijn gerecht te verdedigen.

De medeplichtigheid van de heer De Decker werd duidelijk aangetoond. Liever diende hij zijn eigen belangen en de financiële belangen van de Fransen en Sarkozy dan dat hij de onafhankelijkheid van het Belgische gerecht vrijwaarde.

Het gerecht zal zich uitspreken over de rol van de heer De Decker in de betaling van 25.000 euro aan de vereniging van een magistraat. Uit een politiek oogpunt moet het Parlement verklaren dat hij zich schandelijk gedragen heeft en dat de deontologische regels aangescherpt moeten

le dossier Chodiev et que c'était ce qu'il demandait pour la suspension du prononcé.

Le 9 mars, dans un mail M. De Wolf dit pouvoir obtenir 14,6 millions d'euros. Beau travail!

Finalement, la transaction pénale sera de 14,7 millions d'euros. En disant que c'est un résultat exceptionnel. Or on est passé à une transaction pénale, cela ne figure pas au casier judiciaire!

Ce sont les avocats qui ont suggéré la solution juridique. On ne peut conclure la transaction car la loi n'est pas encore en vigueur, sauf si on applique l'article 21ter.

Malgré la demande du ministre, malgré l'impossibilité, une transaction est conclue le 17 juin, le paiement est effectué le 22 juin, l'audience se tient le 28 juin, l'arrêt est rendu le 30 juin. Dans ma vie d'avocat, je n'ai jamais connu une telle célérité de la cour d'appel!

Des zones d'ombre subsistent, notamment à cause du refus d'Armand de Decker, de Catherine Degoul et de Patokh Chodiev de répondre aux questions de la commission d'enquête.

Quand des collaborateurs de Nicolas Sarkozy interviennent pour libérer trois oligarches liés au pouvoir kazakh de leurs ennuis judiciaires en Belgique, cela s'appelle de l'ingérence. C'est inacceptable! (*Applaudissements sur les bancs du PS, d'Ecolo-Groen et de M. Van Quickenborne*)

Vous avez une deuxième chance. Je dépose un nouvel amendement demandant l'intervention du ministre des Affaires étrangères envers son homologue français pour montrer que la Belgique est prête à défendre l'indépendance de sa justice.

La complicité de M. De Decker a été clairement démontrée. Il a préféré se servir et servir les intérêts financiers de la France de Sarkozy plutôt que de préserver l'indépendance de la justice belge.

La justice se prononcera sur le rôle joué par M. De Decker dans le versement de 25 000 euros à l'association d'un magistrat. D'un point de vue politique, le Parlement doit affirmer que son attitude a été indigne et que les règles déontologiques doivent être renforcées.

worden.

Het is stuitend dat het parket en het parket-generaal van Brussel juridische spitstechnologie hebben gehanteerd om de herstelwet niet af te wachten, zoals Kamer, Senaat en de minister wilden.

Dit zijn de valkuilen in het mechanisme. Het gerecht heeft de middelen niet om de grote fraudedossiers te behandelen. De toepassing van de minnelijke schikking in strafzaken is meer een lapmiddel om verjaring te vermijden dan het uitvloeisel van een samenhangend vervolgingsbeleid.

Het treffen van minnelijke schikkingen met individuen of organisaties die over onbeperkte middelen beschikken die ze op frauduleuze wijze verworven hebben, voorkomt recidive niet.

We stellen voor dat de homologatierechter kan kennisnemen van de onderhandelingen die voorafgaan aan de minnelijke schikking. We dienen een aanbeveling in om dossiers inzake zware financiële criminaliteit uit het toepassingsgebied van de wet te lichten.

We hebben ons hier gedurende 16 maanden over gebogen, en met al ons werk hebben we aangetoond dat Kazachgate geen verzinzel is en dat onze democratie niet voldoende beschermd is tegen de macht van het geld. De Antwerpse diamantairs hebben lobbywerk verricht om hun gerechtelijke problemen op te lossen. Er werden handelscontracten gebruikt om economische chantage te plegen. Miljardairs kunnen een voormalige Senaatsvoorzitter zo ver brengen dat hij demarches onderneemt bij de minister van Justitie en parketten, en een rookgordijn optrekken om te onderhandelen.

Het is onze plicht om onze democratie te versterken. Aangezien het eindverslag niet toereikend is, dienen we opnieuw amendementen in. Ik hoop dat de meerderheid zal afstappen van haar defensieve houding en lessen zal trekken uit de werkzaamheden van de onderzoekscommissie. *(Applaus)*

01.09 David Clarinval (MR): De MR is op alle niveaus in deze zaak verwickeld. Die uitspraak van de commissievoorzitter is tekenend voor het klimaat waarin we gewerkt hebben. De commissie was voor sommigen een alibi om een klimaat van verdachtmakingen ten aanzien van de MR en de minister van Buitenlandse Zaken in stand te houden. Er werden leugens verspreid in de media. Ik sluit me aan bij de excuses van mevrouw De Wit

Il est interpellant que le parquet et le parquet général de Bruxelles aient fait preuve d'ingénierie juridique pour ne pas attendre la loi réparatrice, comme le souhaitaient la Chambre, le Sénat et le ministre.

Cela démontre les écueils du mécanisme. La justice n'a pas les moyens de traiter les dossiers de grande fraude. Le recours à la transaction pénale est davantage un palliatif visant à éviter la prescription qu'une politique de poursuite cohérente.

Conclure des transactions pénales avec des individus ou des organisations aux moyens illimités acquis frauduleusement n'empêche en rien la récidive.

Nous proposons que le juge d'homologation puisse prendre connaissance des négociations en amont de la conclusion des transactions pénales. Nous déposons une recommandation pour exclure les dossiers de grande criminalité financière du champ d'application de la loi.

En 16 mois de travaux, nous avons démontré que le Kazachgate n'est pas un fantasme et que notre démocratie n'est pas assez protégée face aux forces de l'argent. Les diamantaires anversois ont fait du lobbying pour résoudre leurs problèmes judiciaires. Des contrats commerciaux servent à faire du chantage économique. Des milliardaires peuvent débaucher un ancien président du Sénat pour intervenir auprès du ministre de la Justice et des parquets et bénéficier d'opacité pour négocier.

Notre devoir est de renforcer notre démocratie. Le rapport final n'étant pas à la hauteur, nous déposons à nouveau des amendements. J'espère que la majorité sortira de son attitude défensive et tirera les leçons des travaux de la commission d'enquête. *(Applaudissements)*

01.09 David Clarinval (MR): "Le MR à tous les étages". Cette citation du président de la commission montre le climat dans lequel nous avons travaillé. Cette commission a servi d'alibi à certains pour maintenir un climat de suspicion à l'égard du MR et du ministre des Affaires étrangères. Des mensonges ont été déversés dans les médias. Je me joins à Mme De Wit pour présenter nos excuses à M. Delpérée et dénonce

aan het adres van de heer Delpérée, en laak de partijdige houding van de voorzitter.

Er werd een hatelijk klimaat gecreëerd. Sommige volksvertegenwoordigers wilden dat er hoorzittingen gehouden werden die niets met het onderwerp te maken hadden. De hoorzitting met de heer Fontinoy ging over zaken die na de minnelijke schikking hadden plaatsgevonden.

Men heeft de MR verweten de vervroegde hoorzitting met de heer Reynders tegen te houden, terwijl de commissie beslist had dat de ministers op het einde zouden worden gehoord. Toen de oppositie haar kar keerde, verweet ze de meerderheid er niet mee in te stemmen dat de hoorzittingen met de ministers zouden worden uitgesteld tot september 2017. Het was nochtans noodzakelijk om een helicopterview te hebben en de informatie te verwerken, voor men de werkzaamheden dan zou hervatten bij het begin van het parlementaire jaar.

Met een aantal gerichte lekken van informatie over bezwarende feiten werd er olie op het vuur gegoten.

De heer Massin heeft een getrouw verslag van de feiten uitgebracht. Ik ben het niet eens met zijn conclusies, maar ik wil hem complimenteren met zijn intellectuele eerlijkheid.

De onderzoekscommissie heeft enkel de manoeuvres van een reeds door het gerecht vervolgd partijlid onder de aandacht gebracht. Niets meer! Op de televisie betreurde de heer Gilkinet dat het verslag te voorzichtig is. In de tekst wordt het gedrag van de heer De Decker nochtans ondubbelzinnig veroordeeld. De MR heeft blijk gegeven van totale transparantie, maar gelukkig is de commissie geen rechter. Het gerecht zal zich in een eerlijk proces over de feiten uitspreken.

Dankzij de commissie is duidelijk geworden welke rol de heer Kubla gespeeld heeft in de verkrijging van de Belgische nationaliteit door zijn buur, de heer Chodiev. Toentertijd werden er wel vaker brieven inzake naturalisaties verstuurd. De heer Eerdekens zei ons geamuseerd dat de kampioen van dergelijke brieven mevrouw Anne-Marie Lizin was!

In deel 1 van het verslag wordt er vastgesteld dat de brief van de heer Kubla geen invloed had op het naturalisatiedossier van de heer Chodiev. Aangezien de vier vereiste adviezen positief waren, werd de nationaliteit hem van ambtswege toegekend. De dienst Naturalisaties had al een positief advies uitgebracht op het moment dat de

l'attitude partiële du président.

Un climat détestable a été alimenté. Certains députés ont voulu planifier des auditions hors sujet. L'audition de M. Fontinoy a porté sur des événements postérieurs à la transaction pénale.

On a reproché au MR de mettre un frein à l'audition anticipée de M. Reynders alors que la commission avait décidé que les ministres seraient auditionnés en fin de parcours. Lorsque l'opposition a retourné sa veste, elle a reproché à la majorité de ne pas accepter de postposer les auditions des ministres à septembre 2017. Il était pourtant nécessaire d'avoir une vision globale et de digérer l'information pour reprendre le travail dès la rentrée.

Des fuites ciblées et à charge ont mis de l'huile sur le feu.

M. Massin a fidèlement rapporté les faits. Je ne partage pas ses conclusions mais je le félicite pour son honnêteté intellectuelle.

La commission d'enquête aura mis en exergue les agissements d'un membre du parti déjà poursuivi par la justice. Rien d'autre! À la télévision, M. Gilkinet déplore que le rapport est trop prudent. Il condamne pourtant les comportements de M. De Decker sans langue de bois. Le MR a fait preuve de totale transparence mais heureusement, la commission n'est pas un juge. La justice se prononcera dans un procès équitable sur les faits.

La commission a permis de mettre en lumière le rôle joué par M. Kubla dans l'acquisition de la nationalité de son voisin, M. Chodiev. Ces courriers étaient très fréquents à l'époque. M. Eerdekens nous a indiqué, amusé, que la championne de ce type de courriers était Anne-Marie Lizin!

Le volet 1 du rapport constate que ce courrier n'a pas eu d'influence sur le dossier de naturalisation de M. Chodiev. Les quatre avis requis étant favorables, elle était accordée d'office. Le service avait déjà émis un avis favorable quand le courrier de M. Kubla a été envoyé.

brief van de heer Kubla werd verstuurd.

Op het eerste niveau zat de MR dus al niet.

Au premier étage de l'affaire, il n'y avait donc pas de MR.

De schijnwerpers werden op de heer Reynders gericht naar aanleiding van de onzin die de heer des Rosaies op papier had gezet. Alle genoemde ministers ontkennen categorisch dat ze door de heer De Decker werden beïnvloed. Alleen de heer De Clerck geeft toe dat er een contact is geweest met de heer De Decker, maar de wetswijziging zat op dat moment al in de pijplijn.

M. Reynders a été au centre des attentions suite aux écrits farfelus de M. des Rosaies. Tous les ministres cités démentent catégoriquement avoir été influencés par M. De Decker. Seul M. De Clerck reconnaît avoir eu un contact avec M. De Decker et ce, alors que la modification législative était déjà dans le pipe-line.

De heer des Rosaies beweert dat de advocate die hij heeft voorgesteld, mevrouw Degoul, de wet betreffende de minnelijke schikking in strafzaken op verzoek van de minister van Justitie en de procureur des Konings heeft opgesteld. Dat is compleet belachelijk! Volgens zijn gewezen werkgever is de heer des Rosaies in staat onwaarheden te verkopen om zich een gewichtig air te geven. De commissie heeft de man niet kunnen horen om te achterhalen of zijn uitspraken ingegeven waren door zijn mythomanie dan wel vaststaande feiten betroffen.

M. des Rosaies prétend que l'avocate qu'il a proposée, Mme Degoul, a rédigé la loi sur la transaction pénale à la demande du ministre de la Justice et du procureur du Roi. C'est complètement ridicule! Selon son ancien employeur, M. des Rosaies est capable de dire des choses fausses pour se faire mousser. La commission n'a pu l'auditionner pour savoir si ses déclarations étaient le fruit de sa mythomanie ou avérées.

De commissie heeft klaarheid geschapen over de manier waarop de minnelijke schikking in strafzaken in 2011 opnieuw aan de orde gesteld wordt. Aan de hand van een groot aantal documenten uit die periode hebben we de puzzel kunnen leggen.

La commission aura permis de faire la clarté sur la manière dont la transaction pénale revient à l'ordre du jour en 2011. Beaucoup de documents de l'époque ont permis de reconstruire le puzzle.

Er is veel gesproken over de koppeling tussen de opheffing van het bankgeheim en de minnelijke schikking in strafzaken. Is die koppeling er al in 2009, of moeten we wachten tot 31 januari 2011?

On a beaucoup parlé du couplage entre la levée du secret bancaire et la transaction pénale. Peut-on parler de couplage en 2009 ou faut-il attendre le 31 janvier 2011?

In een aan de minister van Justitie gerichte debriefing schrijft mevrouw Penne, adviseur van de minister, in 2010 dat de minnelijke schikking door de PS ingevolge het begrotingsconclaf in 2009 gekoppeld werd aan het bankgeheim.

En 2010, dans une note de débriefing, la conseillère Mme Penne indique au ministre de la Justice que la transaction pénale a été couplée par le PS au secret bancaire suite au conclave budgétaire de 2009.

De heer Clerfayt heeft uitgelegd dat die dossiers aan elkaar gekoppeld waren wegens politieke evenwichtsoefeningen en pragmatische en budgettaire aspecten. Als het bankgeheim wordt opgeheven voorkomt de minnelijke schikking dat de rechtbanken overspoeld worden met rechtszaken. Bij elk begrotingsconclaf komen de dossiers weer op tafel. Ook de dames Rutten, Van Cauter, Milquet en Onkelinx maken een koppeling tussen de dossiers.

M. Clerfayt a expliqué que ces dossiers étaient liés pour des raisons d'équilibre politique, pragmatiques et budgétaires. Si le secret bancaire est levé, la transaction pénale évite de noyer les tribunaux. À chaque conclave budgétaire, les dossiers revenaient. Mmes Rutten, Van Cauter, Milquet et Onkelinx lient également les dossiers.

Het dossier duikt weer op in 2011; onder druk van de OESO moet de minister van Financiën de

Le dossier revient en 2011; sous la pression de l'OCDE, le ministre des Finances doit faire voter la

opheffing van het internationale bankgeheim laten stemmen. In de commissie voor de Financiën willen de PS, sp.a, Ecolo en het cdH een opheffing van het bankgeheim in ons land. Aangezien de regering zich in lopende zaken bevindt, is het risico op een wisselmeerderheid alomtegenwoordig. De MR legt het dossier van de minnelijke schikking op 31 januari 2011 weer op de onderhandelings tafel samen met de CD&V en Open Vld.

Volgens mevrouw Milquet zijn dat twee politieke eisen die werden gekoppeld met het oog op een klassiek compromis en die uiteindelijk hun beslag kregen in een politiek akkoord.

Ze voegt eraan toe dat er geen verrassingen waren, gezien de link tussen de twee dossiers en het probleem inzake de strijd tegen fiscale en sociale fraude. Via de e-mails en nota's van de verschillende kabinetten van toen kunnen we de tactische politieke spelletjes begrijpen.

Het momentum van de minnelijke schikking komt toevallig overeen met het moment waarop de heer Chodiev en consorten worden doorverwezen naar de correctionele rechtbank.

01.10 Marco Van Hees (PTB-GO!): U concludeert dat dit toeval is.

U zegt dat de heer Reynders wordt vrijgepleit door de commissie, d.w.z. door zijn vrienden en andere politici die elkaar in een houdgreep houden, door degenen voor wie de kwestie van de diamantairs een probleem is.

Is het toeval dat Armand De Decker aan het dossier-Chodiev werkt, voor Nicolas Sarkozy werkt, goede bevriend is met Didier Reynders, net zoals met Nicolas Sarkozy, en dat Didier Reynders de minnelijke schikking in deze koehandel introduceert, net op het moment dat Chodiev gered moet worden?

Hij is een intimus van Sarkozy en De Decker en hij durft te verklaren dat hij niet weet dat er een zaak-Chodiev is die schuilgaat achter de minnelijke schikking die hij zelf indient.

01.11 David Clarinval (MR): Het is jammer dat u niet aan de werkzaamheden van onze commissie hebt deelgenomen. U kraamt onzin uit en debiteert slogans omdat u nog altijd in complottheorieën blijft geloven! U bent niet op de hoogte van het dossier en u gooit de reputatie van bepaalde personen te grabbel. U zou zich moeten excuseren!

01.12 Marco Van Hees (PTB-GO!): Dat is wel erg

levée du secret bancaire international. En commission Finances, PS, sp.a, Ecolo et cdH souhaitent une levée interne. Étant en affaires courantes, le risque de majorité alternative est omniprésent. Le MR remet le dossier de la transaction pénale sur la table de la négociation avec le CD&V et l'Open Vld, le 31 janvier 2011.

Ce sont deux demandes politiques coulées dans une volonté de compromis et finalisées dans un accord politique classique, selon Mme Milquet.

Elle ajoute qu'on n'avait pas de surprise, vu les liens entre les deux dossiers et la problématique de la lutte contre la fraude fiscale et sociale. Les mails et notes des différents cabinets de l'époque permettent de comprendre les jeux de tactique politique.

Le *momentum* de la transaction pénale correspond, par coïncidence, au moment où l'affaire de MM. Chodiev et consorts est renvoyée en correctionnelle.

01.10 Marco Van Hees (PTB-GO!): Votre conclusion est que c'est une coïncidence.

Vous dites que la commission a blanchi Reynders, c'est-à-dire ses amis et d'autres politiciens qui se tiennent par la barbichette, dont ceux à qui la question des diamantaires pose problème.

Est-ce une coïncidence si Armand De Decker travaille dans le dossier Chodiev, pour Nicolas Sarkozy, a pour grand ami Didier Reynders, comme Nicolas Sarkozy et si, au moment où il faut sauver Chodiev, Didier Reynders introduit la transaction pénale dans ce marchandage?

Il est le proche de Sarkozy et de De Decker et il ose dire ignorer qu'il y a une affaire Chodiev se tramant derrière la transaction pénale qu'il introduit.

01.11 David Clarinval (MR): Il est dommage que vous n'ayez pas participé à notre commission. Vous débitez des âneries et des slogans, continuant dans la théorie du complot! Vous n'êtes pas au courant du dossier et vous jetez en pâture des noms de personnes. Vous devriez vous excuser!

01.12 Marco Van Hees (PTB-GO!): Votre réponse

kras! U hebt niet gewild dat de PVDA en de kleine fracties deel zouden uitmaken van de commissie.

Ten tweede zegt u dat om niet te moeten antwoorden. Hoe kon het dat Didier Reynders niet op de hoogte was van de zaak-Chodiev die achter de kwestie van de minnelijke schikking schuilging, gelet op zijn banden met Nicolas Sarkozy en Armand De Decker?

01.13 David Clarinval (MR): In het verslag wordt een duidelijk antwoord gegeven. Het is niet waar wat u zegt. Uw insinuaties zijn schandalig.

De MR heeft geen vat op het moment dat de OESO haar peerreview uitvoert! Mijn partij heeft evenmin het moment gekozen waarop bepaalde fracties een alternatieve meerderheid vormden om te eisen dat het bankgeheim zou worden opgeheven.

Wat de heer Gilkinet ook mag beweren, de hoorzittingen waren duidelijk; er werd wel degelijk druk uitgeoefend door de OESO. De fiscaal adviseur van toenmalig premier Leterme heeft aan de commissie alarmerende brieven van de administratie bezorgd!

01.14 Georges Gilkinet (Ecolo-Groen): Ik was op dat moment al een ijverig parlements lid en een lid van de commissie voor de Financiën. Ik was ook zeer geïnteresseerd door de opheffing van het bankgeheim. Bij de indiening van de wetsvoorstellen waarin de opheffing van het interne bankgeheim werd gevraagd, heb ik nooit de indruk gehad dat minister Reynders echt warmliep voor dat idee of het voorstel om in dat kader een centraal rekeningenregister in te voeren.

Ik was blij toen hij in maart van mening veranderde. We waren echter sterk gekant tegen het principe van een minnelijke schikking in strafzaken. Op dat ogenblik wisten we niet waarom dat werd voorgesteld. We dachten aan de diamantairs. Vandaag heb ik een lichtelijk andere visie op het dossier.

01.15 David Clarinval (MR): De MR was geen voorstander van de opheffing van het bankgeheim. U leek de druk van de OESO te onderschatten. U zat niet in de regering en kon dus niet weten hoe groot die druk was.

De eerste koppeling tussen het opheffen van het bankgeheim en de minnelijke schikking werd op 20 januari 2011 door het kabinet-Clerfayt gemaakt in het wetsvoorstel van de MR en de Vld in reactie op het voorstel van de PS, sp.a, Ecolo, het cdH over het opheffen van het bankgeheim. Dit werd

est forte! C'est vous qui n'avez pas voulu du PTB et des petits groupes dans la commission!

Deuxièmement, vous utilisez cette formule pour ne pas me répondre. Didier Reynders pouvait-il ignorer l'affaire Chodiev qui se tramait derrière la transaction pénale, vu ses liens avec Nicolas Sarkozy et Armand De Decker?

01.13 David Clarinval (MR): Le rapport a clairement répondu. Ce n'est pas vrai. Vos insinuations sont scandaleuses.

Le MR n'a pas de prise sur le moment du *peer review* de l'OCDE! Il n'a pas non plus choisi le moment où certains groupes politiques recourent à des majorités alternatives pour exiger la levée du secret bancaire.

Quoi qu'en dise M. Gilkinet, les auditions étaient claires, la pression de l'OCDE était réelle. Le conseiller fiscal du premier ministre Leterme a donné à la commission les courriers alarmistes de l'administration!

01.14 Georges Gilkinet (Ecolo-Groen): À l'époque, j'étais déjà un parlementaire assidu, membre de la commission des Finances et intéressé par la levée du secret bancaire. Lors du dépôt des propositions de loi demandant la levée du secret bancaire interne, je n'ai jamais senti M. Reynders très favorable à l'idée ni à inclure la mise en place d'un registre central des comptes.

Je me suis réjoui de son changement d'avis au mois de mars. Par contre, nous nous sommes opposés avec vigueur au principe de la transaction pénale. Nous ignorions, à l'époque, pourquoi elle se présentait. On pensait aux diamantaires. J'ai aujourd'hui une vision un peu différente du dossier.

01.15 David Clarinval (MR): Le MR n'était pas favorable à la levée du secret bancaire. Vous sembleriez sous-estimer la pression de l'OCDE; n'étant pas au gouvernement, vous ne pouviez pas savoir son importance.

Le premier couplage entre la levée du secret bancaire et la transaction pénale est opéré en réaction à la proposition PS, sp.a, Ecolo, cdH sur la levée du secret, par le cabinet Clerfayt le 20 janvier 2011 dans la loi proposée par le MR et le Vld. C'était justifié par la recherche de partenaires pour

aldus de heer Clerfayt gerechtvaardigd door de zoektocht naar partners om zijn visie op het bankgeheim ingang te doen vinden. Het kabinet van staatssecretaris Clerfayt zei dat het nooit werd gevraagd om zich bezig te houden met de zaak-Chodiev. De verruiming van de minnelijke schikking is niet van toepassing op misdaden en dus ook niet op deze zaak.

CD&V drong erop aan dat er over de tekst van de heer Verherstraeten gestemd zou worden, die opgesteld werd door het kabinet van Justitie in samenwerking met het College van procureurs-generaal.

Zodra de tekst is aangenomen, beslist het parket volledig onafhankelijk over de mogelijke toepassing van de wet. De MR speelt dus geen rol op het tweede niveau in Kazachgate.

Wie beweert dat de heer Reynders niet wordt vrijgepleit, is intellectueel oneerlijk of heeft het verslag niet gelezen.

Ik vind het verbijsterend dat men zonder bezwarende feiten eist dat er negatieve bewijzen geleverd worden, en dat er bijvoorbeeld bewezen wordt dat de heer Reynders niet over de minnelijke schikking in strafzaken heeft gesproken met mevrouw Degoul! Dat situeert zich op de tijdlijn echter na de minnelijke schikking! Hoe wilt u dat men bewijst dat men iets niet gedaan heeft? Dergelijke negatieve bewijzen zijn een zwaktebod, het zijn de laatste aanwijzingen die sommigen in dit dossier menen te ontwaren. Zo wil men het ontbreken van bezwarende feiten verdoezelen.

Alle partijen, met inbegrip van de MR, vinden het onaanvaardbaar dat Frankrijk zijn veto niet uitgesproken heeft toen Kazachstan liet weten dat het goed zou zijn dat de vervolging tegen Chodiev en consorten zou worden stopgezet. Een advocaat voorstellen vormt echter geen inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van een Staat. Wij keuren die handelwijze af, maar het publiekrechtelijke begrip inmenging is in dezen niet van toepassing.

De wet werd niet op vraag van Frankrijk ten gunste van de heer Chodiev gewijzigd. De met het dossier belaste advocaat-generaal begrijpt die insinuaties niet, wanneer hij hierover praat met de advocaten van Chodiev en consorten. De onderhandelingen over de minnelijke schikking beginnen op 5 mei 2011, d.i. nadat de wet definitief is aangenomen door het Parlement.

Moeten we het parket-generaal, dat de

faire avancer sa vision du secret bancaire. Le cabinet Clerfayt a dit n'avoir jamais été invité à s'occuper de l'affaire Chodiev. L'élargissement de la transaction pénale ne s'appliquant pas aux crimes n'était pas applicable à la dite affaire.

Le CD&V a insisté pour que le texte à voter soit celui de M. Verherstraeten, produit du cabinet de la Justice avec une participation du Collège des procureurs généraux.

Une fois votée, le parquet décide en toute indépendance de l'opportunité de l'application de la loi. Il n'y a donc pas de MR au deuxième étage du Kazakhgate.

Quand certains disent que M. Reynders n'est pas blanchi, c'est de la malhonnêteté intellectuelle ou alors ils n'ont pas lu le rapport.

Je suis stupéfait que, sans éléments à charge, on exige des preuves négatives de ce que Reynders n'a pas parlé de la transaction pénale avec Mme Degoul! Or on se situe là après la transaction! Comment voulez-vous prouver qu'on n'a pas fait quelque chose? Ces preuves négatives sont autant d'aveux de faiblesse, puisqu'ils sont les derniers indices que certains pensent déceler dans ce dossier. Cela vise à cacher l'absence d'éléments à charge.

Tous les partis, y compris le MR, trouvent inacceptable que la France n'ait pas opposé de veto au Kazakhstan quand celui-ci lui a indiqué qu'il serait bon que les poursuites à l'encontre de Chodiev et consorts soient arrêtées. Cependant, proposer un avocat ne constitue pas une ingérence dans les affaires intérieures d'un État. Nous désapprouvons cette manière d'agir mais on ne peut utiliser la notion de droit public d'"ingérence" ici.

La loi n'a pas été modifiée à la demande de la France en faveur de M. Chodiev. L'avocat général chargé du dossier ne comprend pas ces insinuations, lorsqu'il en discute avec les avocats de Chodiev et consorts. Les négociations relatives à celle-ci débutent le 5 mai 2011, soit après le vote définitif de la loi au Parlement.

Faut-il fustiger le parquet général, qui n'a pas

inwerkingtreding van de herstelwet niet heeft afgewacht om de minnelijke schikking te treffen, gispen?

Het parket-generaal vindt van niet. Als de wet eenmaal van toepassing is, heeft de wetgevende macht er geen vat meer op.

De heer De Wolf besluit dat de wet niet in het leven werd geroepen voor de heer Chodiev, maar dat hij er gebruik van heeft gemaakt. Dit dossier heeft de Staat 22 miljoen euro opgebracht. Dat is een onverhoopt resultaat voor een dossier dat twee jaar later zou verjaren.

Moet de minnelijke schikking worden toegepast in dossiers van grote fiscale fraude? Het was niet de taak van de onderzoekscommissie om zich te buigen over het behoud van de minnelijke schikking in ons wettenarsenaal.

Tot slot is er in het derde luik van Kazakhgate sprake van een enkel MR-lid, de heer De Decker, een einzelgänger, wiens houding onaanvaardbaar was. Er zullen sancties moeten worden genomen.

Er blijven nog vragen onbeantwoord, maar het gerechtelijk onderzoek zal hierover klaarheid scheppen. We moeten objectief blijven en op de uitkomst van het gerechtelijk onderzoek wachten in plaats van hypothesen te bedenken die berusten op onvolledige informatie!

01.16 Sonja Becq (CD&V): Deze bijzondere onderzoekscommissie werd opgericht naar aanleiding van berichten in de media over de mogelijke rol van de heer Armand De Decker in de totstandkoming van de wet op de minnelijke schikking. Bij mijn weten is het de eerste maal dat in een bijzondere commissie de totstandkoming van een wet werd onderzocht.

De commissie moest eigenlijk onderzoeken hoe parlementsleden handelen, informatie vergaren en initiatieven nemen. Iedereen doet dat op zijn eigen manier. Ook lobbyen maakt daar deel van uit. Of het nu gaat om bijvoorbeeld wielrenners, werklozen, personen met een handicap of een economische sector, regelmatig wordt er door parlementsleden een initiatief genomen voor bepaalde groepen, maar het is wel de bedoeling dat het in functie van het algemeen belang gebeurt.

Een meerderheid in de Kamer heeft de wet betreffende de minnelijke schikking in 2011 goedgekeurd. De politieke standpunten zijn sindsdien nog niet gewijzigd. Dat maakte de

attendu l'entrée en vigueur de la loi réparatrice pour conclure cette transaction?

Le parquet général est d'avis que non. Une fois en application, la loi échappe au législatif.

M. De Wolf conclut que la loi n'a pas été créée pour M. Chodiev mais qu'il en a bénéficié. Ce dossier a rapporté 22 millions à l'État; c'est inespéré pour un dossier qui se prescrivait deux ans plus tard.

Faut-il appliquer la transaction pénale aux dossiers de grande fraude fiscale? Le maintien de la transaction pénale dans notre arsenal législatif n'était pas l'objet de la commission d'enquête.

En conclusion, dans le troisième volet du Kazakhgate, on retrouve un MR, un seul, M. De Decker, acteur isolé dont l'attitude était inacceptable. Des sanctions devront être prises.

Des questions demeurent en suspens que l'enquête judiciaire élucidera. Plutôt qu'échafauder des hypothèses sur la base d'informations parcellaires, restons objectifs et attendons le verdict de l'enquête judiciaire!

01.16 Sonja Becq (CD&V): Cette commission d'enquête tout à fait spéciale a été créée à la suite d'informations diffusées dans les médias concernant le rôle possible de M. Armand De Decker dans la genèse de la loi sur la transaction pénale. À ma connaissance, il s'agit de la première fois que l'élaboration d'une loi fait l'objet d'une commission d'enquête.

La commission a dû se pencher sur la manière dont les parlementaires agissent, réunissent des informations et prennent des initiatives. Chacun effectue ce travail en appliquant sa propre méthode. Les lobbies font également partie de l'équation. Qu'il s'agisse par exemple des coureurs cyclistes, des chômeurs, des personnes handicapées ou d'un secteur économique, il arrive régulièrement que des membres prennent une initiative en faveur de certains groupes, en ayant toutefois à cœur de défendre l'intérêt général.

La loi relative à la transaction a été votée en 2011 par une majorité des membres de la Chambre. Les positions n'ont toujours pas évolué depuis lors. C'est ce qui a rendu particulièrement délicate la

opdracht van deze commissie bijzonder delicaat. Ook de samenstelling van de commissie werd bemoeilijkt, waarbij bepaalde leden niet wilden deelnemen of gewraakt werden zonder dat er een grondwettelijk bezwaar was dat zij zouden deelnemen. Wij zijn dan ook met een valse start vertrokken. Er volgden allerlei chaotische stemrondes en er was zelfs een advies van de Conferentie van voorzitters nodig in verband met het voorzitterschap.

De commissie werd vijf jaar na de totstandkoming van betrokken wet opgericht. Sommige ondervraagden konden zich niet meer alles herinneren, waarvoor ik alle begrip heb. Diegenen die wel veel informatie gaven, zoals mensen van de CD&V die notities hadden bijgehouden, werden dan weer zwaar onder vuur genomen.

Bovendien liep de onderzoekscommissie parallel met het gerechtelijk onderzoek naar Armand De Decker. Deze laatste las een heel tendentieuze en bovendien onjuiste verklaring voor in de commissie en heeft op geen enkele vraag willen antwoorden. Dit toont de beperkingen van een dergelijke onderzoekscommissie aan. Na de onderzoekscommissie-Fortis was al gebleken dat het gerechtelijk onderzoek een ander verhaal naar voren bracht dan wij gehoord hadden in de onderzoekscommissie. Daarvoor ben ik ook altijd bang geweest voor wat deze commissie betreft.

Onze commissie was ook enigszins bijzonder door haar voorzitter en de manier waarop hij zijn rol opnam. Van een voorzitter verwacht ik dat hij objectief is. Een voorzitterschap gebruiken om het eigen gelijk te halen en om een eigen agenda door te drukken, ontsiert zonder meer de werking en geloofwaardigheid van een commissie.

Wat moeten wij nu van deze commissie onthouden? De discussies over de nationaliteitswetgeving slepen al enige tijd aan. Wij concludeerden dat informatie verkeerd is ingeschat en laattijdig werd bezorgd. Wij pleiten voor een kruispuntbank om de toegang tot informatie en de verdeling ervan tussen de parketten beter te organiseren.

Wat betreft de wetgeving inzake de minnelijke schikking bleek een consensus onmogelijk. Nochtans zijn we ervan overtuigd dat we geen 'smoking gun' gevonden hebben. Een aantal zaken hebben ons verwonderd, zoals de demarches van de heer De Decker bij de politieke wereld, onder

mission de cette commission. La composition de cette dernière a également été compliquée, certains membres ne souhaitant pas y participer ou étant récusés sans qu'aucune objection constitutionnelle n'ait été soulevée concernant leur participation. Nous avons donc connu un mauvais départ. S'en est suivie toute une série de votes chaotiques et il a même fallu solliciter un avis de la Conférence des présidents concernant la présidence.

La commission a été instituée cinq ans après l'adoption de la loi en question. Certaines personnes interrogées n'ont pu se souvenir de tout, ce que je peux parfaitement comprendre. Celles qui, en revanche, comme des membres du CD&V qui avaient tenu des notes, ont fourni des informations ont été soumises à un feu nourri de questions.

Les travaux de la commission d'enquête ont, en outre, coïncidé avec l'enquête judiciaire visant Armand De Decker. Celui-ci a lu une déclaration particulièrement tendancieuse et de surcroît inexacte devant la commission et il a refusé de répondre à la moindre question. Cette situation témoigne des limites d'une telle commission d'enquête. À l'issue des travaux de la commission d'enquête Fortis, il était déjà apparu que l'instruction judiciaire révélait une version différente de celle présentée lors des travaux de la commission. Je n'ai cessé de nourrir des craintes analogues pour les travaux de la commission sur la transaction pénale.

Notre commission était également un peu particulière de par son président et la manière donc il jouait son rôle. J'attends d'un président qu'il soit objectif. Exercer la présidence pour obtenir gain de cause et imposer son propre agenda pervertit tout bonnement le fonctionnement et la crédibilité d'une commission.

Que devons-nous retenir de cette commission? Les discussions relatives à la législation sur la nationalité ont quelque peu traîné en longueur. Nous avons conclu que l'information a été mal évaluée et fournie tardivement. Nous plaidons en faveur d'une Banque-carrefour en vue d'améliorer l'accès à l'information et sa diffusion entre les parquets.

En ce qui concerne la législation relative à la transaction pénale, un consensus s'est avéré impossible. Nous sommes pourtant convaincus que nous n'avons pas trouvé de preuve tangible irréfutable. Plusieurs choses nous ont surprises, comme les démarches de M. De Decker auprès du

meer bij toenmalig minister van Justitie Stefaan De Clerck. De minister werd door hem aangesproken tijdens een plenaire vergadering en hij antwoordde de heer De Decker onmiddellijk dat hij daarin niet wou meegaan, maar de minister is op die manier natuurlijk een stukje besmet geworden. Die interventie van de heer De Decker was dan ook op deontologisch vlak volstrekt onaanvaardbaar.

Dan was er ook de demarche van de heer De Decker op 18 februari op de correctionele rechtbank, waar hij zich in zijn toga voordeed als advocaat, terwijl hij nergens in de processtukken terug is te vinden. Ook dat gaat in tegen de deontologie die we van parlementsleden verwachten.

Ook op het kabinet van Justitie is de heer De Decker wandelen gestuurd, ook al verkondigde hij dat hij sprak met de steun "van het Elysée". De kabinetschef reageerde trouwens verbaasd dat een jurist en een voormalig Senaatsvoorzitter herhaaldelijk aandrong op een interventie in een particuliere zaak.

Over het lobbywerk van de heer De Decker kan men dan ook zeker vragen hebben, maar wij denken niet dat het de stemming en het wetgevend proces in 2011 beïnvloed heeft.

De getuigenis van Claude Guéant, gewezen Franse minister, vond ik ronduit hallucinant. Blijkbaar werd er effectief vanuit Frankrijk een advocatenteam opgericht om de vervolging van de heer Chodiev in ons land stop te kunnen zetten. Het is echter niet duidelijk of de Fransen zich ook echt hebben kunnen inmengen in de totstandkoming van de wetgeving. Dat zal het gerechtelijk onderzoek moeten uitwijzen.

De procedure in de Kamer is voor een buitenstaander niet altijd te begrijpen. De snelle stemming gebeurde in een periode van lopende zaken. Er zijn toen wetten goedgekeurd die nooit in een periode van een 'gewone' meerderheid goedgekeurd hadden kunnen worden. Een en ander is allemaal heel chaotisch verlopen, maar dat gebeurt nu eenmaal af en toe in wetgevende processen. Het komt immers wel vaker voor dat voorstellen die al jaren hangende zijn, terug tot leven worden gewekt, omdat er iets gebeurd is of omdat ze aan een ander dossier gekoppeld kunnen worden. Dat is hier ook gebeurd, met een koppeling aan de wetgeving over het bankgeheim. Maar ook op dat vlak zijn er volgens ons geen foute zaken gebeurd.

monde politique, notamment auprès de l'ancien ministre de la Justice Stefaan De Clerck. Il s'est adressé au ministre pendant une séance plénière et celui-ci lui a répondu immédiatement qu'il n'entrerait pas dans ce jeu, mais de cette façon le ministre a bien sûr été quelque peu contaminé. L'intervention de M. De Decker était d'un point de vue déontologique également totalement inacceptable.

Signalons ensuite aussi la démarche de M. De Decker du 18 février auprès du tribunal correctionnel où, revêtu de sa toge, il a joué l'avocat, alors qu'on le chercherait en vain dans les pièces du procès. Cela aussi est contraire à la déontologie que l'on attend des parlementaires.

M. De Decker a également été éconduit au cabinet de la Justice, alors qu'il leur a fait savoir qu'il était soutenu "par l'Élysée". Le chef de cabinet a d'ailleurs été étonné qu'un juriste et ancien président du Sénat insiste à plusieurs reprises pour qu'on intervienne dans un dossier particulier.

Même si le travail de lobbying de M. De Decker ne manque pas de soulever des questions, nous ne pensons pas qu'il ait influencé le vote et le processus législatif de 2011.

J'ai trouvé le témoignage de l'ancien ministre français Claude Guéant littéralement hallucinant. Une équipe d'avocats français a manifestement bien été constituée pour faire barrage aux poursuites engagées en Belgique contre M. Chodiev. L'ingérence réelle de la France dans l'élaboration de la loi n'a toutefois pas pu être établie. Il appartiendra à l'enquête judiciaire de se prononcer à ce sujet.

Les méandres de la procédure de la Chambre ne sont pas toujours faciles à comprendre pour un non initié. L'adoption rapide de la loi est intervenue en période d'affaires courantes. À l'époque, des lois ont été approuvées qui ne l'auraient jamais été dans le cadre d'une législature "normale". Tout cela s'est déroulé de manière extrêmement chaotique, mais c'est parfois le lot de processus législatifs. Il arrive, en effet, régulièrement que des propositions en attente depuis des années se retrouvent soudainement sur le devant de la scène, à la suite de certains événements où parce qu'elles peuvent être couplées à l'un ou l'autre dossier. Ce fut également le cas en l'occurrence, avec un couplage à la loi sur la suppression du secret bancaire. Mais dans ce domaine également, aucune faute n'a été commise selon nous.

Ook de uitgevoerde minnelijke schikkingen zelf zijn niet op een illegale of foute manier verlopen. We bevelen wel een uniforme registratie ervan aan.

Les transactions effectuées n'ont pas davantage été entachées d'illégalité ou d'irrégularités. Nous recommandons cependant qu'elles fassent l'objet d'un enregistrement uniforme.

Kortom, er is geen 'smoking gun' gevonden. Onze mensen die hebben meegewerkt aan deze wet, hebben dat niet bewust zo gedaan om een of andere lobby te ondersteunen. Ik hoop dat we nu kunnen stoppen met allerlei sporen te zoeken die we toch niet kunnen bewijzen. We kijken uit naar de resultaten van het gerechtelijk onderzoek, die misschien een en ander zullen kunnen verhelderen.

En résumé, aucune preuve irréfutable n'a été trouvée. Les membres de notre groupe qui ont collaboré à cette loi n'ont pas cherché à soutenir l'un ou l'autre groupe de pression. J'espère que nous pourrions à présent cesser de chercher toutes sortes de pistes que nous ne pourrions de toute façon pas prouver. Nous sommes impatients de pouvoir prendre connaissance des résultats de l'instruction, qui permettront peut-être d'éclaircir certaines zones d'ombre.

De vergadering wordt gesloten om 19.22 uur. Volgende vergadering woensdag 25 april 2018 om 19.40 uur.

La séance est levée à 19 h 22. Prochaine séance le mercredi 25 avril 2018 à 19 h 40.